

# ვისტრეაღ

საქართველოს  
საზღვროთა

46  
1920





## შ ი ნ ა ა რ ს ი

პ ე ე ზ ი ა :

ხარიტონ ვარდოშვილი—სათხოვარი სულთან

იასამანი—წერილი

დ. მერონგურე—სვედის წუთი

ობოლი მუშა { 1. ორი სარკვე  
2. ფიქრი შორეულზე

ვ. რუხაძე { 1. რისხვა  
2. \* \* \*

ვ. ქუჩიშვილი—თბილისის ქუჩებში

შ ე ლ ვ ტ რ ი ს ტ ი კ ა :

შიო არაგვისპირელი—გაბზარული გული

კ. გამსახურდია—ექვოტიური ნოველები

არჩილ რუხაძე—\* \* \*

დ რ ა მ ა :

ტრიფონ რამიშვილი—ფრთა მოტეხილი ყოჩანი

ავტორები მოთავსებულია ანბანზე



თ. კობახიძე



F 46  
1920

# ს ი ს ნ რ ტ ყ ე ლ ა

ყოველ-თვიური ყურნალი

9085-7  
~~1111~~

ბოძიანა ☆☆☆☆  
გელმტრისტიკა  
დრამა ☆☆☆☆  
კრიტიკა ☆☆☆  
გიგლიორგრაფია



№ 11  
თ. კობახიძე  
1920



კ მ ე ზ ი ა



## ხარიბონ ვარდოშვილი

### სათხმპარი სულთან

სულო: გადაგრეეს ეს მღელვარება  
ყოფნა უფერო და შემხუთველი;  
შენ გაგიყოლა მზის ელვარებამ  
მაგრამ ვერ ჰპოე ნავთსაყუდელი.

დამშვიდდი კარგი, გემუდარები  
ტირილით თავი ნუ მოიკალი.  
დახშული არის ბედის კარები  
და სავლელ გზებზე ღმუის გრიგალი.

შენ არ გიყვარდა შური და კვებნა,  
თუმცა ბევრი გყავს დასაგმობელი.  
ავდრიან ღამეს მოხველი ქვეყნად  
და უღიმილოდ შეგხვდა სოფელი.

წარსულში განსოვს ბევრი ალერსი  
მაგრამ არა ხარ ჩემში შენ ხშირად.  
გიყვარს სიმაღლე უმწვერვალესი  
პოეზიისთვის თავ-გასაწირად.



გზებზე დაგრხვდა ბევრი ზამთარი  
 და ჯოჯოხეთის შავი სანთელი.  
 სახრჩობელები შენთვის მზად არი  
 და გელოდება კორიანტელი.

შუალამეში შედიხარ მარტო  
 ღამის ტირილი გესმის ნანებათ.  
 შენც ატირდები და ჩემზე დარდობ  
 ჩემთვის სიკვდილი არ გენანება.

ელვიან ცეცხლის ხარ მადევარი  
 გიყვარს ვულკანის დიდი ანთება.  
 გაშინებს მეხი და სატყეარი  
 შორიდან როცა მოგელანდება.

ჯავრი და სევდა შენ უნებური  
 უხილავ გზებზე დაგდევენ მხლებლად.  
 და ვარსკვლავები გახუნებული  
 შემოგხედავენ დასაშინებლად.



ანგელოზები აღარ გფარავენ  
წმინდა ჯვრებით და შავი დანებით.  
შენ ღამეები მოგიპარავენ  
და გაწამებენ კუდიანები.

გიყვარდა ღმერთი, შენი მიზანი  
და აღარ იცი რაღა ხარ ეხლა.  
შენ თებერვალი გვიან იცანი  
და ისევ გელის გრიგალთან შეხლა.

ცხოვრება რუხი და საძაგელი  
ის აღარ არის რაც იყო წინად.  
და შავი მთები, მუხით ნაბელი  
მოსჩანან გზებზე ცოდვის გვირგვინად.

სულო: დიდის ხნით ნუ წახვალ სხვაგან  
გაქცეულ ფირალს ნუ ედარები.  
მე ვილუპები სიცივისაგან  
დაბრუნდი ჩემთან გემუდარები.





## იასამანი

### წ ი რ ი ლ ი

წარმოვიდგინე: მკრთალი ლამპარი.  
 სანთლით მოთლილი უცხო თითები.  
 არვისთვის სანდო, არვის სადარი,  
 რაზმი ზვიადი, დასარიდები.  
 ვთქვი: არა ერთხელ მძიმედ დამწვარი,  
 ვიდრე ჩაგქრები, კვლავ ავინთები.

ერთხელაც არის გიბოვის თვალი,  
 მუდამ დაღლილი შენი ხსენებით.  
 დაგხატავს აზრი, სიამით მთვრალი—  
 რილობით, კრძალვით და შესვენებით.  
 უკანასკნელათ ჩაჰქრება ალი  
 გარდაუვალი ჩემივე ნებით.





დ. მერიანაშვილი

## ს ე ვ დ ი ს წ უ თ ი

როიალი ქვითინებდა,  
 და თბობი ცეკვაობდენ.  
 წარსულისა ყრმობის ამბავს  
 ნაღვლიანად მომითხრობდენ...  
 სულ სიყვარულს დავეძებდი, —  
 მარად მდევდა შური-მტრობა...  
 აწ ქაღარას არა რა სურს,  
 დამიჩლოუნგდა აზრი-გრძნობა...  
 მე წარსულში ვიხედები,  
 აწმყომ გული დამისერა...  
 განაჩენი ჩემის ყოფნის,  
 მუხთალ ბედმა დამიწერა...  
 იქვითინე, როიალო,  
 ოცნებაში დამამკვიდრე,  
 სინამდვილეს განმაშორე,  
 ჩამოაძრე შავი რიდე...  
 როგორ მისწყდა ეგ შენი ხმა,  
 როგორ ნელა აქვითინდი!  
 აქ არა ღარ—იქ, სადღაც შორს  
 აზრ-გონებით გადავფრინდი.  
 მაშ დასრულდა?!. ამაოა...  
 რაც რომ არის—ჩემთვის კვდება.  
 რალათ მინდა მე აქ ყოფნა,  
 ყოველივე თუ გაჰქრება?...  
 დაჰკა, დაჰკა მაგ კლავიშებს,  
 გადალახე ყოფნა კრული.  
 იქვითინე და ქვითინით  
 დამიმშვიდე გულის წყლული...



## ოგოლი მუზა

## მ რ ი ს ა რ კ ი

## 1

ყრმობა, ოცნების ლამაზ ფერებით  
 წითელ რიჟრაჟზე შეყვარებული,  
 ნაზი ალერსით და მოფერებით  
 მზის მოლოდინში ამღერებული.  
 დროთა ტრიალის ცვალებადობა.  
 რწმენა, იმედი და ბორკილები.  
 ლამის წყვდიადში ფიქრის განდობა,  
 და ველურ მტერთა ბასრი კბილები.  
 გიჟურად ბრძოლის ცეცხლის დანთება,  
 და გოლგოთაზე სულის ქვითინი.  
 წამების ჯვარიც აღიმართება,  
 გაისმის ირგვლივ გველთა სისინი.  
 მაინც ოცნება უხილავ მხარეს  
 ისე სიამით გადაექსოვა,  
 რომ ძველი ყოფნის დროთა სამარეს  
 სამარადისოთ გამოეთხოვა.  
 და ყრმობის დილა ლამაზ ფერებით  
 პირველ სარკეში ლანდათ მჩინარე  
 ისე მიღიმის ტკბილ მოფერებით,  
 ვით ნაზი ბავში პირ-მომცინარე.



## 2

ნანგრევთა შორის მოხეტიალეს  
 გულს რისხვის ალი მოეკიდება:  
 ნეტავი რისთვის დაიგვიანეს,  
 ბნელ წარსულს ჩრდილი რომ ეფინება?!  
 ძველი დიდება ქარიშხლის ფრთებზე  
 დაიმსხვრა, როგორც შავი ყორანი.  
 გოლიათებმა ფოლადის მხრებზე  
 აათამაშეს ყოფნის ბორანი.  
 არის ძიება უფსკრულთა შორის  
 წმინდა მიზნისკენ მიმავალ გზების,  
 შორეულ სხივთა ფრქვევა ამბორის,  
 წინსვლა მებრძოლთა რიცხვმრავალ წყების.  
 ქაოსის სახე განუჭვრეტელი  
 და ალთა გზნება წითელ ენებით.  
 დრო, მიწის შვილთა ბედის მკედელი  
 მიაფრენს ცის რაშს ელვის ქენებით...  
 და ამ სარკეში უცხო ზმანებას  
 სურს სიყრმის აჩრდილს ნაზათ ემთხვიოს,  
 რადგან შორს, ცისკენ მიექანება,  
 რომ იქ ვარსკვლავებს გადაეხვიოს.





## ფიქრი უმრისულზე

დროთა მდუმარე სასაფლაოზე  
 გავშალე ყოფნის დიდი რვეული;  
 ის ღაღადებდა მხოლოდ ქაოსზე  
 ცივი სიკვდილის ჩონჩხად ქცეული.

და მეღანდება შეუცნობელი  
 საშინელება და ყინულეთი.  
 ნეტავ უბედო წუთისოფელი  
 სტკებებოდა რომელ საუკუნეთი?!

სად იყო, სადა ბედნიერება—  
 ლამაზ ოცნების ნაზი ლამპარი!  
 თუ მარტოდენ ქვეყნიერება  
 სასაფლაოა გაუმადლარი?!

გაივლის ჟამი. და იმედები  
 ახალი ყოფნის ნეტარებაზე  
 ამღერდებიან, როგორც გედები  
 შავად დანისლულ უკვდავებაზე.

მოვა ოცნების ნაზი მშვენება  
 და აღსრულდება ნატვრა სულისა.  
 მაგრამ არ იცის დრომ დასვენება:  
 რასაც აშენებს, ანგრევს სულ ისა.



ელვარებს ცეცხლი ფერად ალებით  
 და სცვივა ფერფლი სამარის კარზე.  
 და უკუნეთი შავი თვალებით  
 ოცნებობს მარად, ოცნებობს ქარზე.

და ვფიქრობ: როცა დრო შორეული  
 სულს წმინდა დროშათ ააფრიალებს,  
 ნუ თუ ბნელეთი პირ-ახეული  
 მისაც დამარხავს, გაატიალებს?!

იქნება ისევ სწრაფვა ჟამისა,  
 და ყოფნა იგი კვლავ განახლდება...  
 მაშინ ბედშავი ძე-ადამისა  
 რომელ მხარეში გადასახლდება?

და მელანდება შეუცნობელი  
 ცივი ქაოსი და ყინულეთი,  
 ამოვება დაუნდობელი,  
 ბნელი უბსკრული და უკუნეთი!





## ვარლამ რუხაძე

## რ ი ს ხ ე პ

ა

ჩამოვიარე მთელი ქალაქი,  
 არ დამიგდია არც ერთი ქუჩა,  
 ვნახე მსაჯული, ვნახე დალაქი,  
 დიდი ბატონი და ქარხნის მუშა:  
 ყველას სახეზე ამოვიკითხე  
 სხვა და სხვა ფიქრი, სხვა და სხვა გრძნობა  
 და გულ-ნატკენი თავს დავეკითხე:  
 ვინ დაამყაროს ერთობა, ძმობა?

ბ

ახ, ქრისტევე, ქრისტევე! წამების ჯვარი  
 იმისთვის ზიდე, მისთვის ატარე,  
 იმისთვის შესვი ნალღველი, ძმარი,  
 ეკლის გვირგვინს ქვეშ თავი დაჰხარე,  
 რომ სათუთ გრძნობას: სიყვარულს, ძმობას,  
 საუკუნეთა დახშოდა კარი,  
 ტახტი დაედგა სიწმიდის გმობას,  
 ცას აწვდენოდა გლოვა და ზარი?!

გ

მომეციო ცეცხლი! მომეციო ცეცხლი!  
 მინდა დავბუგო ქვეყანა ძველი,  
 გავაცამტვერო ოქრო და ვერცხლი,  
 რომ არ ხარობდეს იუდა გველი!  
 ეგება მაშინ მაინც აშენდეს  
 ახალი აღთქმის წმიდა ტაძარი,  
 ქეშმარიტების დროშა დაშვენდეს  
 და აციმციმდეს ძმობის ლამპარი!





\* \* \*

დღიურ ვარამით დატვირთული, ქანცმილეული,  
 როგორც ეული, მივეგდები სალამოს ჟამზე,  
 წამიდან წამზე მსურს მეწვიოს ძილი გრძნეული,  
 სული ეული რომ ჩამოხსნას წამების ჯვარზე.  
 შემოვა ღამე ფანჯარაში საშიშ თვალებით,  
 გიშრის რკალებით შემოზღუდავს ჩემს ვიწრო სამყოფს,  
 დილამდე დაჰყოფს, სულს დაჰფარავს სევდის ალებით  
 და ვალალებით გავათენებ: ვგავ ომში ნამყოფს.  
 მაგრამ როდესაც აფეთქდება დილის ცისკარი,  
 როგორც სიზმარი, ღამე წყნარათ გაიპარება,  
 დაიფარება ფერადებით ბრძოლის ფიცარი  
 და მზე—ცისთვალი—გაიღიმებს, ვით ნეტარება,—  
 მეც ახალ ძალით, ახალ რწმენით შევიმოსები,  
 ფიქრთა მგოსნები მეწვევიან ვარდისფერ ფრთებით,  
 მავსებენ ხმებით, ვკრიმანჭულობ როგორც ფრთოსნები,  
 და ჭრელ ოცნების სარეცელზე ვისვენებ შევებით.





## ბ. ქუჩიშვილი

### თბილისის ქუჩებში

ვიხეტილებ, ვიდრე მოქანცულს  
 საღმე ქუჩაში მიმეძინება,  
 დამესიზმრება ჩემი ბავშობა,  
 ია და ვარდი დამეფინება,  
 დამაფიწყდება შავი ცხოვრება  
 შვების ცრემლები დამედინება,  
 მოვა დარაჯი და ბურანში მყოფს  
 შემომესმება დედის გინება,  
 გამელვიძება, შევხედავ ცერად  
 და მწარედ, მწარედ გამეცინება.

გავყვები ქუჩებს, თბილისის ქუჩებს,  
 ამიტირდება ბალოღით გული;  
 და ამ წანწალში, ამ ხეტიალში,  
 ვგრძნობ, აღმომხდება ნათრევი სული.









შიშ არაგვისპირელი

## გაგზარული გული<sup>1)</sup>

(ქართული პრაკაი)

5

ასე ცხოვრობდნენ მახარე და ირემა ტყეში, ვიდრე თოვლმა არ დაჰფარა არემარე. მახარე ისე დავაჟაკდა და ისე ბრვე გახდა, რომ მამისაც კი ველარ იცნობდა ეხლა რო ენახა. მუდმივმა მოძრაობამ სრულებით შეუცვალა ელფერი.

საქონელი სულ ბარში ჩაღაგდა და ზამთრის საძოვრებს მოედო. ცხვარი და ცხენის ჯოგი ყველაზე ადრე წავიდა მთის საძოვრებიდან. ეხლა ჯერი მიდგა მეღორეებზე. მარტო ეხლა ამორეკეს მეღორეებმა ტყეში ღორი. საზამთროდ აუარებელი საზრდო იყო ღორებისთვის ტყეში. მუხამ და წიფელმა ბევრი მისცა ღორს. მიდამო მთლად მოფენილი იყო რკოთი და წიფლის თესლით.

ღორების ქყვიტინი შემოესმათ თუ არა, ირემამ უთხრა მახარეს:

— ცოტა ხანს კიდევ დავრჩეთ აქ და შემდეგ კი ქვევით—ბარში ჩავიდეთ. დარწმუნებული ვარ აღარავინ მეძებს და თამამად შეგვიძლიან მწყემსებთან ერთად ბინა დავდოთ...

— მეჯოგეებთან!...

— ვისთანაც უნდა იყოს! უბასუხა ირემამ და ცეცხლი გააჩაღა მწვადებისთვის.

რაც ეთერი დაკარგა და ტყეში გამოიქრა, მახარეს გონებას სულ ერთი და იგივე კითხვა არ ჰშორდებოდა: „რითი დაიმსახურა სეფეწულიმა ეთერის სიყვარული?!“. იმას ისეთი წარმოდგენა ჰქონდა, ვითომც სეფეწული უნდა ყოფილიყო ყოველის მხრივ შემკული, თორემ ეთერი იმას არ აირჩევდაო... „მაშ მარტო ხელოვნობა, რისამე შემოქმედება არა კმარა სიყვარულის დამსახურებისთვის,—ფიქრობდა მახარე და ირემას ხშირად, ვითომც ისე, სეფეწულის ღირსებებზე ჰკითხვდა... მაგრამ მახარე დარწმუნდა ირემას პასუხებიდან, რომ არც ისე შემკო-

1) იხილეთ „ცისარტყელა“ № 10.



ბილი იყო სეფეწული, როგორც ეგონა. თითონ ცდილობდა დაწინაურებულიყო, სრული ყოფილიყო. სხეულს ავარჯიშებდა მედგრად. აკი კიდევაც სრულებით შეიცვალა. ეს მახარე გამხდარ შეგირდ მახარეს აღარა ჰგვანდა. ნადირობაში უკვე ირემას გაუსწრო. შვილდ-ისრების კეთებაში ზომ ირემასთან შედარებით საჩქაროდ ოსტატის ადგილი დაიჭირა, რამაც ირემა სულ გააკვირვა და დაუმონავა. შვილდს უფრო ძლიერი ლარი აუბა, ლარი გაუკეთა ისრისთვის, თითონ ისარი კი უფრო მძიმე ხისა გამოსტრა. შედეგი ამისა ჩქარა ნახეს. პირველ ნადირობისასვე ამნაირ შვილდ-ისრით სწორედ იმ ადგილას მოაჩუყა ისარი, რა ადგილასაც ნადირს დაუმიზნა, და ნადირი იქვე ჩააჩოქა ისე ღრმად ეტაკა ისარი...

ირემას პასუხებმა დაარწმუნეს მახარე, რომ სეფეწული საუკეთესო ცხენოსანი იყო. ამისთვის მახარემ მოინდომა მეჯჯოგეებთან ყოფნა, რომ ცხენოსნობა ეცოდნა...

ირემამ უკვე მწვადები დააშიშხინა, რომ ამ დროს თავს წამოადგათ შვილდ-ისრით შეიარაღებული შუახნის ვაჟაკი, რომელსაც უკან დასაბალნებული ცხენით ახალგაზრდა ვაჟი მოსდევდა.

ირემა მწვადებით და მახარე კიდევ თავის ფიქრებით ისე იყვნენ გართულები, რომ ვერ შენიშნეს, თუ როგორ მოვიდნენ, ვიდრე შუახნის კაცმა არ წამოიძახა:

— აქა მშვიდობა!..

— მშვიდობა მოგცეს ღმერთმა! უნებურად უპასუხა ორივემ და განცვიფრებით შეჰხვდა ახლად მოსულებს.

წამს გონს ვერ მოვიდნენ ირემა და მახარე. მაგრამ ირემამ იცნო მელორეთ უხუცესი, მაშინვე მიჰხვდა და მიიპატიჟა...

— კეთილი იყოს შენი მოსვლა! ჰჩანს ბარშიაც თოვლი მოსულა, ტყისკენ ამოგიწევია და აქ ბინის დადებას აპირობ...

— განა შენც ეგევე არ ჩაგიდენია!..

— არა, ბიძიავ, ჩვენ ეხლა ამ რამდენიმე დღის შემდეგ აქიდან დავიძვრებით!.. უპასუხა ირემამ და შემდეგ მახარეს შეეკითხა:

— არა, უგულოვ?!.

მახარე მიჰხვდა, რისთვისაც შეეკითხა ირემა და მოკლედ უპასუხა:

— ჰო, ჩემო ლომავ!..

ახლად მოსულისთვის ეხლა გამოირკვა, რომ ესენი ბინის შემცილებლები არ იყვნენ, და ამისთვის სახე გაუბრწყინდა. თორემ ამან ამ ზაფხულსვე დაათვალიერა ტყე, ნახა, რო მუხას და წიფელს მშვენივრად ასხია, დაბინავებაც კი ამ პანტის ქვეშ ირჩია მაშინვე, რადგანაც შუა ტყეშია... წყალიც ახლო აქვს ამ პანტის. ღორი საითაც უნდა გაერეკათ, სალამოთი ამ პანტაზე ახლო ადგილს ვერ იპოვიდი...





როცა ამ პანტის ქვეშ ვილაყვები დაინახა, განრისხდა, ჩხუბის ატეხასაც რებდა, თუმცა ჯერ მიესალმა.

ეხლა კი გამხიარულდა, რაკი მოცილებები არ აღმოჩნდნენ და ბიქს განკარგულება მისცა:

— მოჰხადე ე ცხენს და არაყი ამოიღე!..

მერე გადაჰხედა ნახევრად გატყავებულ ჩასუქებულ ხარ ირემს და წამოიძახა:

— ოი, ოი, რაზე ჰბუგავთ ამ მშვენიერ ირმის ხორცს ცეცხლში!.. მელორისთვის ხორცის ყველა წვეთი ოქროთ ღირს... თქვენ კი აგრე უდივრად მშვენიერი ნაჭრები წამოგიცვავთ ჩხირებზედ და მთლად სიპოხიერე ცეცხლში იბუგება... უთუოდ მეფისა ან რომელიმე ბატონის მოსამსახურენი ხართ?!

ირემა აწითლდა.

მახარემ მაშინვე უპასუხა:

— მეფე თვალთ არ გვინახავს... ბატონებთან კიდევ ჩვენ არავითარი საქმე არა გვაქს... ჩვენ მონადირეები ვართ და ერთი ადგილიდგან მეორეზე გადავდივართ.

— თქვენც იმათ გზას დასდგომინართ!.. დაზოგვა არ გცოდნიათ... ეხლავე გასწავლით.

სთქვა, თუ არა მაშინვე ტყავი გაიხნადა, ამოიძრო ქამარში გარკობილი ქარქაშიდგან სათული და ირმის ხორცს კაფვა დაუწყო... მშვენიერი მსუქანი სხეული ირმისა ითლებოდა უღომობლად ძვლებიანად იმის ხელით პატარა ნაჭრებად.

— ახლავე მოვლენ ჩვენებიც. ქვაბებს მოიტანენ და... ბუტბუტებდა ამ მუშაობის დროს მელორეთ უხუცესი...

მართლაც არ ვასულა დიდი დრო, რომ თავს წამოადგა რამდენიმე დასაპაღნებულ ვირებით კარგა დატლუებული ახალგაზდა იგეთივე ტყავებით, როგორიც ეცო უხუცესს...

ამათ რა ნახეს ირმის ხორცის ნაჭრები, თვალები აენტოთ სიამოვნებით. „აქა მშვიდობა“ თქვეს, თუ არა, მაშინვე ვირები გაანთავისუფლეს, შესაფერი ქვაბი საჩქაროდ მოამზადეს. ისეთივე სიჩქარით ლოდები მოიტანეს, შორი შორს დააწყეს, შუაში ცეცხლი გააჩაღეს უგანკარგულებლივ და დაჭრილი ხორცი, ჯერკი ცალკე გადაწყობილი ქონი ჩაყარეს... მერე შემოდგეს ქვაბი ცეცხლზედ და ხუფი დაათარეს. ირემა და მახარე თვალს ადევნებდნენ...

— ჩქარა იქნება!.. წამოიძახა მელორეთ-უხუცესმა... და შემდეგ ერთს, რომელიც ყველაზედ უმცროსი იყო, უთხრა:

— აბა, დედისავ, აგერ ი ბუნწქნარის იქით ამ ზაფხულს ხშირი შვინდი ვნახე. ვაიქე და, თუ ტოტებზე შერჩენია რამ, მოიტანე.



მაშინვე იქით გაქანდა დედისა და სულ მოკლე დროს მთელი კონა შვინდის ტოტებისა მოიტანა. ტოტები გაკუნწლული იყო შემხმარ შვინდით, ჯერ თოვლს თავისი გავლენა ვერ მოეხდინა და ისევ ზედ იყო...

— უჰ, რამოდენა შერჩენია!.. წამოიძახა მელორეთ-უხუცესმა. ნახევარი საკმარისია ქვაბში ჩაჰყაროთ. დანარჩენი კი შეინახეთ... მერე, დედისავ, ძალიან ცუდი ჩაიღინე, რო ასე ჩამოგიღეწია შვინდი... ხვალ ყველანი წავიდეთ, ტოტებს კი ნუ მოვამტვრევთ, შვინდი მოვკრიფოთ და შევიინახოთ. ამ ზამთარს გამოგვადგება...

## 6

მხარესთვის ცხოვრების ეს მხარე სულ უცნობი იყო და ამისთვის ის გაფაციცებით თვალ-ყურს ადევნებდა მელორეთ-უხუცესის მოქმედებას და სიტყვებს. ირემაც აგრევე იქცეოდა... იმას ხელში შეჰკრა თავისი შემწვარი მწვადები და არც კი მოჰგონებია, რომ ამას შეჰქმა უნდა...

— აბა, ეხლა ე შენი გამოფიტული, ლომავ, მწვადები მოგვაწოდე და, სანამ მომზადდება სადილი, შეგნაყრდეთ...

ირემამ ეხლა და მოისაზრა, რომ თხილის ტოტებზე წამოცმული მწვადები ხელთ ეჭირა...

— აბა, დედისავ, არაყი მოაწოდე ჩვენ სტუმრებს...

მხარე სწრაფად აენტო და წამოიძახა:

— სტუმრები თქვენა ხართ და არა ჩვენ!..

— მართალს ამბობ, უგულოვ, თუმცა გული ჩქარა მოგივიდა, მაგრამ გავიწყდება: ჩვენ ამ ზამთარს აქ ვრჩებით, თქვენ კი ორი-სამი დღის შემდეგ წასვლას აპირობთ... ტკბილი ღიმილით უთხრა მელორეთ-უხუცესმა და იმავე კილოთი განაგრძო: „მაშ დღეის შემდეგ თქვენზე ზრუნვა, როგორც მასპინძლებს მოგვანდეთ. ჩვენ დიდი მადლობლები ვართ, რო მაგრე დაგვიხვდით. მაშ ამის სამადლობლოდ თქვენზე დღეის შემდეგ ვიზრუნებთ..."

ასეთმა კილომ მხარე სულ დაარბილა, და მოხუშული სახე გაეშალა.

ამ დროს დედისამ გოზაური\*) მოუტანა და პატარა ყანწი გადასცა.

— დედისავ, დედისავ, პური და მარილიც მოაყოლე... რად გინდა ყველფერი გითხრა?! ხომ ჰხედავ პური არა ჩანს, მაშ რაღა თქმა გინდა?!

\*) გოზაური დიდი თიხის ქურჭელია, რამელსაც ტუჩი აქვს წამოშვებული, რომ ცოტ-ცოტად შეიძლება დეს დასხმა.







როცა მახარეს თვალები გაუბრწყინდა, შეეკითხა:

— როგორია?!

— ცეცხლწყალა!..

— ცეცხლწყალა!.. ოჰ, რა ნამდვილი სიტყვა სთქვი?!. ნამდვილია. რატომ ეგ სახელი თავში არ მომივიდა?!. გაიძახოდა მელორეთ-უხუცესი და ალერსით შეპსკქეროდა მახარეს... მახარემ ყანწი გადააწოდა და ისეც მადა აშლილს წინწანაქრის შემდეგ უფრო მადა აეშალა... დედისამაც ამ დროს მარტილი წინ დაუყარა, და მახარე დამშეულ მგელსავით წაესია. მართლაც ეხლა იგრძნო მარტილის მნიშვნელობა...

ირემამაც გადაჰკრა ყანწი. იმანაც იგრძნო სიმწვავე და სინელუ და წარმოსთქვა:

— მართლა ცეცხლწყალა ყოფილაო!..

— უგულოვ, დარჩი ჩვენთან... ჩემ შემდეგ უთუოდ შენ გაჰხდები მელორეთ-უხუცესი!.. შეევედრა მახარეს, მაგრამ მახარემ ყური მოიყრუა. ის გამალებით ანადგურებდა პურს და მწვადს...

ამ დროს ღორი მოედო ჰყვიტინ-ღრუტუნით არე-მარეს. ყველა მელორეთ-უხუცესი წამოადგა და სადილოს მოელოდა. რასაკვირველია ერთი ფარა ძაღლისაც.

ქვაბი უკვე ჩუხჩუხებდა, მელორეთ-უხუცესი კი გაიძახოდა სიამით: „ცეცხლწყალა, ცეცხლწყალა“!..

## 7

სამი დღის შემდეგ მახარემ და ირემამ წასვლა დააპირეს. მახარეს მელორეთ-უხუცესთან სავარჯიშო არა ჰქონდა რა. მართალია სასიამოვნო იყო მელორეთ-უხუცესის დარიგება და სადილის მომზადება. კინალამ თითები ჩაიკვნიტა, ისე გემრიელი გამოდგა მელორეთ-უხუცესისგან მომზადებული სადილი... მეტს აქ ვერას ისწავლიდა...

წასვლის წინა ღამეს მელორეთ-უხუცესმა მშვენიერი ბურვაკი დაუკლა ვახშმად და თავისებურად მოუმზადა. რასაკვირველია, ვახშმის წინ იმან „ცეცხლწყალა“ ჩამოარიგა, მერე ღვინოც და კარგად მოქეიფდნენ. უკვე კარგა შეღამდა, რომ მელორეთ-უხუცესი, მახარე და ირემა ისევ ისხდნენ და ბაასობდნენ... დიდხანია მწყემსები ვახშმის შემდეგ ტყეში შევიდნენ ღორების საყარაულოდ. ირგვლივ ტყეში ღორები იყო მოთავსებული მყუდრო ადგილებში. იმათი ძილის ღრუტუნი და დრო გამოშვებით გამოურკვეველი ძილის ჰყვიტინიც მოისმოდა. ამას ყოველთვის მოსდევდა რომელიმე ძაღლის ზანტი წამოყეფვა, და აგრეთვე ზანტი მძინარე მწყემსის წამოძახილი: „ჰაი, ჰაი“!..



მთვარე ქათქათებს... ირგვლივ დათოვლილი ტყე მთვარის ჩრდილში უჭებდებულ საოცნებო ბჭყვრილა თვალ-მარგალიტებით შემკულ სასახლეებს მოამგზავსება... პანტის გარშემო კიდევ პატარა ველი, თუმცა აჭიჭყნილი იყო მწყემსების ფეხით, მაინც კარგა ადგილი იყო დარჩენილი უმანკოდ, და, აი, ეს ადგილი მთვარის შუქზედ მოელვარებდა, ბრჭყვინავდა, თითქოს გულუბნებს მძლავრის ხელით დაუზოგველად გადუსროლია ძვირფასი თვლები და აუღამასებია ეს მიდამო. ხარბი თვალი აქ სამუდამოდ დაღლილობისგან სამუდამოდ დაიხუჭებოდა, რადგანაც ვერ აპკრფდა ყველა საუნჯეს...

მახარე გაიტაცა ამ სანახობამ... დიდხანს აცქერდებოდა ტყის ერთ ადგილს. ყურს არ უგდებს მობაასებს...

რას ჰხედავს?!

ეთერი გადმოწოლილა კოშკის სარკმელში თავის თლილი მკლავებით და იწვევს თავისკენ...

მახარე სწრაფად წამოდგა და იქით გაეშურა...

— აბა ჩქარა დავიჭიროთ, თორემ დაიღუბება!.. წამოიძახა მელორეთ-უხუცესმა და მახარეს დაედევნა.

ირემა მაშინვე წამოხტა და სწრაფად მახარეს წინ გადაუდგა...

მახარე შესდგა...

— საით მიემგზავრები, ძმობილო? შეეკითხა ირემა.

მახარემ ირემას მხარს გადაჰხედა... იქ ეთერი აღარ იყო... გამოერკვია და უპასუხა:

— ისე, გავლა მინდოდა!..

ამ დროს მელორეთ-უხუცესიც მოვიდა და უკან დაბრუნდნენ...

— ამას წინად გთხოვე, უგულოვ, ჩვენთან დარჩი მეთქი, მაგრამ ეხლა გეუბნები: წადი... წადი... ამ წამსვე წადი, თორემ ცუდი შედეგი მოგელის. იმ წყეულს, შევატყე, ტყის დედოფალს თვალში ამოუღიხარ და უეჭველად დაგღუბავს... უთხრა მელორეთ-უხუცესმა, როდესაც ისევ ცეცხლს გარს შემოაუხსნდნენ...

— რა ტყის დედოფალი, რას ამბობ?!. გავლა მინდოდა მხოლოდ, სხვა არაფერი!.. უპასუხა მახარემ და ნუგუზლები წაჩინჩხვრა.

წამს აკვამლდა ცეცხლი, სულ ჩქარა კვამლს მოელვარე აწოწიებული ენა აეღვია და სწრაფად ეს ენა ნუგუზლებს მოელვარე გვირგვინად დაემხო... კვამლი სულ მიიმალა, და იქ მჯდომთ სახე ააღაპლაბა...

— ტყის დედოფლისკენ კი არ წავალ, თუ წავედ როდისმე, ჩემი დედოფლისკენ წავალ!.. ვიცნობ ჩემ დედოფალს!..



მკვეთრი სახე მელორეთ-უხუცესისა ცეცხლის ალზე უფრო გამოიმკვეთრდა... თვალები გაუელვდა, და ოდნავი მწუხარების ღიმი ბაგეზე გაუკრთა...

ჩქარა იმას სახე დაუმშვიდდა და წყნარის ხმით დაიწყო...

— გული შემომივარდა, ჩემო უგულოვ, შემეყვარდი, როგორც ჩემი შვილი და ამისთვის გაფრთხილებ... ტყის დედოფალთან ხუმრობა არ ვარგა... გულში ჩაგიკრავს თუ არა, მაშინვე გაგიყინავს და წუთი-სოფელს გამოგასალმებს... ძალიან მაცდურია. ნამეტნავად მელორეებს ემტერება... უთუოდ მელორე ჰკონიხარ, რო შენ ამოგიჩიხა... იმან იცის საუკეთესო ბიჭის ამორჩევა. თითქმის ყოველ-წლივ ხდება ხოლმე ეს, მაგრამ ჩვენ ფრთხილად ვართ: რაწამს ამოიჩივებს რომელიმე მწყემსს, მაშინვე იმას ტყეს ვაშორებთ და ამით სიცოცხლეს ვუნახავთ. სხვანაირად ვერ გადურჩება იმ წყეულს...

— ყური დამივდეთ, ეხლა გიამბობთ ტყის დედოფლის ოინებს... განაგრძო მელორეთ-უხუცესმა... თუ რა დაჰმართა ბიძაჩემს...

მახარემ და ირემამ ყურები ცქციტეს და მთლად სმენად გარდიქნენ...

## 8

„... ჩემ ბალობისას ბიძაჩემი იყო მელორედ... მეც ღორებში დავდევდი ხოლმე ბიძაჩემს... აი, სწორეთ ამ დროს ღორები ტყეში ამოვლალეთ...

„ღვთისნიერი იყო მელორეთ-უხუცესი. ბიძაჩემი ახალგაზდა, წამოსადეგი ვაჟ-კაცი, გამბედავი და უშიშარი... შე რო დაგინახე თავალებით მიმავალი, მაშინვე ბიძაჩემი მომაგონდა... მიჰმართა მახარეს ამ სიტყვებით და განაგრძო: „მაშინვე გვიამბო ტყის დედოფლის ოინები და გაგვაფრთხილა... ნამეტნავად ბიძაჩემი ამ სიტყვებით: მგელავ, — მგელა ერქვა ბიძაჩემს — ამ ზამთარს შენ უნდა უფრთხილდე... შენზე უკეთესი ჩვენ შორის არავინ არის და ი წყეული, თუ ბრმა არ არის, შენ ამოგიჩივებს... ამისთვის ნურც ნახულს აჰყვები და ნურც გაგონილსაო... თუ რამ დაინახო, ან ძახილი გაიგონო, მაშინვე გამალვიძეო...

„ბიძაჩემს ხელზე შეჩვეული ჰყვანდა ერთი კერატი\*). გვერდიდგან არ ჰშორდებოდა ბიძაჩემს. საცა ბიძაჩემი დაწვებოდა დასაძინებლად, ისაც იქ ფეხით უწვებოდა და ტკბილ განცხრომას ეძლეოდა... უნდა ვსთქვა, კერატი ძან გალადებული იყო და დათვსაც კი შეებრძოლებოდა... მერე ისეთი ტანი ჰქონდა, რო კვებულა ზაქს მოგაგონდებათ... იმ ღამესვე თურმე მოეჩვენა ბიძაჩემს ტყის დედოფალი...

\*) კერატი — მამალი ღორია სანაშენოდ გაშვებული.



„... ყველას ჩაეძინა— ასე დაიწყო მეორე დღეს ბიძაჩემმა, როცა გონს მოვიდა ვიღაც მთლად ნაკაწრი და ნათრევი— მე კი რაღაც არ მეძინებოდა... გული რაღაც მიჩქროლავდა და რაღაც არ მემორჩილებოდა... დიდხანს ვიბორბე და უცნობ ვიღამაც დამიძახა: „მგელავო!..“ ისეთი ნაზი იყო ეს ხმა, რო სულ გულღვიძლამდის ჩამივიდა... თვალის დახამხამებაზე წამოვჯექე და აქეთ-იქით მივიხედ-მოვიხედე, მაგრამ ვერავინ ვნახე... ცოტა ხანს ასე ვიჯექი. მინდოდა მივწოლილიყავ, მაგრამ რაღაც ფეხზე მაყენებდა... თითქოს რაღაც ჩაუბამთ ჩემ სხეულში და წამოყენებას ვიღაცა ცდილობსო... მთვარე ამოსულიყო და ყველაფერი მოსჩანდა... აქნობამდის შორი არე-მარეს ვათვალიერებდი... ეხლა კი წინ დავიხედე და სწორედ ჩემ ფერხთით ჩემ კერატს შევასწარ თვალი, რომელსაც გულიანად ეძინა... ამ დროს ჩემ და უნებურად წამოვდექი და რამდენიმე ნაბიჯი წინ წავსდგი... და რას ვხედავ?! ერთ წიფლის ქვეშ სდგას მზით-უნახავი ქალი სულ ვერცხლის ქსოვილით შემოსილი და დედოფლურად შემკული თვალ-მარგალიტით... მიტკერის და მიცინის... თან ხელს, ბროლის ხელს მიქნევს და თავისკენ მიწვევს. მეც გავეშურე იმისკენ. მივიღვარ გამალებული იმისკენ, ისიც იმავე მომხიბლავი ღიმილით და ბროლის ხელის ქნევით თან და თან საითკენღაც მიდის... მიდის... მიდის და მეც თან მივდეგ... აგერ გადაეშო რაღაც ხევში და იმის აჩრდილი გზის მაჩვენებლად ხევის პირას ამემართა... მივირბინე საჩქაროდ... აჩრდილი გაჰქრა. იმის ადგილას მე დავდექე და გადავიხედე... ღმერთო, რა სანახავი იყო!.. თავბრუ დამესხა. პატარა ხევის პირას ბროლის სასახლე. სარკმლები სულ ღია იყო. ერთ სარკმელთან ის დავინახე... მოესწრო კიდევაც გახდა და თავის სარკეცელში ჩაწოლა... მერე რა სარკეცელში!.. სულ ენთებოდა და იქიდგან ბროლის მკლავებს მიწვდიდა და თავისკენ მიწვევდა ჩასახუტებლად... წამს შევდექი. თავში უეცრივ გამიელვა აზრმა: „ოჰ, რა ნეტარებას განვიცდი იმის მკერდზე!..“ და მაშინვე ფეხი ავიღე გადასაფრენად, რათა ჩქარა ჩავხუტებულყავ ნეტარებას, რომ ამ დროს ლაჯებშია რაღაც გაინძრა და ამგლიჯა დედამიწას... უკან გამაქანა, მოტრიალდა, ხევისკენ ზურგი მაქნევინა და გაეშო...

„ჯერ გონს ვერ მოვედი, თუ რა დამემართა... დავიხედე წინ და ჩემი კერატი ვიცანი... არ მეგონა, თუ კერატი ამედევნებოდა... ამისთვის შევშინდი... თმა კალხზე ამიღვა... ეშმაკი ჩემ კერატად მომეჩვენა მეთქი. მოვდუნდი, მოვიღეშე და კერატიდგან გადმოვვარდი... მაშინვე ისაც შესდგა და თავით მომექცა. მეშინოდა იმისკენ მიხედვა. ვგრძნობდი, ის იქ იღვა... ამ დროს დავინახე ჩემ პირ-და-პირ ხევის პირას, იმავე ადგილას, საიდგანაც ხევში ჩაეშო, ის... ეხლა უკვე პერანგის ამარა... ღმერთო, რა ლამაზი იყო?!. იმისი სხეული, ბროლის სხეული, თავის უსწორ-მასწორობით ისხივებოდა პერანგიდგან... ბნელა მომგვარა... წამოვხ-



ტი მაშინვე, თითქოს ახლად დავიბადეო და არც რამ შიში მიგვრძნიაო... დასა-  
ვიწყდა ეშმაკი ჩემი კერატის სახით და გავქანდი დედოფლისკენ... მაგრამ სწრა-  
ფად კერატი წინ გადამეღობა და ისე ძლიერად მკრა გვერდი, რო იქვე გადვიჩე-  
ხე... თვალი მაინც არ მომიშორებია ჩემი დედოფლისთვის... ის ისევ იქ იდგა და  
უკვე ნაღვლიანის ღიმილით მაინც თავისკენ მიწვევდა... კერატი კი წინ მეღა-  
ეხლა გააღმასებულის ეშვებით. გამიკვირდა კიდევაც, რო ეშვები არ მოიხმარა და  
მარტო გვერდი მოიხმარა... აღარ მეშინოდა კერატის... ისევ წამოვდექი და და-  
ვაპირე წინ სვლა დედოფლისკენ, მაგრამ კერატმა ისე შემომაკვესა თვალე-  
ბი და ეშვები ისე გააკაპუნა, რომ ფეხის გადადგმა ვეღარ შევძელი... უეცრად  
მოვიფიქრე, ზურგი მეჩვენებინა კერატისთვის... ასეც მოვიქეცი, ვუბრუნე ზურგი  
და სწრაფად გავიქეცი... ვგრძნობდი, დედოფალი იქვე მელოდა... კერატისა კი  
აღარა მესმოდა რა... კარგა ხანს მივრბოდი და როცა ბუწქანარს წავაწყდი, მა-  
შინ შევდექ და ვიბრუნე პირი... ჩემი დედოფალი მომმახლოვებოდა იმავე სახით...  
სწრაფად ხელები იმისკენ გავიწოდე და მინდოდა გავქანებულიყავ, რომ ამ დროს  
კერატმა წაიღრუტუნა და... გაწვდილი ხელები ჩამომკვივდა... თვალით დამიხედა-  
და... კერატი წინ იყო ააღმასებული... პირ უკუღმა ნელ-ნელა წაველ... თვალს  
დედოფალს არ ვაშორებდი, რომელიც უფრო ნაღვლიანად მიწვევდა თავისკენ...  
ზურგი ბუწქანარს მივაბჯინე... მე მაინც უკან ვიხვედი... ზურგით ბუწქანარს მი-  
ვარღვევდი... ვგრძნობდი საშინელ კაწრვას მაყვლისგან, მაგრამ მაინც უკან ვი-  
ხვედი, რომ კერატისგან მიმემალა თავი...

„კერატის სუნთქვაც აღარ ისმოდა... შევდექი...“

„დედოფალს ადგილი ეცვალა. ჩემ დასანახავად სხვა ადგილი ამოერჩია... ის  
თავისკენ მიწვევდა... ჩაება ჩემი სხეულისთვის ძაფები და ისე მიზიდავდა... არ  
შემეძლო არ წავსულიყავი... ჩემი სხეული იმისკენ მიისწრაფებოდა...“

„მეც მაშინვე ისევ იმისკენ წამოველი... ბუწქანარიდან გამოვყავ თავი თუ  
არა, მაშინვე კერატმა ისე გამიკაპუნა ეშვები, რომ უკანვე წავძვერი... აქეთ ვეცი  
იქით ვეცი, მაგრამ ვერას გავხდი... თურმე გაუვალ ბუწქანარში შევძებრალიყავ...  
ერთად-ერთი გზა ისევ უკანვე გამოსასვლელი იყო...“

„მეც ასე მოვიქეცი, მაგრამ მცველად ამ გზისა ისევ კერატი იყო... ისევ  
მოვლვარე ეშვებით...“

„ხელთ არა მქონდა რა, რომ შევბრძოლებოდი კერატს...“

— არ ჰგვანებია უკულოს, თორემ... უნებურად წამოიძახა ირემამ.

— როგორ?.. შეეკითხა მელორეთ-უხუცესი.

— ისე რომ...



მაგრამ ამ დროს მახარებ ირემას ცერად შეჰხედა და ეს საკმარისი იყო, რომ ირემა გაჩუმებულიყო და აღარ განეგრძო...

— ლომამ ძალიან უდრო-უდროს იცის შეკითხვა... განაგრძე... განაგრძე უხუცესო!.. შეეხუმრა მახარე მელორეთ-უხუცესს, რაკი იმან ირემას გაჩუმებაზე ორივეს რაღაც უცნაურად გადაჰხედა...

მელორეთ-უხუცესი მაინც იმავე სახით ხან ერთს შეჰხედავდა, და ხან მეორეს, ამბის გაგრძელებას მაინც არ აპირობდა...

— მოუთმენლად მოველი შენი ამბის ბოლოს, უხუცესო... მიჰმართა ცოტა სიჩუმის შემდეგ მახარემ... შენ კი, ლომავ, კრანტი აღარ დასძრა, თორემ...

— ჰო!., თითქოს გამოერკვიაო მელორეთ-უხუცესი ამ მიმართვაზე... ჰო... რას ვამბობდი?!

— ბიძაშენს ხელთ არა ჰქონდა რა!..

— ჰო!.. ბიძაჩემმა სთქვა: „ხელთ არა მქონდა რაო, რომ კერატს შევბრძოლებოდიო... ჩემი სული და გული დედოფალთან იყო, რომელიც ისე მომხიზლავად მიწვევდა თავისკენაო... მაგრამ მიახლოვებას კი ვერ ვახერხებდი, რადგანაც შუაში გააღმასებული ეშვები გვერქოო...

„... რიჟრაჟამდის ასე ვიყავით... რიჟრაჟისას კი დედოფალი მიმემალა... მაშინვე იმ ადგილისკენ ვავქანდი, სადაც ის იღვა, რადგანაც კერატი ეხლა მუხების ქვეშ რკოს დაეძებდა და ღრუტუნებდა... შუაში ეშვებს აღარ გვიღმასებდა... მაგრამ ველარ ვიპოვე დედოფალი... ხევისაც გადავხედე, მაგრამ იქ სასახლე არ იყო... თოვლის ნამქერი იყო მიყრილი, სადაც დედოფლის სასახლე იღვა... გამოვტრიალდი გულჩაწყვეტილი და... ჩემი კერატი ღრუტუნით მეაღერსება... შემეზიზნა... ფეხი ვკარი... წაიჭყვიტინა, მაგრამ ისევ აღერსით შემომღრუტუნაო“...

— იმავე დღეს ბიძაჩემი ცხონებულმა მელორეთ-უხუცესმა შინ გაისტუმრა... კერატიც უკან აედევნა, მაგრამ ბიძაჩემმა ისე ჰკრა კომბალი გვერდში, რომ კინალამ გვერდის ძვლები არ შეუმტვრია, და შეევედრა მელორეთ-უხუცესს: „გეთაყვა, ე კერატი არ გამამაყოლოვო!“ კერატი დაიკარგა...

— რამდენი კაი ვაჟკაცი გაუფუჭებია იმ წყეულს!.. ზამთარი არ გავა, რომ რომელიმე ბიჭი არ გამოგვაკლდეს. თუ ნადირმა არ გააფუჭა, ბინის ახლო სადმე ნამქერში გაყინულს ვპოულობთ ხოლმე... ეს სულ ტყის დედოფლის ოინებია... კიდევ კარგი ბიძაჩემი ვადარჩა... მაგრამ რა ვადარჩენა იყო?!.. იმას შემდეგ აღარ გაუცინია... საქალეთი შესძულდა... ვერ უხსენებდნენ ცოლის შერთვას... ან კი ვინ მოეწონებოდა ი დედოფლის შემდეგ. გზიდან ისე გადავარდა, რომ უცოლ-შვილოდ ამოიფხვრა...



— ღმერთმა მტერსაც კი აშოროს იმისი ხილვა... განაგრძო ცოტა სიჩუმის შემდეგ... ხილვა კიდევ არაფერი. თუ გაიტყუა და თავისთან ჩაიგორა, მაშინ ცოცხალი აღარავინ გადურჩება... თურმე ისე ჩაიხუტებს, ისე დაეწაფება ვაჟკაცს, რომ ნეტარებით რაც კი რამ სიმხურვალე აქვს სულ დედოფალს აძლევს და თითონ კი იყინება...

— არა სჯობდა ბიძაშენს ეგ დაჰმართნოდა, ვიდრე ისე გაუცინრად ამოფხვრა?! წამოიძახა მახარემ და დააშტერდა მელორეთ-უხუცესს...

მელორეთ-უხუცესი ჩაფიქრდა... კარგახანს ასე ჩაფიქრებული იყო და შემდეგ წამოიძახა:

— იქნება!.. მაგრამ შენ და შენი ამხანაგი დილაზე ადრე წახვალთ. ბიჭს გამოგაყოლებთ და პირდაპირ მეჯოგეებთან მიგიყვანთ ისეთი გზით, რომ არც ერთი სოფელი არ შეგხვდებათ...

— მაგას ძალიან დაგვაფალე, წამოიძახა ირემამ...

— თქვენც დამავალე, თუ ამაღამ უჩემოდ აქედან ფეხს არ მოიცილით... ნამეტნავად შენ, უგულოვ!..

— ეხლა, ჩემო მელორეთ-უხუცესო, ძალითაც რო გამაგლო, ფეხს არ გავდგამ, თორემ ჩემი ნებით ხომ არსად წავალ!.. ღიმილით უთხრა მახარემ და მაშინვე თავის სარეცელზე მიწვა, რომელიც ქოხში ტყავებისგან შესდგებოდა და ზევიდგანაც ტყავები წაიხურა... ასევე მოიქცნენ დანარჩენებიც...

ირემას და მახარეს ჩქარა ჩაეძინათ; ხოლო მელორეთ-უხუცესი ჯერ კიდევ ფხიზლობდა და ყურს უგდებდა მახარეს სუნთქვას...

როცა კი დარწმუნდა, რომ მახარეს მართლა ეძინა, მაშინ იმასაც ძილი მოერია...

## მ ე ე ქ ვ ს ე კ ა რ ი

### 1

გასაგიჟებელი ღლე გამოვიდა ეს ღლე გაზაფხულის პირას... სუსხიანი ზამთარი იყო... ძრწოდა ბუნება. ადამიანი ხომ შინადგან გარედ ცხვირს ვერ გამოჰყოფდა... და, თუ გამოჰყოფდა აუცილებელ საჭიროებისთვის, საცოდავი სანახავი იყო... ბედშავად გამოიციქრებოდა და ცდილობდა ჩქარა მოესაქმიანებინა და ისევ კერას დაჰბრუნებოდა...

მეფე ნადირაც მაგ ღლეში იყო... დიდმა მეფემ სამუდამოდ უარი სთქვა მეფობაზე, რაკი ტახტი თავის წულს გადასცა და ნადირას ხვეწნა, რომ ერთ წელი-



წადს კიდევ ემეფნა, არად მიიღო და თავის საყვარელ ბაღს შეეხიზნა, ტრემელ-უკლი შიაც თავისთვინ წინადვე პატარა სასახლე მოიმზადა...

— არა, შვილო, ერთ წელიწადს კი არა, ერთ წუთსაც ველარ დავრჩები მეფედ... — უთხრა დიდმა მეფემ თავის წულს, როცა ის შეემუდარა და აუხსნა მიზეზი... ეთერს სახლში არ გაუშვებდი, თუ კი შენზე მაგრე იმოქმედებდა იმისი წასვლა...

— მამავ, უმაგისობა არ შეიძლებოდა!.. სამუდამოდ დავკარგავდი, რომ არ დავთანხმებულოყავ... ეხლა კი, შემომფიცა, ერთი წლის შემდეგ შენი ვიქმნები სამუდამოდ... ძალმომრეობა ვერ ვინმარე... იმას კი ყოველი ჩემი მიახლოვება შიშის ზარს სცემდა... და ამ დროს აბა ცოლქმრობაზე ვინ იფიქრებდა?!

— რაც უნდა სთქვა, შვილო, არ უნდა გაგეშო... ერთი წლის შემდეგ კი შენი იქმნება?!

— შემომფიცა!..

— „შემომფიცა!.. შემომფიცა!..“ გაჯავრებით გაიმეორა დიდმა მეფემ, მეფე ნადირას სიტყვა... ქორწინება კი შეფიცვა არ იყო?!

— მამავ, მეც მოვაგონე ეგ, მაგრამ იცი რა მიპასუხა?! „ჩემი ქორწინება მოტყუებით იყო... მაშინ სულ დავიბენიო... მე შენ გიცქეროდი, როგორც კარის კაცს... პირობა მომეცი: „სეფეწული სულ არ გეჩვენებო“ და ის კი არა შენა ჰყოფილხარ სეფეწული, და ისე მოტყუებით წამომიყვანეო“... სრული ქეშ-მარიტება ამოდიოდა იმის ბავიღვან... მერე ი „ზარი“ რო გაიზარა, თითქმის გულ წასული მომესვენა გულს და, აი, მაშინ მოვხადე თავ-მანდილი და მკლავზე გადავიგდე... „გონს რო ვყოფილიყავ მაშინ, თავ-მანდილის მოხდას არ დავთანხმდებოდიო... მერე კი, როცა გამოვერკვიე, სიზმარში მეგონა ჩემი თავი და არა მესმოდა რაო“...

— მართლაც, ის იმ დღის შემდეგ, განაგრძო მეფე ნადირამ: თავის გონზედ აღარ იყო. სულ ვერ ვცნობილობდი. ხომ ჰნახე, მამავ, იმ დღეს, რა მომხიბლავი იყო ეთერი, ვიდრე გამოვეუცხადებდი ჩემ ვინაობას?!

— მერეც, შვილო, მერეც!.. მერე უფრო ნამდვილი დედოფლის იერი ჰქონდა...

— დედოფლისა, მამავ, დედოფლისა, მაგრამ ჩემთან ცივისა... მხოლოდ ამისთვის დავთანხმდი ერთი წლით დაშორებას... ამ ერთი წლის განმავლობაში დაუფიქრდება, შეეჩვევა ჩემ ცოლობის აზრს და მოლხვება... მერე გადია გვერდით ჰყავს. ის დამპირდა: „ყოველ დღე შენ სახელს გავახსენებო“...

— იქნება გადია უფრო ჰრევდეს!..

— არა, მამავ, გადიამ ბევრჯელ დამიმტკიცა თავისი ჩემდამი ერთგულობა... ვერ წარმოიდგენ რანაირად ჰტუქსავდა ეთერი გადიას, მაგრამ ის მაინც ამას არ-



ერიდებოდა... თუ რამე გაბედული ნაბიჯი გადავდგი, მხოლოდ გადიას დახმარებით... გადიას ძალიან უნდოდა, ერთ ღამეს მაინც დავრჩენილიყავ ეთერთან, მაგრამ, აკი გითხარი, ვერ მოვახერხე... სულ ცოფი ერეოდა და გიყვებოდა... — ხშირად როცა კი მე შევიდოდი ეთერთან, რასმე მომიხეზებდა და მარტოკეებს გვტოვებდა... ეთერი კი ცდილობდა არ გაეშვა, მაგრამ ის ყოველთვის ახერხებდა...

— როცა ეთერს დავთანხმდი ერთი წლით დაშორება, და გადიამ ეს გაიგო, მაშინვე ტირილით ჩემთან შემოვარდა და საყვედურებით ამავესო...

— ღვთისნიერი აღამიანი ყოფილა, ვფიცავ უფალსა!.. წამოიძახა უფროსმა მეფემ და ჩაფიქრდა...

— აკი გეუბნები, მამავ, ის არ მილალატებს და ყოველთვის ცნობას მომაწვდის, თუ კი იქ ახლო სადმე ვიქმნები, ისე კი, რომ ეთერმა არ იცოდეს... ამ ერთ წელიწადს ისევ შენ იმეფე და მე კი...

— ააარა, შეილო, მაგაზე კი ნურას უკაცრავად... წამოიძახა დიდმა მეფემ და წამოდგა... აკი გითხარ ძლივას ჩამოვიხადე ეგ ტვირთი და ეხლა ხელმეორედ ერთი წამითაც არ შემიძლიან ისევ ავიკიდო... მეყოფა. ოც-და-ათი წელიწადი ვზიდე... ეხლა შენ ზიდე... მე კი...

— მამავ, მხოლოდ ერთ წელიწადს!... უკანასკნელად შეემუდარა ნადირ მეფე... მაშინ მარეხიც ისევ გამხიარულდება და...

— შეილო, ნადირ, მარეხსაც შენ ჩაჯკალ გული... მეფე ეხლა შენა ხარ... რალაც ზარია ისე რო არ გადაგენარცხებინა და რივიანად შეგეთავაზნა, იქნება არ გაბზარულიყო... იმის შემდეგ მარეხს პირზე ღიმი აღარ აპთამაშებია, თორემ გაცინებას ვინლა იტყვის... მეფე ხარ, გამხიარულე ისიც... მოანახვინე ვილაც მახარე ყოფილა, გაათელეებინე ზარი და იმედი მაქვს მარეხიც გამხიარულდება და იქმნება ეთერიც იმ წამს აქ დაიბადოს... როცა ზარი გაიბზარა, შევამჩნიე, სწორედ მაშინ ორივემ გონება დაკარგეს... ეხლა კი მშვიდობით იყავ... ჩემ სასახლეში მივალ სამუდამოდ და... მგონი, მარეხიც ჩემთან გადმოსახლებას აპირებს...

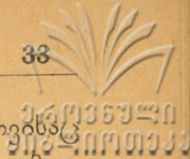
— უკანასკნელი შენი პასუხი ეს არის?!

— ეს არის!.. სთქვა და მოჰშორდა ნადირ მეფეს...

ასეთ პირობებში მოემწყვდა ნადირ მეფე თავის მეფობის პირველ ზამთარს. დარჩა მარტოკა უეთეროდ, უმამოდ, უმარეხოდ და უერამოდ... ირემა მაინც რო ჰყოლოდა გვერდით, კიდევ არას ინალვლიდა... იმას გაენდობოდა და თავის მაგვირად გაჰგზავნიდა ეთერის ამბების შესატყობინებლად, მაგრამ ეხლა რა ჰქმნას?! ვის გაენდოს?!.

რამდენი ღამე უთევია ამ ზამთარს და სიგიჟემდის მისულა, მაგრამ ვერა მოეხერხებინა რა...





სამეფოზე ზრუნვა ხომ სულ გადაავიწყდა... კიდევ კარგი, სამართლისთვის არავის აუტალახებია კარი ამ სუსხიან ზამთარში... თორემ კაი სამართალსაც მიიღებდა მეფის სასახელოდ... სუსხიანმა ზამთარმა გაზაფხულის თვეებიც მოიყოლია და დიდი ზარალი მისცა მწყემსებს... ბევრი გაყინა... საქონელი ხომ აუარებელი დაუზარალა... ნამეტნავად ცხვარი...

და, აი, მხოლოდ გაზაფხულის მეორე თვის მიწურულეებში და უეცრივ მოლხვა. პირველ დღესვე ახმაურდა არე-მარე, ყოველ დღე-ხევეში ჩხრიალი დაიწყო წყალმა... მცხოვრებთ თითქმის გამოვარათ ეს პირველი დღე, ისე შეშინებულები იყვნენ ზამთრის სუსხით... იმ ღამეს გულიანად ეძინათ... სახლებშიაც შეატანა სითბომ და, როცა გამოეღვიძათ, იგრძნეს სითამამე, სხეულის ამოდრავება... ტანში გასწორდნენ და გარეთ გამოიფინენ... აქ ხომ სახე გაეშალათ და მომლიძრებს სრულებით მიავიწყდათ საშინელი სუსხი... ყველა მხიარულობდა. კაცი, თუ ქალი, დიდი, თუ პატარა... შინაურ ფრინველმა ხომ მხიარული ქორწილი გააჩაღა.

მეფე ნადირასაც ეს დაემართა... სუსხიანი ზამთრის დღე-ღამეების წუხილი უეცრივ მიავიწყდა და ეხლა მთლად იმედებით აივსო... დადიოდა თავის სახლის წინ და სახე უცინოდა... ეხლა ისე უიმედოდ არ ეჩვენებოდა ეთერის შორს ყოფნა. ეგონა, სწრაფად ფრთები შეესხმოდა და წამს იმასთან გაჩნდებოდა და უხილავად ისევ უკან დაბრუნდებოდა...

ამ ოცნებაში იყო, რომ შემოესმა რაღაც ხმაურობა... წამს ყური ათხოვა. გამოერკვია და შენიშნა, რომ ხმაურობა უახლოვდება...

მეფე ნადირას შეუწყდა ოცნების ძაფი და ჩქარა დაინახა: სასახლის წინ რამდენიმე უცხო ტომის ტლანქად გამოკვეთილ კუნძებივით ტყაპუჭეებით, გრძელწვერა რამდენიმე ათეული...

იმათ დაინახეს თუ არა მეფე ნადირა, მაშინვე თავები მიწას ახალეს და შესძახეს:

— თქვენ უმაღლესობასთან ვართ გამოგზავნილი და, აი, ეს ძღვენიც თქვენი მეუღლისთვის არის!..—მოწიწებით უთხრეს მეფეს, მაგრამ იმათ თვალში რაღაც მზაკვრობა გამოკრთოდა...

— ვისგან?.. შეეკითხა მეფე ნადირა განცვიფრებით...

— ჩვენი მეფისგან...

— ვინაა თქვენი მეფე?..

— ჩრდილოეთისა!..

— ჰოო!.. მაგრამ ასე სწრაფად როგორ გაიგო ჩემი დაქორწინება, და ან ასე როგორ სწრაფად იარეთ, რომ მოასწარით ასეთი დიდი მანძილის გადმოლახვა ამ ზამთარში?!



— ჩვენი მეფე სულ ახლოს არის. დავიპყარით მთელი ხმელეთი...  
შენი ქორწინების ხმაც მოესმა და ჩვენც გამოგვზავნა საჩუქრებით...

## 2

უფროსმა მათგანმა უბრძანა დანარჩენებს მოეტანათ საჩუქრები, რაც სწრაფად შეასრულეს და ერთი დატვირთული ჯაგვა სასახლის წინ დააყენეს, რომელშიაც ოთხი ძლიერი ცხენი იყო შებმული და უკან კიდევ ცხრაკეც გაბმით გამობმული რაში, რომელს კიდევ ოთხი უზარმაზარი კაცი ჯაჭვებით ძლივას იმაგრებდა. შედგა თუ არა, ერთი ისეთი დაიჭიხენა, რომ ზეცას ასწვდებოდა იმისი ჭიხინი, და თვალებიდგან ცეცხლის ნაპერწკლები წამოაყარა...

მეფე ნადირას ამის დანახვაზე ფერი ეცვალა. დიდი მეფეც ამ ხმაზე ქლოშინით სწრაფად აქ დაიბადა და შვილს შეჰხვდა... უკან მოჰყვა ფერწასული მარეხიც...

რა ესენი, სწრაფად მთელი ქალაქი აქ დაიბადა და ყველა განცვიფრებული და შეშინებული გამოიციქრებოდა ამ ცეცხლისმფრქვეველ რაშის მნახველი...

მეფე ნადირამ სასახლეში მიიწვია უფროსი, რომელმაც განკარგულება მოახდინა, შეეზიდათ საჩუქრები...

რა ძვირფასი ბეწვეული არ გადუშალა თვალ-წინ, რა თვალ-მარგალიტი და რა ოქრო და ვერცხლი... მარეხს თვალი ზედა ჰრჩებოდა...

შიკრიკი მომხიბლავის ხმით ამკობდა თავის მბრძანებელს, როცა ალაგებდა ნივთებს და ცალი თვლით მარეხს უმზერდა...

— რაც შეეხება რაშს, ნება მიბოძეთ ცალკე მოგახსენოთ... დაუმატა შიკრიკმა, როცა ამოლაგებდა მორჩა და დაატყო, რომ საჩუქრებმა ძალიან კარგი შთაბეჭდილება იქონიეს ყველაზედ...

— აქ უცხო არავინ არის, სთქვი!.. უზასუხა მეფე ნადირამ...

— შეიძლება, მაგრამ ჩემმა მეფემ დამავალა საიდუმლოდ მოგახსენოთ!.. სთქვა და თან მარეხს და უფროს მეფეს გადაჰხვდა...

ისენი მაშინვე გატრიალდნენ და დარბაზიდგან გავიდნენ...

— მითხარი, რა დაგავალა შენმა მბრძანებელმა... ეხლა მარტონი ვართ...

ჩამოვარდა წამით სიჩუმე... შიკრიკი შეფიქრიანდა... თითონვე იგრძნო უკმეხობა დავალებისა და ამისთვის ენა აღარ ემორჩილებოდა... მერე ხელი ჩაიქნია, უკმეხად წამოიძახა:

— თავი რა ბევრჯერ ვიმტვრიო, პირდაპირ გეტყვი: ჩემმა მეფემ შემოგიფარა: „ეს რაში გამიხედნინე და უკანვე გამომიგზავნეო და, თუ ვერ გაჰხედნით მანდ, მაშინ შენი ცოლიც მაგ გაუხედნავ რაშს უნდა გამოაყოლოვო“...



მეფე ნადირა ამ სიტყვებზედ აენტო... წამს ხელები აუთამაშდა, მკლავებში ძარღვები დაეჭიმა, და ის იყო უნდა შიკრიკისთვის ყანყრატომი ეტაცა ხელი, რომ ამ დროს შეშინებულმა შიკრიკმა მეფე ნადირას სახის ცვლილებით აკანკალებულის ხმით წამოიძახა:

— ვიცი, შენო უზენაესობავ, ძნელია დათმობა იმისთანა უზენაეს სინაზის და სიმშვენიერის, რომელიც ვიხილე... ამისთანა სიმშვენიერეს კაცი თავს ანაცვალებს, მაგრამ რატომ არ გნებავს შეეცადო გახედვნას?... იქმნება სულ...

— კმარა!.. უკივლა მეფე ნადირამ და გასვლა უბრძანა... ხვალ მოხვალ აქ... მანამდის კი თავისუფალი ხარ, და ყველა თქვენგანი დაბინავებული იქმნება... რაშს თქვენ უპატრონეთ ამაღამ.

— ვასრულებ შენს ბრძანებას, ჩემო მეფევ!.. წამოიძახა შიკრიკმა და ყურთუკულმა მოწიწებით დარბაზიდგან გავიდა...

მეფე ნადირა აღელვებული დარბოდა დარბაზში და არ იცოდა, რა გადაეწყვიტა... უეცრივ გაუელვეს გონებაში შიკრიკისგან წარმოთქმულმა სიტყვებმა: „ძნელია დათმობა იმისთანა“... ნუ თუ მარები იმ ბრიყვს ჩემი ცოლი ეგონაა?!.

— სწორედ ასეა, თორემ ასე არ იტყოდა... ეთერი რო ენახა, მაშინ რაღას იტყოდა?!. იქმნება აღარც კი გაებედნა თქმა და ისე წასულიყო... მაგრამ რა დროს ამაზე ფიქრია?!. ასეთ უკმებ წინადადებას უკმებივე პასუხი უნდა შეეთვალო, მაგრამ ჩრდილოეთის მეფე...

ამ დროს შემოვიდა დიდი მეფე და, რა შვილი აღელვებული ნახა, შეეკითხა:

— რა მოგივიდა, შვილო?

— მამავ, მამავ, ვერ წარმოიდგენ რა უკმები წინადადებით მომმართა ჩრდილოეთის მეფის შიკრიკმა!.. ის რაში გასახედნად გამოუგზავნია ჩემთან და მითვლის: „თუ ამ რაშს ვერ გაჰხედნი მანდ, მაშინ შენი ცოლი უნდა გამომიგზავნო“...

— მერე შენ რა უპასუხე?

— გავაგდე დარბაზიდგან და გუთხარ: „ხვალ მიიღებ პასუხს!“ მინდა მოვიფიქრო, ისეთი რა პასუხი შევეუთვალო, რომ იმასაც ისე გული აეწოს, როგორც მე ამეწო...

დიდი მეფე ჩაფიქრდა. მეფე ნადირა კი განაგრძობდა წყრომას...

— ვერ უყურებ იმ... იმ... უნდოდა ისეთი რამ სიტყვა ეთქვა ჩრდილოეთ მეფის გასალანძღავად, მაგრამ შესაფერი სიტყვა ვერ მოენახა და იმეორებდა: „იმ... იმ“...

— არა!.. მიანება სიტყვის ძებნას თავი და განაგრძო: ეთერი ჯერ მე ცოლად არ მივრძენია და ის კი მითვლის, თუ აშას ვერ გაახედნინებ მანდო, შენი ცოლი უნდა გამომიგზავნო!.. კარგია, შენმა მზემ ასეთი პირობები?!. არა...



ხვალვე ავაკაფინებ იმ რაშს, ჩავაწყობ იმისივე ჯავაში და შევეთვლი: „საე ვნე-  
 დნით შენისთანა მეფეების რაშებს!..“

გამოერკვია ამ დროს დიდი მეფე და შეეკითხა შვილს:

— რა გადასწყვიტე, შვილო?!

— ხვალვე ავაკაფინებ რაშს და ისე გავუზავნი...

— ნუ, შვილო, მაგას ნუ იზამ!.. არა სჯობია, მართლა შევეცადოთ გახედნ-  
 ვას. იქნება, მართლა გავხედნოთ და ბოროტება თავიდან ავიცილოთ... თორემ  
 შენი გადაწყვეტილება უეჭველად თავს დაგვატყნს უაზრო ხალხის ჟღერას... შა-  
 რიანი და უკმეხები არიან ჩრდილოეთის მეფენი... სჯობია, შარს ერიდო... შენ  
 გგონია ეგ წინადადება შარის გულისთვის არაა მოგონილი, რომ...

— თუ მაგრეა, ის ყოველთვის მოგდებს შარს და... გააწყვეტინა სიტყვა მე-  
 ფე ნადირამ... არა სჯობია ერთხელ და სამუდამოდ ავლაგმოთ, რომ...

— არა, შვილო, იმას მრავალრიცხოვანი სამეფო აქვს... კალიასავით შემო-  
 გვესევა, მაგრე უეცრად რო გამოვიწვიოთ... გგონია, მართო შენ შემოგითვალა  
 ეგეთი საშარო წინადადება?.. არა... ბოროტი ადამიანი ყველასთან ბოროტია...  
 უეჭველია, ის სხვა მეზობლებსაც შარს უდებს... სანამ ჩვენ ამ გზით ცოტათი  
 ავიცდნით იმის შემოსევას, სხვებს ამ დროს წეესისინება და მაშინ ჩვენც გავმაგრ-  
 დებით... ბოროტი ადამიანი თავის ბოროტებაშივე ჩაიხრჩობა... ვეცადნეთ, რო-  
 გორმე მოვიგერიოთ, ვიდრე ჩაიხრჩობოდეს...

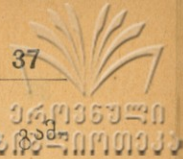
— საყვარელო მამავ, კარგი, შევეცდებით გახედნვას, მაგრამ რომ ვერ გავ-  
 ხედნოთ, ნუ თუ ეთერი უნდა გავუზავნოთ?!

— ვინ გეუბნება, შვილო, მაგას... იმედი მაქვს ჩვენ სამეფოში გამოჩნდება  
 ვინმე, რომელიც რაშს ზურგზედ მოახტება და დაიწყებს ხედნას... თუ ვერ გა-  
 ხედნა და გადმოაგდო, იმედია, რაში უკან არ დაბრუნდება და აღარც დაებმის...  
 გადიკარგება სადმე, ან უკანვე მიუვა პატრონს... შენ შეუთვლი: ერთი შეეცადა  
 გახედნას, მაგრამ ვერ შეჰსძლო... რაში უეჭველია უკან დაბრუნდა... გამოგზავ-  
 ნე, სხვა მრავალი მხედნავი მყავს. ბოლოს და ბოლოს მაგ რაშს უეჭველად გავა-  
 ხედნიანებ... ვიდრე ესენი შენ პასუხს მიუტანენ და ის რასმეს მოიფიქრებს, იმე-  
 დია, მანამდის იმას სხვა ჭირი აუტყდება და, შეიძლება, ჩვენთვის აღარ სცხე-  
 ლოდეს...

მეფე ნადირა ჩაფიქრდა ცოტა ხანს და შემდეგ უფრო დამშვიდებით წამოი-  
 ძახა:

— მართალს ამბობ, მამავ, მართალს!.. სჯობია, დრო მოვიგოთ... მაგრამ  
 არ ვიცი, ვინ გაჰბედავს იმაზე შეჯდომას... გგონია, ჩემზე კარგი გამხედნი არავინ  
 იყოს, მაგრამ, სიმართლე გითხრა, მამავ, ვერ გავბედავ იმ ცეცხლზე შეჯდომას...





— იქნება, შვილო, ყველაზე უკეთესი მხედნავი იყო, მაგრამ ყველაზე ბედავი კი არა...

— არც გაბედულობა მაკლია, მაგრამ...

— მაინც, სჯობია, შვილო, მეჯოგეთ უხუცესი დაიბარო, ის აქ არის. სწორედ გუშინ ამოვიდა საჯოგოდან... შენ კი რო გაჰბედო კიდევაც, არ გორჩევდი... რო ვერ დაიმორჩილო რაში და გავნოს რამე, მაშინ ხომ იმ ბოროტს ვეღარ მოვიშორებდით და აქ შემოგვეჭრებოდა... მაშ, აბა, აფრინე ვინმე მეჯოგეთ უხუცესთან...

მეფე ნადირა გავიდა... დიდი მეფე მწუხარებამ შეიპყრო. სწრაფად დაეღარა სახე... შვილთან თავს იმაგრებდა და, როცა ნადირა გავიდა, მაშინ კი ვეღარ შეიმაგრა თავი და თითქმის თვალი აუცრემლიანდა... ბევრი რამ ავი ახსოვდა ჩრდილოეთის მეფისა... ბევრი დამცირება, მაგრამ ამას არ ეუბნებოდა თავის შვილს... უმაღავდა... ასე, თუ ისე თავიდგან იცდენდა იმის შემოსევას, და აჰა, ეხლა კიდევ ეს უკმეხი შეურაცხყოფა შვილისა...

მარეხი შემოვიდა დარბაზში მამის წასაყვანად, რაკი ნადირა გარედ დაინახა... უკვე სამხრობა იყო... დაინახა რა, შეკრთა... ხმის ამოუღებლივ მივიდა მამასთან და აღერსით მხარზე ხელი დაადო... მაგრამ დიდმა მეფემ ვერც კი შენიშნა...

— მამავ, ვეფხვა თითონ მოვიდა, დაძახება აღარ მომინდა... მარეხი შეჭნიშნა და მიჰმართა იმას: მარეხ, მამა მოიკითხე?! მოაგონდა კიდევ შიკრიკის სიტყვები... „რას ჩამაცივდა ეს შიკრიკის სისულელე?!“ წამს შეეკითხა უსიტყვოდ თავის გონებას მეფე ნადირა...

დიდმა მეფემ სწრაფად გაშალა ნაოჭები შვილის ხმის გაგონებაზე და ეხლა და შენიშნა მარეხი... ტუჩები ღიმად გადაეშალა და.

— მომნახე, ჩემო ანგელოზო?!

— ჰო, მამავ, სამხრობაა, მომშივდა!

— ეხლავე, ჩემო კარგო!.. ცოტა ოდენი და დაგვრჩა...

— მაშ წავიდე?!

— არა! შვილო ნადირ, ვგონებ მარეხის აქ ყოფნა ხელს არ შეგვიშლის მეჯოგეთ უხუცესთან მოლაპარაკებას...

— არა!.. მე უკვე ვუთხარი და ძალიან იძნელა...

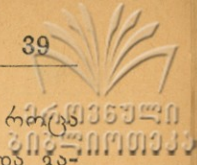
— აბა წინ წამოდექ, ჩემო ვეფხვავ!

— ვახლავარ დიდ მეფეს!

— ჰნახე ი რაში?!

— როგორ არა, დილასვე! იმისმა კიხინმა ქალაქში ვინლა დააყენა აქ მოუსვლელო?!





ნავახშმევს გადიამ შეიყვანა ამ ოთახში, მიეაღერსა რამდენჯერმე, როცა ტანთ ჰხდიდა და, რაკი ლოგინში ჩააწვინა, „ღამე სიხარულისა“ უსურვა და გავიდა...

ეთერი ცვლის სანთლის შუქზე ოდნავ ამჩნევდა ოთახის მოწყობილობას. რამდენჯერმე თვალი მიაველ-მოავლო... და ის იყო გადაბრუნებას აპირობდა და ჩაძინებას, რომ ამ დროს მეფე ნადირამ კარი შეაღო და აღელვებული პირდაპირ საწოლისკენ გაეშურა...

კარის გაღების ხმაურობამ და ნადირ მეფის მიახლოვებამ გამოათხიზლა ეთერი და ეხლა-ღა იგრძნო, რომ ის ტანთ ვახდილია, და მეფე ნადირა იმისკენ მოეშურება... ტანი აეწო ისე ძლიერად, როგორც კი შეიძლება უმანკო ქალს სირცხვილისაგან აეწოს, როცა შიშველს უცხო ვინმე თავს წაადგება...

— ნუ მოსდინხარ... ნუ!.. იკივლა ეთერმა და საბანში თავით-ფეხამდის გახვევა დაიწყო...

— ხა... ხა... ხა!.. ალერსით წაიხარხარა მეფე ნადირამ და უფრო გაბედულად მივიდა ეთერთან...

იმისმა მორცხვობამ უფრო მოხიბლა მეფე ნადირას გრძობა და ვნებად გადაექცა... ძლიერად ჩაავლო საბანს ხელი და სწრაფად ზევით ასწია... ეთერმა წამს იგრძნო, თითქოს რაღაცა ძალამ ზევით აიტაცაო და მეორე წამს კი ისევ ძირს ლოგინზე სწრაფად დაეცა, მხოლოდ უსაბნოდ, საცვლების ამარა...

ასეთმა ძალმომრეობამ ეთერს მორცხვობის კრდომა დააკარგინა... ის წამოიჭრა ზე და მრისხანებით თვალეები დააკვესა...

სიყვარულმა, უმანკო ბავშვობამ, ტანჯვა და მრისხანებამ არ იცის მორცხვობა.

სიყვარულით დაკავშირებულთ აზრადაც არ მოუვათ ერთმანეთის სიშიშველის ხილვაზედ თვალეები დახუჭონ, ისე როგორც უმანკო ბავშვებს სქესობრივობის მიუხედავად შეუძლიანთ შიშველებმა ერთ გუბეში იტყუებოდნენ... და ამას ბუნებრივ მოვლენად სთვლიდნენ. მხოლოდ გაკირვება და მრისხანება დროებით ავიწყებს მორცხვობას...

ეთერს სწორედ ეს დაემართა... ანთებულ თვალეებით, პერანგით ოდნავ წაფერფლილ მთრთოლვარე სხეულით... ციღვან მოწყვეტილ ვარსკვლავს ემგზავსებოდა...

მეფე ნადირა შეკრთა... ნაბიჯი უკან გადადგა, საბანი ხელიდგან გაჰვარდა, და შეაშტერდა ეთერს...

— გადი აქედან!..— უკივლა ეთერმა და ხელით კარები აჩვენა...

— ეთერ, გავიწყდება ვის ეუბნები მაგას!.. ხმის კანკალით უპასუხა მეფე ნადირამ. ეტყობოდა თავს იმაგრებდა... ჩემ სასთუმალს ვერავინ მომამორებს და მით უმეტეს ჩემი მეუღლე!..



— შენი მეუღლე?!.. რომელიც მოტყუებით მოიყვანე და... სირცხვილი!.. სირცხვილი მეფისთვის!.. ის კიდევ თავის თავს მეფეს უწოდებს, რომელიც ჩემი მამის სახლში მეფიცებოდა, „სეფეწულს არ გაჩვენებო“!.. ეს..!

— ეთერ!.. ბრაზმორეული მეფე ნადირა მიჰვარდა და მკლავში სწვდა... მძლავრად წამოიქნია და საწოლზედ წამოაპირქვა... ეთერმა წამს დაჰკარგა შებრძოლების უნარი... არ მოელოდა ამ ძალმომრეობას. სირცხვილმა ტანი აუწო... ელოდა უარეს შეურაცყოფას და ფიქრობდა ამას როგორ დაჰხვედროდა... განუძრევლად იწვა წამოაპირქვაებული და ელოდა შემდეგს...

— ეთერ... ეთერ!.. შემოესმა მოწიწებითი ხმა... რად გეზიზღები ეგრე?!..

ეთერი ამ ხმაზე მაშინვე წამოდგა... უკვე გამარჯვებულად იგრძნო თავი. ხმის ამოუღებელივ თავის ტანისამოსი ჩაიცო და ნადირას შეჰხედა, რომელიც მოჯადოვებულისავით იღგა და თვალს ადევნებდა ყოველ იმის მოძრაობას.

— მეფე ნადირ, რა გინდა ჩემგან?.. შეეკითხა წყნარად ეთერი...

— შენთან სიცოცხლე, შენთან სიკვდილი!..

— ეგ რომ გდომებოდეს, მაგრე არ მოიქცეოდი!..

— შენმა სიყვარულმა ჩამადენინა ეგ!..

— თუ გიყვარვარ, დამტოვე მარტოკა!..

— სწორედ მაგისთვის ვერ დაგტოვებ მარტოკას!.. კმარა, რაც მარტოკა იყავი!.. ეხლა კი ერთად უნდა ვიყვეთ...

— არ ძალმიძს ერთ წამსაც შენთან ერთად ვიყვე, წადი აქედან!..

— ეთერ, აქიდგან არსად წავალ!..

— მაშ მე წავალ!.. წამოიძახა ეთერმა და კარებისკენ გაიწია...

— ვერც შენ გახვალ აქედგან! შეუტია ეხლა კი გაბრაზებულმა მეფე ნადირამ და გზა გადუქრა:

— აი, შენი და ჩემი სასთუმალი ამაღამ და შემდეგ ღამეებსაც აქ ვიქმნებით... ეხლა კი დაწეკი!.. ამ სიტყვებით ხელი მძლავრად მოჰხვია, ლოგინთან მიიტანა და ზედ დაახეთქა...

— ურჯულოვ!.. წამოიკივლა ეთერმა და მაშინვე ლოგინიდან ძირს ჩამოვიდა...

ასეთი შეურაცყოფა მეფე ნადირასთვის არავის მიუყენებია!.. წამს ბრაზისგან თავბრუ დაესხა, წატორტმანდა კიდევაც და უეჭველად წაიქცეოდა, რომ იქვე კედელს არ მიჰსვენებოდა...

ეთერს ამ გარემოებით უნდოდა ესარგებლა და გარედ გასულიყო, მაგრამ მეფე ნადირა გამოერკვია და, რა თვალი შესასწრო გარედ მიმავალ ეთერს, ვეფხესავით ერთი გადახტომით კარებში გაჩნდა...







გადიამ შეჰხედა მეფე ნადირას და შეატყო, რომ იმასაც არ სძინებია... სიამოვნებით ჩაიცინა და გატრიალდა...

## 4

დილა ადრიანად მეფე ნადირა, დიდი მეფე, მეჯოგეთ-უხუცესი და თითქმის ქალაქის ყველა მცხოვრები: ქალი, თუ კაცი, დიდი, თუ პატარა ჩრდილოეთის მეფისგან წარმოგზავნილ რაშს შიშით შორიდგან თვალ-ყურს ადევნებდა და თან მოუთმენლად მოელოდა უგულოს მოსვლას, რომლის მოსაყვანადაც წინა დღეს შიკრიკი გაიგზავნა...

მარეხივ მეფეების შუა იდგა და ისაც სხვებსავით ღელავდა და მოელოდა უგულოს...

ვინაა ეს უგულო, რომელსაც სირცხვილისაგან უნდა დაეხსნა და, იქნება, სხვა უარესისგანაც მეფეებიც და ერიც... არავინ იცოდა იმის ვინაობა, გარდა იმისა, რაც მეჯოგეთ-უხუცესმა უამბო: „ზამთრის პირას მეჯოგეებს ორი ვილაც უცნობი შემოგვეჩინა. ერთს ჰქვიან, რომელიც უფრო ახალგაზდაა, უგულო, მეორეს კიდევ ლომა, ორივე კაი ვაჟკაცები არიან, მაგრამ უგულო ჩვენ თვალწინ დავაჟკაცდა და ჯოგში არც ერთი გადარეული სამი წლის კვიცი გაუხედნავი არ დარჩა“...

ამის მეტი სხვა არავინ იცოდა რა...

დღეს უფრო ცხარე მზე ამოდიოდა.. მთელ ღამეს თბილოდა, რის გამოც არე-მარე ახმაურებულობდა, სულ რუებად ქცეულიყო... აქა-იქა ოდნავად და მოსჩანდა თოვლის ნაგლეჯები...

რაშის დრო გამოშვებითი ჭიხვინი თუმცა შიშის ზარს ჰპყრებდა ყველას, მაგრამ უნუგეშობას არავინ ჰგონობდა, რადგანაც მოელოდა უგულოს და ამისთვის იმის მოსვლის გზას ყველა თვალს ადევნებდა...

მართლაც აგერ მდინარის პირას, რომელიც აღელვებულ ზღვასავით ტალღას ტალღაზედ მიაგორებდა, გამოჩნდა მხედარი, რომელმაც თან და თან მოახლოვება დაიწყო. ყველას თვალი გაუბრწყინდა... მხედარი კი მოათრუნდა ცხენს და იმის ფეხთა ანასხლეტი ტალახნარვეი წყალი ცხენსაც და მხედარსაც წვიმასავით დასდიოდა... რა შენიშნა მეფეები და იმათ შუა მარეხი, რომლებიც სასახლის ეზოს კართან გამართულ ტახტზე იდგნენ, უბელო ცხენი სწრაფად შეაყენა, გადმოხტა, საბელი კისერზედ გადუგდო ცხენს, რომელიც თავით ფეხებამდის შეთხუპნილი იყო ტალახით გარდა იმ ადგილისა, რომელსაც მხედარი თავის სხეულით ჰფარავდა. მხედარმა სასწრაფოდ ცხენს ყურები დაუტაცა, მძლავრად დაუჭიმა, თვალები დაუ-



სრისა, კისრიდგან დაწყობილი ამის შემდეგ რამდენჯერმე ორივე ხელი მძაფრად დაუსვა კუდამდის და ის-ის იყო ახლა უნდა კუდი დაეჭიმა, რომ მეჯოგეთ-უბუცესმა მიირბინა იმასთან და ხელი დაუჭირა.

— ცხენს სხვები მოუვლიან, შენ კი მეფეებს ეახელ და...

— დამაცა, კუდიც დავუჭიმო და შემდეგ სხვებმა ატაროს, მაშინ ვეახლები მეფეებს... უპასუხა მახარემ და ცხენს კუდი მაგრად დაუჭიმა...

ცხენს ამ დროს ოშხივარი ისე ასდიოდა, რომ სულ შიგ გაეხვია...

მახარეც ისე იყო გათხუზნილი, რომ მოელვარე თვალების მეტი არა უჩანდარა... მახარე ამას არ ამჩნევდა... მხოლოდ ჰგრძნობდა, რომ რამდენიმე ათასი წყვილი თვალი იმას ისრებს ესროდა და იმათ შორის მარცხის წყვილიც...

როცა მახარე იმათ წინ წარდგა და მარცხს შეჰხედა, გონება დაებნა... მეფე ნადირა რამდენჯერმე შეეკითხა; შეეკითხა აგრეთვე დიდი მეფე, მაგრამ მახარეს არ გაუგონია იმათი შეკითხვა.

მარცხი ტანის კანკალმა აიტანა და მეფე ნადირას მიჰმართა:

— ნადირ, ვერა ჰხედავ, დაღლილია და მთლად სველი!.. უბძანე...

— მართლა, რატომ თავში არ მომივიდა ეგ?!. ეხლავე წაიყვანეთ უგულლო სასახლეში, სულ მთლად გაბანეთ, გაასუფთავეთ და საუკეთესო ტანისამოსი ჩააცვით... მიუჩინეთ ოთახი, რომ დაისვენოს და სამხრობას ჩემთან მოიყვანეთ...

## 5

მახარეს ეგონა მეფე ნადირას გვერდით ეთერი ედგა, მაგრამ გონს ვერ მოსულიყო, თუ მართლა ეს ის ეთერი იყო, რომელიც იმას უყვარდა...

მართალია, ეთერი დღის შუქზედ არ უნახავს, მაგრამ ჰგრძნობდა, რომ აქ რაღაც უცნაური ცვლილება მოხდა... იმის სხეული ჰგრძნობდა, ეს ეთერი იმ ეთერს სრულებით არ ჰგვანდა... თუმცა ეს ეთერი უფრო განაზებულა. უფრო დამშვენებულა... მაგრამ... ხმაც რომ გამოჰცვლია?!. რამ გამოცვალა ასე ეთერი?..

ეკითხებოდა თავის თავს და ვერ ჰხსნიდა.

სამხრობამდის სულ ეს კითხვა უტრიალებდა თავში... კითხვითაც ვერავისთვის ეკითხნა... ან კი როგორ გაჰბედავდა ამის კითხვას. დარწმუნებული იყო, რომ ეთერი დედოფლად გახდა ამ ცხრა თვის წინად, როცა იმას გაჰმორდა და ისე მოტყუებით „ზარი“ გამოართვა... „ჰსჩანს დედოფლობას შეუცვლია“... მით უმეტესად ეს უნდა ეფიქრნა, რომ თითონაც სრულებით გამოიცვალა ამ ცხრა თვის განმავლობაში. ამას ჰგრძნობდა მახარე და ფიქრობდა: „ოქრო-მჭედელმაც



რომ მნახოს, ვერ მიცნობს, თორემ შემთხვევით მნახველი ხომ სულ ვინაა? ნობსო“...

მართლაც მახარე ეხლა სულ სხვა იყო. რო ამბობენ: „ვინ წლით იზრდება, ეს დღითაო“ სწორედ ეს დაემართა მახარეს. დღით იზრდებოდა და არა წლით... მარტო თვალის გამომეტყველება და ხმის ოდნავი მოძრაობა-ლა შეჭრა ოქრომჭედლის შეგირდისა, თორემ გარეგნობით სრულ ვაჟაკს, მერე თვალის წარბაცს წარმოადგენდა...

დამშვიდებული იმ აზრით, რომ ეთერი ძალიან გამოცვლილა, თითონაც ძალიან გამოცვლილია, „მაშ ვერც ის მიცნობსო, თუ კი მე ვერ ვცნობილობ“... ამ ფიქრით სამხრობისას, როგორც მეფე ნადირამ განკარგულება გასცა, გასუფთავებული და სულ ახლებში გამოწყობილი, რაც მარების განკარგულებით მახარეს მიუტანეს, მშვიდად წარსდგა მეფის წინ... იქ დიდი მეფეც იყო და მარებიც...

თვალი ზედ დარჩა სამთავეს... ასეთ ვაჟაკს ჯერ არ შეჰხვედროდა არც ერთი იმათგანი. მარები მოჯადოვდა ნამეტნავად მაშინ, როცა მახარემ თვალი თვალში გაუყარა და წამს ასე იდგა...

„... უთუოდ მახარეც ასეთი შეხედულობისა იქნებაო“... სწრაფად გაუელვა ამ აზრმა თავში...

ნადირ მეფე გამოერკვა ჩქარა და მიჰმართა:

— იცი, უგულოვ, რისთვის აგრე სწრაფად დაგიბარეთ...

— რაღასაც მეუბნებოდა გზირი: ჩრდილოეთის რაშზე და კი არ ვიცი, საქმე რაშია...

— ეხლავე ყველაფერს გაიგებ... აბა წავიდეთ!.. ხომ სადილი სქამე?!.. ხომ არა დაგაკლეს-რა?!.

— ყველაფერი მრავლად იყო...

გამოვიდნენ სასახლიდგან და სავანგებოდ მეფის ბრძანებით გამართულ ადგილას მიიყვანეს მახარე... ჩრდილოეთის რაში გამოეყვანათ ჯაგვაზედ დაბმული და წინ დაეყენებინათ... აქეთ იქიდგან ჩრდილოელი მცველები დაქანცულიყვნენ...

ჭამის დროსაც კი არ ასვენებდა მცველებს... სულ ბორგავდა და ფეხის ანასხლეტებს თავპირზე აყრიდა...

ხალხი არ დაშლილიყო... მახარეს დანახვამ ყველას სიამოვნების ღიმი გადაუშალა, მაგრამ ეს წამიერი იყო, რადგანაც ამ დროს დაიჭიხინა ჩრდილოეთის რაშმა და ყველას სასიამო ღიმი მწუხარე აზრით შეეცვალათ: „ვაი, თუ ეს მშვენიერი ვაჟაკი ამ წყეულმა წაახდინოსო“...

მარები ხომ სულ დაიბნა და...

მეფე ნადირა და დიდი მეფე შეკრთნენ... ორივემ ერთად მახარეს შეჰხედეს... მახარე წარბშეუხრელი იდგა...



— უგულოვ, ჩრდილოეთის მეფეს გამოუგზავნია ეს რაში გასახედნიდნოდა... განაც იქ ვერ უშოვნია გამხედნა... მეჯოგეთ-უხუცესმა გვითხრა: „თუ გაჰხედნის უგულოვო, თორემ სხვა არავინ მეგულებოა“...

მახარე დასტკერდა რაშს... დიდხან უსტკერდა და შემდეგ შეფეს მიჰმართა:

— შეფევ, რისთვის ჰკისრულობ მაგის გახედნას?! გაუგზავნე უკანვე და ამით გაათავე...

— იცი, უგულოვ, ცოტა სიჩუმის შემდეგ გულწრფელად გამოუტყდა მეფე ნადირა: მითვლის, წაჰჩურჩულა, თუ ვერ გაჰხედნი, შენი ცოლი, რომლის ქებაც მომივიდა, უნდა გამომიგზავნოვო“...

მახარე აწითლდა და ოდნავად მარებს გადაჰხედა... გული აეწო...

— შეფევ, „ცდა ბედის მონახევრეო“ ნათქვამია... მეც ვცდი... მარტო ეს ადგილი სრულებით შეუფერებელია გახედნისთვის... აქ ორღობეები ბევრია... ამისთანა რაშს თავისთავის დაშავებაც შეუძლიან და მხედრისაც... ორღობეების ბოლოში გაშლილი მინდორია... იქამდის ჩაყვანინე და იქ კი ვეცდები...

მეფემ მაშინვე განკარგულება მოახდინა, რაში ორღობეების ბოლოს კარგა მოშორებით ჩაყვანათ...

მეფე ნადირას არ გამოუპარა მახარეს მარეხისკენ თვალის გადახრა, და გაიფიქრა. „ამასაც მარეხი ჩემი ცოლი ჰგონიაო“, როგორც ჩრდილოეთით მოსულეებსაო... ჩაფიქრდა მეფე... მახარემ კიდევ გადაჰხედა მარებს, რომელიც ალტაცებით შეჰსტკეროდა იმას, თვალი თვალს მოჰხედა, ორივე აწითლდა, და ორივემ თავი დახარა...

„ნუ თუ ეთერმა მიცნოვო?!“ შეეკითხა თავის თავს და შემდეგ იმისკენ სრულებით აღარ მიუხედნია და მხოლოდ რაშს-ლა ადევნებდა თვალს.

მარეხი კი გამოურკვეველ მდგომარეობაში ჩავარდა... ვერ აეხსნა თავისი სიწითლე და მორცხვობა... ესლა სულ მორიდებით-ლა შეჰხედავდა ხოლმე მახარეს, რომ იმას აღარ შეენიშნა ასე ცხადი ალტაცება...

მეფე ნადირა კი ცოტა ფიქრის შემდეგ გამოერკვა უეცრივ და კარგ გუნებაზე დადგა... ღიმილით გადაჰხედა მარებს, მერე მახარეს და სრულიად კმაყოფილმა თავის გადაწყვეტილებით გასცა ბრძანება, რომ ცხენები მოერთმიათ ორღობის ბოლომდის, რადგანაც ფეხით ჩასვლა ტალახის გამო არ შეიძლებოდა...

ხალხმა რა გაიგო, რომ ორღობების ბოლოში დაიწყებოდა რაშის ხედვნა, მოსწყდა და ტალღასავით ყველაფერი წალეკა... ღობე, ყორე აღარად მიაჩნდა და ვიდრე რაშს ორღობის ბოლოში ჩაიყვანდნენ, ის უკვე იქ იყო გაფენილი და სასტკერლად დამზადებული... კიდევაც ჰკვირობდა, რომ ასე დაუგვიანდა რაშს აქნობამდის ჩამოსვლა...



რაში კი შიშითა და კანკალით, დიდის კრძალებით მოჰყვანდათ... წრო ორლობე იყო!.. ჩრდილოელნი ფართო ველებს მიჩვეულნი ამ ვიწრო ორლობეში თითქმის რაშის წიხლის პირდაპირ დგებოდნენ...

რაშის გამოჩენამ ორლობეების ბოლოს სიხარული და შიში გამოიწვია ხალხში. ერთმანეთს მიეჭუჭკა და ახლა მახარეს გამოჩენას გათაცუცებით ელოდა. აგერ გამოჩნდა ორივე მეფე და მარეხი ცხენებით... ცოტა ხნის შემდეგ მახარეც ცხენით გამოჩნდა, მეფეებს გვერდი აუქცია, ცხენი წინ გააქროლა და ხმა მაღლივ დაიძახა:

— მეფევ, უბრძანე რაში იქ მოიყვანონ, სადაც ცხენს შევაცენებ... მეფემაც მაშინვე განკარგულება მოახდინა...

მახარე კარგა შორს ტრიალ მინდორში შესდგა...

რაკი აღნიშნა ადგილი, სადაც უნდა მიეყვანათ რაში, უკანვე დაბრუნდა ისევე ცხენის ქროლვით... მიაქენა ცხენი მეფესთან და უთხრა:

— მეფევ, ხალხი გააფრთხილე, შეიძლება რაში პირველში იმათკენ გამოქანდეს... არ ვიცი, რა მოხდება, რადგანაც გახედნის დროს რაში სრულებით თავისუფალი იქნება საბლისაგან... აი საბელი წელზე მაქვს შემორტყმული... მერე ვხმარობ საბელს და სხვა სამკაულებს...

მეფე გაკვირდა, მაგრამ არა უპასუხა-რა... განკარგულება კი მოახდინა...

მახარემ ეხლა-ლა შეჰხედა მარეხს... უნდოდა იმის სახე ჩარჩენოდა, რადგანაც ძალიან ძნელ საშიშო საქმეს კისრულობდა...

მართალია ეს ის ეთერი არ იყო, რომელიც იმის გულში იყო ამოქრული, მაგრამ მაინც ეთერი ეგონა, რომელიც...

გაბედულად რამდენიმე წამი უმზერდა, როდესაც მეფე ნადირა განკარგულებას აძლევდა... მარეხმაც თვალი აღარ მოაშორა... გული გამოენასკვა და თვალით წამოჟონა...

მახარემ ეს შეჰნიშნა... სწრაფად ცხენი გაატრიალა და გაჰკურცხლა დანიშნულ ადგილისკენ... ეხლა, რაკი ქალის თვალში სინოტიე დაინახა, ცა ქუდად აღარ მიაჩნდა და დედამიწა კიდევ ქალამნად...

მარეხმა თვალი გააყოლა. წყვილი ცრემლი ყაწვებზე ჩამოუგორდა, და სული ყელში მოეხვინა... უნდოდა დაეყვირა:

„უგულოვ, შესდექ, ნუ ენდობი მაგ რაშს, თორემ გაგაფუჭებს!..“ მაგრამ ვერ მოახერხა... გული მოეკუმშა, პირველ წყვილ ცრემლს ნაკადული მოჰყვა, და სუნთქვა გაუძნელდა... მამამ შეჰნიშნა ეს და მზრუნველობით გამოჰკითხა, თუ რა ატირებდა...







კ. გამსახურდია

## ქაოტური ნოველები

### I საათები

საათზე უფრო ღრმა სვიმბოლო მე არ მეგულება!

თვალწინ მიდგას ღრმად მოხუცებულის დამკვიწარი სახე, მცხრალ მთვარესავით მრგვალი და პრტყელი, თვალეზ ჩანისლული და თავდავიწყებაში მთვლემარე. ნელა, ნელა ეპარება ამ სახეს ორი ვარდისფერი თითი პაწია შვილის-შვილისა, პაწია თითებს უცაცუნებს ბებიას სახეზე და ნაოქს უსწორებს მოხუცებულს, თითები, პაწია თითები მიცოცავენ ბებრის სახეზე.

თვალწინ მიდგება: საათები, საათები, ეკლესიების გუმბათებზე, საათები დიდი ქალაქის მოედნებზე, საათები, ფართე, ღია თვალებიანი საათები, რკინის გზის სადგურებზე, როცა შუალამისას ექსპრეს-მატარებლით მიჰქროლავხარ სივრცეში და ისინი ისე დაღვრემილად გამოიყურებიან, როგორც მიცვალეხულის ღია დარჩენილი თვალეზი.

მიცვალეხული დროის სარკე და თვალეზი.

ღია დარჩენილი თვალეზი მარადისობისა.

ჩემს ხანგრძლივ უძინარ ღამეებში მარტოობაში და უცხოობაში ისინი რეკავენ, რეკავენ თითქოს ვილაცას ჩემთვის ძვირფასსა და საყვარელს მიასვენებენ, სადღაც ბნელ ქუჩებში, დიდი ქალაქის ბნელ ქუჩებში! დარეკავს ერთჯერ, ორჯერ, სამჯერ... აჟღარუნდება თორმეტჯერ და ყველანი ერთის ჯადოსნური დირიჟორის ჯოხის გაქნევაზე აჟღარუნდებიან მთელი მძინარე ქალაქის საათები და ისეთი გრძნობა მაქვს, თითქოს ვილაცეებმა თორმეტი ჩირაღდანი ანთეს, სანდლები ფეხზე წამოიცივს, ჩირაღდნები ანთეს და ეშხადებიან გასასვენებლად.

საათები ბინის კედლებზე, საათები მოედნებზე, საათები რკინის გზის სადგურებზე, საათები ეკლესიის გუმბათებზე და ტრიუმფალურ ქიშკრებზე რეკავენ, რეკავენ და ზარითა და ზათქით მიასვენებენ მზე გადასულ დროს, რომელიც ყველაფერს გვართმევს, ყველაფერი თან მიაქვს, ყველაფერს თან წაიღებს, რაც აქამდის გვიგვრძენია, ყველაფერს რაც გვინატრია და შეგვსრულებია, გვინატრია და არ აგვხდომია, ყველაფერს რაც გვყვარებია და შეგვძულებია, ჩვენს დიდ სიყვა-



რულსა და ჩვენს დიდ ნუგეშს, ჩვენს დიდ სიხარულსა და პატარა ბედნიერებას, ჩვენს დარდსა და ჩვენს გულის ჭირს, ჩვენს ღიმილსა და ჩვენს ცრემლებს; ყველაფერს, ყველაფერს თან წაიღებენ საათები, საათები ჩვენი ბინის კედლებზე, საათები ქალაქის მოედნებზე, საათები რკინის გზის სადგურებზე, საათები ტრიუმფალურ ქიშკრებზე.

## II ტელეფონში

ზამთრის ღამეში მომიხდა ბერლინში დაბრუნდება... ჩემს ქურქში გახვეული ვიჯექ ტაქსომეტრში და ფანჯრიდან გავყურებდი დაცარიელებულ ქუჩებს, სახლების სახურავებიდან გველივით ჩამოკიდებულ წყლის ღარებიდან გრძელი, გრძელი კრისტალის შანდლებივით ბრჭყვიალებდა ყინული, ელექტრონის ფანრების დასრულებულ ლარს ქვეშ მიჩაქჩაქებს დროშის ცხენი—უზარმაზარი ქალაქი, მკვდარი ქალაქი დაფიქრებული, მოღუშული მეგებება, დაღვრემილი, დაბნელებული ფართე ფანჯრები ისე შემომკვერიან, როგორც მკვდარი დევების გამოღამებული თვალეზი, ყინულით შესუდრული დათოვლილი სახურავებიანი ქალაქი თეთრი კარტონის ქალაქსა ჰგავს, ჰაუ ყველაფერი გაყინულა, გაცივებულა! ისეთი გრძნობა მაქვს თითქოს ამ ქალაქზე რომ ზღაპრულმა რუხვმა ფრინველმა გადაიაროს და სახურავებზე გადაუსვას თავისი ბასრი ფრთები, მთელი ქალაქი დაიმსხვრევა, ნანგრევებად იქცევა ეს უშველებელი დიდი ცივილიზაცია მრავალ ათას თაობათა შრომითა და ოფლით მონაგვარი, ერთ წამში ფხვიერად იქცევა. ფიზიკურად და სულიერად გაყინული გამოვედი დროშკიდან, მივარდი ჩემი ძველი ბინის წინ ჩამოკიდებულ ზარის ტარს და მაგრად, მაგრად ჩამოვსწიე, სულაც არ გამხსენებია, რომ იმ სახლში ფარდები ჩამოშვებული იყო და ყველას ეძინა, კიდევ დავრეკე. ჩამი-ჩუმი არ ისმის.

ხომ არ დახოცილან ამ სახლში მცხოვრებლები! ერთ წამში კარი გაიღო ავტომატიურად და შევედი. ჩემი სტუდენტობის დროის ბინა ნაცნობი სურათებით და კედლის ნოხებით. როგორ მინდოდა მოხუც დიასახლისს მაინც გამოვხედნა და მოეთხრო თუ რა მოჰხდა ჩემს შემდეგ ან ქალაქში, ან ჩვენ ძველ ნაცნობებს შორის. სად არიან ჩემი მეგობრები, სტუდენტობის დროის ამხანაგები, ნეტავ წავიდნენ აქედან თუ ბერლინში დარჩნენ. ხომ კარგად არიან?

ერთ წამს თვალი მოხვდა კედელზე ჩემი ნორვეგიელ მეგობრის, იოჰანესის სურსათს.

როგორ მოღუშული შემომჩერებოდა იგი თავის განიერ და ძირს ჩამოფხატულ წარბებიდან.

ნორვეგიის ყინულიანი მთების ქარი ჰქრის ამ წარბებიდან.



თითქოს ეს სურათი ძლიერ გამოცვლილა. უნებურად ავდექი და ტელეფონის ოთახისაკენ გავეჩქარე.

„ცენტრი“ ჩამძახა მექანიკურად ვილაცამ ყურში.

„ოთხმეტი, — ორმოცდახუთი“.

მაგრად მივიდევდი ყურზე ტელეფონის საყვირი.

აჩქარებული ზუილი და ღრო გამოშვებითი ხრიალი მოდიოდა შორით, შორით, ერთ წამში ასე მეგონა, რომ ეს ხმა დაუღვეველ სივრციდან მოდიოდა და ეს ტელეფონის საყვირი ერთ დიდსა და ვრცელს, ცარიელ ქვეყანასთან მაერთებდა, უსმენდი და ტანში ცივი, უსიამოვნო ჟრუნტელი მივლიდა.

ჩუ, ვილაცამ ხელში აიღო მეორე საყვირი და ის ახსენა, ჩემი მეგობარი!

ეს სიტყვა ისე ცივად, ისე ყრუდ ითქვა და იგი შორიდან, შორიდან გამოძახილად მოვიდა ჩემთან. დაბეჭილი, გულგაცრუებული და უიმედო ფრთების ფარფატი, თითქოს რამოდენიმე წლის წინად გამოსულა ეს სიტყვა ჩემი მეგობრის პირიდან და ახლა მოაღწია მან ჩემს ყურამდის.

— იოჰენეს შენა ხარ? როგორა ხარ, რას შობი? მივაყარე მე კითხვები ერთი მეორეზე.

— გამდლობ, ვარ ასე, როგორ ვიქნები...

შენ გახსოვს ალბად როგორის იმედებით წავედი მე სამშობლოში ორი წლის წინად, როგორც კი ჩემი სადოქტორო სამუშაო დავამთავრე. ჩემი ინდენტურობის თეორია მე უფრო გავავითარე, ამაზე დიდი პოლემიკა მქონდა კოპენჰაგენისა და ქრისტიანის ჟურნალებში.

ის გაჩუმდა... ისევ ტრიალი და მომაკვდავი კაცებისებური ხროტინი ისმის ტელეფონიდან.

— იოჰანეს, ჰალო, იოჰანეს...

— აქა ვარ.

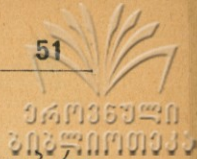
— მერე?

— მერე და შენ გახსოვს მესამე დიმენსიის გამოძებნას ვაპრობდი. მთელი ღამეები, მთელი თვეები ვმუშაობდი... ეს მუშაობა ცოტახნით შემაწყვეტია კოლის შერთვამ.

— რაო, კოლი შეირთე, ინგობორე? შევეკითხე მე.

— არა იმას აგნესა ერქვა, კოპენჰაგენის ოპერის მომღერალი. ერთი ზამთარი ნორვეგიაში გავატარეთ... მე ამ ხანებში ჩემი თავის ტკივილი მომიბრუნდა... აგნესს მოეწყინა ჩემთან. ამასობაში ერთი ჩემი კოპენჰაგენელი სტუდენტობის ამხანაგი მეწვია, შენ იცნობ მას. ის ცნობილი ანდერსენის ზღაპრების დეკლამატორი იყო, ვინმე ზილბერშტაინი, ტომით ებრაელი. მთელი ღამეები, როცა მე ავად ვიყავი, იგი ჩემ კოლს ბუხრის წინ უამბობდა ანდერსენის ზღაპრებს.





აქ მე გავიგონე, რომ მან ხმელად დაახველა.

მერე ეს ზღაპრები ისე გათავდა, როგორც ყოველი ცხოვრების ზღაპარი თავდება ხოლმე. ერთხელ ჩემი ცოლი წაიყვანა მან ყინულზე სასეირნოდ მახლობელ ტბაზე და მესამე დღეს გავიგე, რომ აგნენს მე აღარ ვუნდოდი, კოპენჰაგენიდან მომწერა გამოსათხოვარი წერილი. რამოდენიმე თვე დავრჩი იქ. თავის ტკივილებმა მიმატეს, საშინელი ბნელი და მარტოხელა ღამეები. ყურის ხშუილიმა მიმატა, თავ-ბრუ მეხვეოდა, და როცა დავდიოდი ჩემს ფეხს ქვეშ ყველაფერი ირყეოდა, ინგრეოდა, მუდამ მიწის ძვრებს ვგრძნობდი. ჩემს თავში დიდი და საშინელი ბუნების კატასტროფები მოხდა იმ ღამეებში. ისეთი გრგვინვა მესმოდა მახლობელ მთებიდან თითქოს ნორვეგიის მთები მიწის ძვრებია და მეწყერებს გაელეწნათ. მთები, ჩემი მთები მელანდებოდა. დაჩეხილ, სახურავებიდან გადმონიხულ თოვლივით ეყარა მიწაზე. შენ გახსოვს, მე და შენ რო შვეიცარიაში გავემგზავრეთ ფეხით, როგორი უშიშარი ვიყავი.

იმ ხანებში კი, კიბეზე რო ჩამოვდიოდი შიშით მისქდებოდა გული, რომ კიბე არ ჩამონგრეულიყო. სახლიდან გამოსვლას ველარ ვბედავდი და მთელი დაულეველი, გაუთენელი ღამეები მოვლოდი, რომ სივრცეში ყველაფერი აფეთქდებოდა და მატერია ქაოსად იქცეოდა.

მე თვითონ ვგრძნობდი, რომ სივრცის ავადმყოფობა მერეოდა, დაღუპვის უფსკრულისაკენ მიმაქროლებდა რაღაც საშინელი და ვუცდიდი, სულ უცდიდი, რომ რაღაცა ჯერ არ მომხდარი უნდა მომხდარიყო.

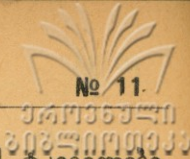
ეს მოხდა კიდევაც ერთ დღეს, მე მზეზე გამოვედი, როცა ცოტა დათბა მთებში. ნაშუადღევს ჩვეულებრივად სავარძელში ვიჯექი. შუშაბანდიდან შევამჩნიე ეზოში მარხილით შემოვიდა ვიღაც შეტანისამოსიანი ქალი. ამოირბინა კიბეზე, თოვლი დაიფერთხა და დარეკა, მე ზარის ხმაზე მიწივლეს ყურებმა, მივვარდი კარებს და იცი ვინ შემოვიდა, ინგებორი მოვიდა ჩემთან და თავისი გრძელი, რბილი თეთრი ხელები გამომიწოდა და შუბლზე მაკოცა.

აქ იგი გაჩუმდა და ამოიოხრა, მისი ოხვრა ერთბაშად აირია ტყელეფონის საყვირიდან, სტვენით მომქმინავ მარადისობისა და ღამის მძიმე სუნთქვასთან კიდევ მოისმა მძიმე, მძიმე ხროტინი და მონოტონური ტაკა-ტუკი...

შენ იცი, განაგრძობ მან, მე ბუნების მეტყველობამ, ინდენტივიტეტის თეორიამ, ნიუტონმა და ლაუაზიემ კანტთან მიმიყვანა, კანტიდან ხომ დიდი მანძილია წმინდა ფრანჩისკო ასისელამდის, ან თუ გინდა შვედენ-ბორგამდის, ან მაისტერ ეკარტამდის.

ამ გზამ მისტიციზმამდის მიმიყვანა სულითა და ხორცილ დაუძლიურებული, მაგრამ ახლაც არ ვნანობ ამას, მე მისტიციზმის მერყევ ნიადაგზედაც თავს ვიმაგრებ... მე აქ შევაჩერე და ვთხოვე ინგებორგეზე განეგრძო.





— ჰო და ერთხელ ვთხოვე ინგებორგს, რომ ბოლო მოეღო ჩემ ტკივილები-სათვის. მან სავარძელიდან ბავშვივით ამიყვანა, მოიტანა უშველებელი ცივი ქვა და თავი დამიმსხვრია. იცი რა ვნახე, ჩემი ტვინის უჯრედები სულ გამოღრღნილი ყოფილა. ეს იყო დიდი ნათელ-ხილვა და სასწაული. მთელი თავის ქალა გამსჭვარ-ტლული იყო თუთუნის ნეკოტინით, დიდი ქალაქის ქარხნების ობზივარითა და მტვერით; აქ ყოფილან ნამცეცები ასფალტის, რკინის, ფოლადის, ბრინჯაოს, საფირონის, მარმალილოს, ქალაღების, გაზეთების, წიგნების, ტრანსცენდენტალუ-რი თეორიების, კანტის, ლაპლასის, ლოუაზიეს, — აზიის, აფრიკის, მთელი ჩვენი ცარიელი ცივილიზაციის და დამპალი კულტურის...

და შიგ შუაგულში, შენ არც კი დაიჯერებ, პატარა დაღმეჭილი, გაყინული, დაკოჭრებული გული იყო, ჩემი დაუნდობელი აგნესის გული; მე ავიღე ხელში ეს ცივი მეტეორის ქვასავით გაყინული გული, რომელიც მაშინ ჩავარდნილა ჩემ თავ-ში, როცა იგი ცეცხლ მოკიდებული იყო, მოლაპლაპე და აღზნებული, როგორიც იყო აგნესი იმ ღამეს კოპენჰაგენის ოპერაში რო ვნახე, „ჰოფმანის ზღაპრებში“.

მე ვთხოვე და ჩემმა ინგობორგმ ეს უსიყვარულო გული ფეხით გასრისა, თავის კოხტა ფეხით გასრისა, გასრისა...

მას უნდოდა რაღაც ეთქვა კიდევ, მაგრამ მე გავაწყვეტიე: „ახლა როგორ გრძნობ თავს იოჰანესს... სიჩუმე.“

ჰალოო, იოჰანესს, იოჰანესს.

მე მაგრად მივიკარი ყურზე ტელეფონის საყვირი, მაგრამ იგი სდუმდა, მხო-ლოდ მესმოდა ტელეფონის დაუცხრომელი ზუზუნი, ცივი, ბნელი, მუნჯი ღამე მეპუტუნებოდა ყურში რაღაც საშინელსა და გაუგონელს.

### III პორცელანი

ჩვენ მალუნჰენში გავიცანით ერთმანეთი, ერთ ხელოვანთა მასკარადში.

ჩემი ნიღაბი იყო, მეფე სილენი.

მისი — ნიმფა კალიპსო.

ორივენი ერთ შეზგონში ჩავჯექით, როცა უკანასკნელი „პოლონეზი“ გა-თავდა.

უნებურად ჩემი მუხლის თავი მისსას მოხვდა. ეს იყო ჩვენი მასლაათის შე-სავალი.

— „პარდონ მაღამ“ წავიჩურჩულე.

— „ჟე ნე სუა პა მაღამ“. იყო პასუხი.

— ნეტავ ვიცოდე თქვენ როგორი ჰხარტ სინამდვილეში?

— მე? მე მუღამ ერთი და იგივე, როგორიც სიხმარში, ან თუ გინდათ ნიღა-ბოსანთა საღამოზე.





— არა სერიოზულად, მე მაინტერესებს თქვენ როგორი სახე გაქვთ, როგორი თმა?

მე გავჩუმდი.

— თქვენ ისეთი ხმა გაქვთ, რომ მთიული უნდა იყოთ.

— როგორ თუ მთიული?

— მთიული კაცი, მთიდან ჩამოსული.

— ეგ სწორია, მაგრამ როგორ შემატყვევთ?

— მე ვფიქრობ ეს ადვილია, თქვენ ფოლადისებური ხმა გაქვთ. თქვენი წინაპრები ალბად ტივებით ეზიდებოდნენ შეშას მთიდან, ან არა და ჯიხვებზე ნადირობდნენ.

ცნობილია, რომ მენავეებისა და მონადირეების მოდგმას ხმა მაღალი ლაპარაკი სჩვევია.

პაუზა.

მის ცალი ხალი მუხლზე უდევს, მეორეს შეზგონის ხავერდს უსობს.

— არა მართლა მითხარით, როგორი თმა გაქვთ, შავი?

— ჰო ჩემი თმა შავია, როგორც საქართველოს უმთავრო ღამე.

მას რაღაც უნდოდა ეკითხა, მაგრამ მე შევაწყვეტიე.

— ჰო უკაცრავად...

— რა ძნელია, რომ კაცს მასკარადშიაც არ დაავიწყდება ზრდილობა.

თქვით, რა გინდოდათ გეთქვათ.

— არა თქვენ ბრძანეთ.

— ახლა მე არაფერს ვიტყვი სანამ თქვენ...

— ჰო მე ის მინდოდა მეთქვა, მე ისეთი შთაბეჭდილება მაქვს, რომ თქვენ დანიშნული ან გათხოვილი უნდა იყოთ.

— რატომ? ნუ თუ ასე ხნიერი ფჩანვარ.

— არა, ნიღაბების საღამოზე ნათქვამი უკუღმა უნდა გაიგოს კაცმა საერთოდ, ქალის ნათქვამიც ხომ ხშირად...

იგი გაჩუმდა, ნიღაბი გაისწორა.

მე დაუჭირე ცალი ხელი, მაგრამ მოუჭირე ხელები ხელზე:

— „ახლა უნდა მითხრათ თქვენი ნამდვილი გვარი, საცაა თქვენი კავალერი მოვა.“

მან გადაიხარხარა. — თქვენ დიდი თავხედი ვინმე ხართ.

რა ბავშვური სიცილი იცის, ვფიქრობ.

— ბარონესსე ფონ შტაინ.

მე მინდოდა მისამართიც მეკითხა, მაგრამ გავჩუმდი.

— არა გატყუებთ. ეს ჩემი ქალიშვილობის გვარია. მე გათხოვილი ვარ ბარონ რასტრუპზე.



— თქვენ, თუ არ ვცდები ხელოვანი უნდა იყოთ. მხატვარი?..

— არა.

— მუსიკოსი?

— არც ვგ.

— მაშ?

— მე კაცმა რო თქვას, წმინდა ხელოვანი არა ვარ. მე ვხატავ პორცელანის ქურჭლის დეკორაციის ნიმუშებს, ვგ დარგი მე პრაქტიკულის მოსახრებით არ ამირჩევია.

— რა უყოთ. ინტენსიური ხელოვნობაც ხელოვნურ გულის-დადებას ჰგულისხმობ.

პაუზა. — თქვენ რაზე გაჩუმდით?

— მე ვფიქრობ, რომ ხელოვანი ქალი არ უნდა გათხოვდეს.

— რატომ.

— ისე.

— წინააღმდეგ, მე გათხოვების შემდეგ დავიწყე ხატვა.

— როგორ თუ გათხოვების...

— თუმცა მე გათხოვებამდისაც ვიტანჯებოდი მოზღვავებული ფანტაზიის სიქარბით, მაგრამ ხელოვნების ვერც ერთ დარგში ვერ მოვეწყვე, რადგან მეგონა, რომ როგორც სიტყვითი, ისე ფერადებითა, ისე ტონალი ხელოვნება ვერ იძლევიან ისეთ ფაქიზსა და რხეულ ნაჟიანებს...

საერთოდ მე ვფიქრობ, რომ ხელოვნება დღესაც ბანალურ რაციონალიზმში იხრჩობა.

— მერე გათხოვება აქ რა შუაშია.

— აი გეტყვი. მე ბარონ როსტრუბი მიტომაც შემიყვარდა, რომ ის უფანტაზიო კაცია. იმ ხანებში იგი ბაქტერიელოგიით იყო გატაცებული. ერთხელ შინ მარტოყოფის დროს მეც ავიღე ხელში მისი მიკროსკოპი. ნამდვილი სინამდვილე მაშინ ვნახე, სულ სხვა ფერადი, სულ სხვა ხაზმოსმა, ვიდრე ის სინამდვილე, რომელსაც ჩვენ შეუიარაღებელი თვალით ვხედავთ.

მაშასადამე, ვიფიქრე მე, ჩვენი სინამდვილე მტკნარი სიცრუე ყოფილა. კიდევ ყოფილა მეორე სინამდვილე.

ხელოვნება კი მესამე სინამდვილეა მხატვრის მიკროსკოპში დანახული, ამ შეგნებამდის მე ამ ათიოდე წლის წინად მივედი და ირაციონალის ფერების შეხამება დავიწყე. მაშინ სად იყვნენ კუბისტ ფუტურისტები ჩვენში. მე მათდა დამოუკიდებლად მივაგენი ირაციონალ ექსპრესიონიზმს. სულ მიკროსკოპის წყალობით.

იგი გაჩუმდა. ჩემ გულში ახალი ჭეშმარიტება ჩაეწვეთა, მე იმაზე ვფიქრობდი.

— თქვენ როგორც თქვით აღმოსავლეთიდან ყოფილხართ.



— დიახ.

— აღმოსავლეთი ჩემი ოცნების ქვეყანაა. მე სულ ინდოეთის, იაპონიისა და ჩინეთის ფერები მელანდება, ჩვენი ცა, ჩვენი ზღვა, ჩვენი ცის დისკა, ფრიად ღარიბია ფერადებით... ყველაზე უფრო დასავლეთ ევროპის ღრუბლები ღარიბების ბაღში გაფენილ შვებებსავე წვირიანი და დაგლეჯილი. მე იაპონიის და ჩინეთის მხატვრობა მიყვარს. ისინი არასოდეს არ ჰხატავენ ჩიტს, ისე როგორც ეს ბუნებაშია, არამედ ჩიტს მუდამ ტრანზიტორულ მომენტში დახატულს.

საერთოდ ჩვენი ევროპიული რეალიზმი და ნატურალიზმი მძაცს, ბანალური რეალიზმი.

იგი გაჩუმდა.

გენატრებათ აღმოსავლეთი?

— მე აღმოსავლეთში უნდა დავბადებულებიყავი.

უნებურად მომაგონდა ჰაინეს ნაძვის ხე, მთის კორტოხზე რო დვას და მზისაგან გაბრწყინვებულ ბზაზე ოცნებობს.

რა ძლიერია პოლარულ უკიდურესობათა ლტოლვა საგნებში!

ჩრდილოეთში დაბადებული ქალი სამხრეთზე ოცნებობს!..

— ქორწინებას მრავალ უბედურებათა შორის, ხშირად კარგი მხარეებიც აქვს. ჩემმა მეუღლემ თავის მიკროსკოპით მთელი ახალი ქვეყანა აღმომაჩენია, მთელი ახალი ქვეყანა ხელოვნებისა. ამბობდა მადამ როსტრუპი.

— სამაგიეროდ ჩემმა ირაციონალ ფერადებმა მას აღმოსავლეთის სული და კულტურა შეაყვარა. მისი ლექტიურებია ახლა: უპანიშადები ლაოტზე და იაპონური მითოლოგია.

მადამ როსტრუპს ხშირად ვხვდებოდი სპირიტისტულ საღამოებზე, თეატრში და ლიტერატურულ საღონებში, მალე დავრწმუნდი, რომ ჩვენი დამოკიდებულება ისე სათუთი გახდა, რომ მრავალთა შორის ყოფნა ჩვენ აღარ შეგვეძლო. უნდა მოგვეძებნა სადმე „კუნჭული“, სადაც მარტო ვიქნებოდით.

ჩემს განცვიფრებას საზღვარი არა ჰქონდა, როცა მან წინადადება მომცა, რომ მომავალ შაბათ საღამოს მათსას წამოვსულიყავ საღამოს ჩაიზე.

— ჩემი ქმარი, ამბობდა მადამ როსტრუპი, ისეთი გატაცებული ორიენტალისტია, რომ მას დიდად დაინტერესებს თქვენი აზრები, საერთოდ იგბ სულიერად აღმოსავლეთში ცხოვრობს.

მერე დაიწყო მშვენიერი საღამოები ბარონ როსტრუპის ოჯახში...

ძველი ტრადიციული გერმანელი ბარონის ოჯახი, რომელიც თავის დეკადანსის მწუხრში წმინდა ხელოვნების იდეალებითა და არისტოკრატიული ესტეტიციზმით იკვებება.



დეკადანსი, ვამბობ, რადგანაც როსტრუპის ოჯახი, როგორც მაღალ როსტრუპის სამაჯურ-სამკაულეებზე შევატყვე, ვალებში იყო ჩაფლული.

ყოველ შაბათ საღამოს შავ მაჰაგონის მრგვალ მაგიდას გარს უსხედით ჩვენ სამნი: მაღალ როსტრუპი, ბარონ როსტრუპი და მე, ნარინჯის ფრად შეღებილ ოთახის კედლებიდან გადმოქცქეროდნენ მეჩვიდმეტე საუკუნის მხატვართა სურათები, ბერები—ჟინჯლილივით ანთებულ გავსილ სახეებით და გაბრწყინებული თვალებით—იღებენ ხელში მაღალ ფეხიან წკრიალა პოკალებს, რომელშიაც ოქროვანი ღვინო კიაფობს. იქვე მთელი პლეიდა „ალა პამპადურ“ ჩაცმული ქალებისა, ლუდოვიკო მზეთა მეფის სასახლის ამალიდან. როკოკო ტანისამოსი, რანდები მოკლე შპაგებით და მაღალ ყურებამდის აკეცილ საყელოებით, მწვერები ამოკეცილ კუდებით და გრძელი ბანჯგვლიანი, პარტყუნა ყურებით. მერე მთელი რიგი პოლანდიელ „შტილ ლებენის“ მხატვრების დახოცილი იხვეები, ბატები, დაკლული ნადირი. დახლეჩილი ბროწეულები, ჩვენ სამნი კი ვისხედით მწვანე აბაჟურიან ელექტრონის ლამპის ქვეშ, რომელიც ზედ ჩვენ თავზე იყო დაკიდებული, როგორც ბედუინის ოჯახი უდაბნოს ოაზისში პალმის ქვეშ, და ჩინურ ჩაის შევექცეოდით.

ერთად ერთი ნივთი, რომელიც ბარონ როსტრუპის აღმოსავლეთის სიყვარულს და აღმოსავლეთურ გემოვნებას ჰმოწმობდა, ეს იყო პორცელანის ჭურჭელი, ჩაის ჭურჭელი, რომელიც ოჯახის დიასახლისის დიდ-დედის ნამზითვარი ყოფილა. მთელ შ თაობას უსვამს ამ საოცრად მოხატულ თასებიდან სურნელოვანი ჩაი, და ეს თასები უცხოდ მოხატული პეპლებით, ყვავილებით, ზღვის ღინჭილებით, მშვენიერი ჩინელი ქალების გრძელი მარაოსებურ წამწამებით რაღაც განუსაზღვრელი სიყვარულის საგანი იყო ამ ოჯახში. მე ვერ წარმომიდგენია თუ ადამიანის სიყვარული მკვდარ უაჰასაკო საგნისადმი უფრო ნაზი იქნება! ვინაიდან ბარონ როსტრუპის მთავარი დებულება იყო: ახალგაზდობა ცუდი აღზრდით ფუჭდება, კარგი სურათები უგემურ მიშტერებით, კარგი ჩაი ცუდი ჭურჭელით.

როგორ უყვარდა ჩაი ბარონ როსტრუპს!

მას სპეციალურად შეუსწავლია ჩაის მოყვანის საქმე ჩინეთში. მე მგონია, რომ ყოველი ერი, და ყოველი პიროვნება ყოველდღიურ წვრიმალეებშიაც ისე რელიეფურად აჩენს თავის სულიერ სახეს, როგორც თავის ფილოსოფიისა და მწერლობის უმნიშვნელოვანეს აქტებში. ცხოვრება სხვა რაღაა, ოუ არა და საგნებისადმი დამოკიდებულების გამოჩენა და გამოძლავნება, ადამიანიც წვრიმალში იჩენს თავის ხასიათს, რადგანაც დიდ საქმეში მას არაფრის დამალვა არ შეუძლია.

ბარონ როსტრუპი კარგად იცნობს ჩაის კულტურას ჩინეთის ტანგ, სუნ და მინგ დინასტიის დროს, მთელ ბოტანიკას ჩაიზე დამყარებულს.



„ჩაის ათასნაირი პირდაპირი და სვიმბოლიურ რელიგიური დანიშნულება აქვს ჩინეთში, დაიწყო ბარონ როსტრუპმა. ტაოისტების აზრით ჩაი უკვდავების ერთი მთავარ ელემენტთაგანია.

მადამ როსტრუპმა სახურავი აპხადა ჩაიდანს. მე ახლად დამდგარ ჩაის სურნელება მეცა სახეში, თვალი დავხუჭე. მესმის თუ როგორ ჩხრიალით ივსება მადამ როსტრუპის მშვენიერი პორცელანის თასები სურნელოვანი ჩაით.

— ბუდისტებისთვის ჩაი მათრობელი საშუალებაა მათი მედიტაციის დროს, განაგრძო ბარონ როსტრუპმა. სამსრეთ ჩინეთის დინასტიის პოეტების ფრანგმოდები მინახავს, სადაც ჩაის დითირამბებს უმღერიან.

ჩაის ნეფრიტის ლივლივა წვეწვს ეძახის ერთი პოეტი. პარველი ჩაის მადიდებელი მოციქული ლუ აუ, იგი მერვე საუკუნეში ცხოვრობდა, თავის ცნობილ თხზულებაში „წმინდა წიგნი ჩაისათვის“ იგი ბუდიზმისა და ტაოიზმის სინტეზებს გააძლევს.

დღესაც ჩინელ ჩაის ვაჭრებს პოეტი ლუ აუ თავის მთავარ კერპად ჰყავთ აღიარებული...

მე ვაშტერდები მადამ როსტრუპის წინ მდგარ თასს, იგი ყვავილის ყელივით ნაზია და სიფრიფანა! განსაკუთრებით ის თასი მიყვარს, მადამ როსტრუპის ტუჩები რო ენება ყოველ საღამოს. ჰოი საკვირველებავ, რომ ისეთი ადამიანებიც მოიპოვებინან, რომელთაც მატერიაში სულის ჩარგვაც ეხერხებათ!

ერთ საღამოს როსტრუპისას სხვა სტუმრებიც იყვნენ სასადილო ოთახში. მაჰაგონის სუფრაზე ახალი ჩაის ქურჭელი ელაგა. საუბარი პოლიტიკურ თემებზე იყო, მე სულ გაჩუმებული ვიყავი, რადგან ისეთი საგნების შესახებ იყო ლაპარაკი, რომელიც ჩემ გულს არაფერს ეუბნებოდნენ. მე ვსდუმდი. აღარ მესმოდა თხელი, ბუმბულივით მსუბუქი ჩაის სერვისის ხმა, ნაზი და ჰაერვანი ხმა ძველი, ძველი ჩინური კულტურისა. მის ნაცვლად სუფრაზე ვხედავდი ტლანქ, უხეშ, ევროპიულ ფაბრიკაციის ჩაის ქურჭელს.

— ომმა ცხოვრება გააძვირა „მონ ბერ ამი“, ცხოვრება შეუძლებელი გახდა, ჩვენსას ერთი ამერიკელი ჟურნალისტი იყო, იმან დიდი ფული შემომთავაზა ჩვენ პორცელანში ნიუ-იორკის ერთ მუზეუმისთვის და მეტი გზა არ იყო უნდა გაგვეყიდა... მითხრა ბარონმა, როცა დამიმართოხელა სალონში...

უნდა გაგვეყიდა!

როცა ამას მიაშობდა ბარონ როსტრუპი, მე ვხედავდი თუ როგორ გაულურჯდა მას ტუჩის კუთხეები. ყველაფერი ეს ისეთის კილოთი და ნაღვლიანი თვალეებით მიაშბო, თითქოს ვიღაც გარდაცვლილიყო ოჯახში. ღამე შინ რო ვბრუნდებოდი, გულზე ლოდვიით მაწვა ორიოდ საათის წინ გაგონილი ამბავი.



მშვიდობით, მშვენიერო საღამოებო ბარონ როსტრუბის ოჯახში, მშვიდობით ჰაეროვანო ჩაის ჭურჭელში!

— შენც ფეხი შესდგი, მეგობარო, უკულტურობის მოლიპულ გზაზე, ქალაქის ნავლევებით მოფენილ გზაზე. შენც...

რამდენი სიყვარული, რამდენი ცდა და ჯაფა მოუნდებოდა იმ მშვიდობიანობის მოყვარულ ჩინელს ამ ოთხიოდე საუკუნის წინად შენი პორცელანის ფორმებისა და ფერადების მოსაგონებლად.

მერე რამდენი სიყვარული მოიმკო მისმა ქმნილებამ შენი ცოლის წინაპრებისა და შენს ოჯახში, რამდენი სულიერი სიკეთე და მყუდრო სიყვარული უნდა გამოეჩინა შენ მახლობელთა ხელებს, რომ ამ პორცელანის სათუთი რხეული ყუნწების მსგავსი ხელ საკიდი არ დაემსხვრიათ...

და შენ ერთ წამში ხელიდან გააგდე ეს ძვირფასი საუნჯე, რომელიც მთელი რასის, მთელი ეპოქის სულიერ სიმდიდრის ჭურჭელიც იყო.

ამის შემდეგ მე ბარონ როსტრუბისას ფეხი არ დამიდგამს.

სად არის ნეტავ ბარონ როსტრუბის პორცელანი, ვფიქრობ ხან და ხან... ეგებ ნაუ-იორკის რომელიმე მუზეუმში.

ჰმ მუზეუმი!

მუზეუმი სხვა რაღაა თუ არა და უშველებელი სასაფლაო, სადაც ყოველი ერი, ყოველი რასა, თავის გრძნობებს ჰმარხავს... დიდი საფლავი მიცვალებულ გრძნობათა და დრო მოქმულ ფერადებისა და რითებისა...

ბარონ როსტრუბის მშვენიერი პორცელანიც ალბად ასეთ ადგილას ასაფლავია სადმე...

#### IV შეხვედრა

საღამოს ბინდისას ქალაქიდან გავედი.

ამოვისუნთქვო, მოვისვენო. გადავიჩრდილო ამ საშინელ სიციხეებში.

ქალაქს გარედ პარკებს მდებარე გავცილდი. იწყება მუხნარი. აქ იწყება მალლობი, ვატყობ ფერდობზე მივდივარ, მაგრამ ფეხს უჩქარი, მივდივარ ნახევრად ბნელში სულ წინ, სულ ზევით, არც თუ ანგარიშს ვაძლევ ჩემ თავს, საითკენ, სად?

საკვირველია სწორედ, როცა არავინ გვიჩქარის, როცა არავითარი საქმე არა გვაქვს, არც არავითარი განსაკუთრებული მიზანი, მაშინ მაინც სად მივიჩქარით, სად მიგვისწრაფის სული? როცა ჩვენ გვგონია ვისვენებთ, როცა ჩვენ გვგონია თავისუფლად ვსუნთქავთ და ბოლთას ვცემთ, მაშინაც ვილაც კოფოზე გვაზის და სადღაც მიგვაჩქარებს.



დაბნელდა თითქმის, გაშავდნენ ხის სილუეტები, გაირუჯა ტოტების მწვანე.

მივალ გორაკის ფერდობზე, რომლის გადაღმა ცეცხლივით მოლაპლაპე ცისკიდური მოსჩანს, ქარხნის საყვირების მთელი ტყის გადაღმა, იგი უფრო მეტი სინათლეა, იქ კუნძზე ჩამოვჯდები და დავისვენებ, ვფიქრობ... ტყეში სიჩუმეა, მხოლოდ ორიოდ ღობე-მძვრალა უძახის ბნელაში ერთი მეორეს. ტყეში ჩამი-ჩუმი არ ისმის. აქა-იქ თეთრად ელავს ქალის თეთრი ტანისამოსი, მერე მოისმის მძიმე ფეხის ხმა და მხმარი შტოების მტვრევა და ტკრციალი, თეთრ სილუეტს ვიღაც თალხიანი მისდევს. ისევ იკარგება ორივე ტყის სიღრმეში, ისევ აყუდროებს და ორი ღობე-მძვრალა უძახის ერთი მეორეს.

კიდევ გაიელვა რაღაცამ, კიდევ ერთი თეთრი და ერთიც თალხი სილუეტი, ეს ქალაქიდან ტყეში შემოხიზნული შეყვარებული წყვილებია, ზღაპრულ ადამ და ევასავით ხეთა ჩრდილში რო იფარავენ თავს სირცხვილისაგან... შრიალი, შუშუნი, ტკრციალი, უჰუ, უჰუ, უჰუ, უძახიან ერთი მეორეს... გუგულია თუ ადამიანი? ადამიანი ადამიანს ეძებს ტყეში. მე კი არავის ვეძებ, არავინ მეძებს. წიპ-წიპ, წიპ-წიპ... იძახის ბნელში ღობე-მძვრალა. მე მარტო ვარ ჩემ ფიქრებში, მე მარტო მივდივარ ჩემ ბნელ გზაზე.

უახლოვდები მალღობის კორტოხს. ერთ ხის ქვეშ რაღაც შავი მოსჩანს, ერთ პატარა ხის ძირას. უჩქარი ნაბიჯს, ვიღაცა დგას ხის ქვეშ, ვიღაც დგას ხის ქვეშ და არ ინძრევა. პირი ჩემსკენ უნდა ჰქონდეს შექცეული, კიდევ ერთი ნაბიჯი წინ, ასე მგონია ეს კაცი გორაკის კორტოხზე რო დგას, დგას იქ ბნელში და მე მიცდის, რად მიცდის ეს კაცი, რა უნდა, ვინაა? ეგებ ნაცნობი ვგონივარ, უნდა შომიცადოს და თავისი გულის ჭირი გამანდოს აქ ღამე ბნელ ტყეში. ეგებ მაინც და მტერია, ტყეში რო მიცდის, ტყეში რო მიდარაჯებს. სულ რამოდენიმე ნაბიჯი დამჩჩა, ახლა კი ვხედავ, რომ კაცია. კაცი სდგას, თავჩაქინდრული.

ისეთი გრძნობა მაქვს, რომ ის კაცი ფეხის ცერებზე დგას და ძირს თავის ფეხთან რაღაცას აკვირდება... ორივე ხელი ტანზე მოშორებით ჩამოშვებულია.

კაცი დგას ბნელაში თავჩაქინდრული და თავის ფეხებს უყურებს, ან რაღაც დაკარგვია, რაღაც დაკარგვია...

კაცი დგას ბნელაში და ბალახებში ეძებს რაღაცას.

მივედი სულ ახლოს, წინ შევეხეჩე... ის არ ინძრევა, ახლა ცხადად ვხედავ, რომ ეს კაცი თოკით ჰკილია ხის ტოტზე, მისი ფეხები ძლივს ეკარება ძირს დაფენილი მაღალი ბალახის ქოჩორს... თავი თავთან მიუტანე, ერთი ნაბიჯიც უკან... ხელი მოვივლე სახელოზე, რაღაც უცნაურმა შიშმა ამიტანა, ხელი უშვი მის უსახსროდ დაკიდებულ ხელს, ხელი გაქანდა და გამოქანდა, როგორც საათის პენდელი.

დავცუცქდი და ავხედე მის მზე გადასულ სახეს. თვალები ოდნავ ღია დარჩენია. სიკვდილი ტრიუმფით შესულა თვალების ჭიშკარში და სინათლე გაუნად-



გურებია მის სახეზე. მიწის ფერი ადევს მის სახეს, სიკვდილის უშველელნი ფრთა აწევს ამ კაცს სახეზე...

ბავშვობისას მინახავს ჩვენი სოფლის სასალახოს მოედანზე ცხოველის სისხლის ნაწვეთს რო დაბლაოდა გავლილი პირუტყვი, მეც ისე მინდოდა მეყვირა, მეყვირა, და მთელი ქვეყნისთვის შემეტყობია, რომ აქ ტყეში, ბნელაში ჰკიდია ხეზე და ეს არავინ არ იცის.

ეგებ ამ კაცს მოხუცი დედა ჰყავს სახლში, ზის მოხუცი თავის სახლში თავის ხელსაქნარს აკეთებს და არც კი იცის, რომ მისი შვილი აგერ ჩემს თვალწინ ჰკიდია ხეზე... ეგებ, ეგებ...

— რათ ჰქენი ეს, შე უბედურო, რათ ჰქენი, რათ ჰქენი, შე საცოდავო!..

ბნელდება, ხომ უნდა წავიდე აქედან, ხომ უნდა გამოვიდე ამ საშინელ სიზმარიდან!.. კაცი ტყეში ჰკიდია და მე ვდგავარ და უყურებ. ტყეში სულ დაბნელდა, ყველანი წასულან ქალაქში და ჩემი შიში მატულობს როცა გავიფიქრებ, ყველანი წასულან აქედან და მე და ეს კაცი, მე და მკვდარი მარტო ვართ ტყეში...

ვაცქერდები ბნელაში მის სახეს, ბნელაში ბნელ ფონზე ვკითხულობ „ძირს, ჩამომიღე, მომასვენე შე ქრისტიანო!“ მე ქვეყანაზე არაფრის ისე არ მემინია, როგორც მკვდარის, მიტომაც მუდამ მძაგდა სასაფლაო, სასაფლაო ღამით. და ეს ტყეც ჩემთვის სასაფლაო იყო, სასაფლაო, სადაც ერთი უპატრონო მკვდარი ჰკიდია ხეზე. გავიქეცი, გავიქეცი მე მშიშარა, ისე როგორც ბავშვობისას ეკლესიიდან გავქეცულვარ ხოლმე. უკვე ქალაქში ვარ, უკვე სინათლეში ვარ.

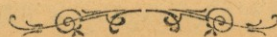
ჩემი ოთახის კედლებს შევაფარე თავი, ვიდრემდის ჩემს კარებში თავს შემოვრგავდი, ასე მეგონა მომსდევდა ვიღაც და მეძახოდა: „ძირს ჩამომიღე, დამასვენე შე ქრისტიანო!“

საათმა 12 ჯერ დარეკა... ვტრიალებ. ვტრიალებ ლოგინში. თვალს ვხუჭავ, გვერდს ვიცვლი, ხან ბალიშს.— დამე მახლობელ კათოლიკეთა ეკლესიაში რეკავენ. ვიხრჩობი სიციხისავან, თვალს ვახელ და ორი სინათლე ცარიელი თვალები შემომცქერიან საყვედურით... სასთუმალი, საბანი, საგები ყველაფერი ცხელია... ჩამოვდივარ ლოგინიდან და ცივ იატაკზე გართხმული ვისვენებ... როგორ მიამა იატაკის სიგრილე! ასე უნდოდა იმ კაცსაც ძირს ჩამომეღო და მომესვენებია.

ფუი შენს კაცობას, შე მშიშარა, შე მშიშარა!.. ვწევარ პირადმა იატაკზე და ვფიქრობ: ჩვენ ყველანი ხომ საგნების თოკზე ვკიდევართ დღე და ღამ და გამვლელ გამომვლელს ვეღრიჯებით: „ძირს ჩამომიღე, დამასვენე შე ქრისტიანო!“

ივნისი

ბერლინი.





## არჩილ რუხაძე

\* \*  
\*

„Тебя любить, обнять и плакать надъ тобой“...

(მუხიგის ხმაზე)

შემოდგომის წყნარი ღამეა...

ცა მობურულა, ყომრალ ბურუსში იფანტება შემოდგომის მწარე ფიქრები..

გული დანისლულა... მწარე ფიქრებში გახვეულა... შემოდგომაა...

ვარდი დამქნარა ღამაზ ბაღნარში...

და ტყვის ფერ ღრუბლებს შორს, შორს მიჰყვება მწარე ფიქრები...

\* \*  
\*

გაზაფხულის სისხამ დილაზე განაზე შენ... მოლიკლიკე მდინარესთან ამომავალ  
მზის ღამაზი სხივები გბანდა ახალგაზრდული ეშხით აკოკრებულ სახეს...

აღის ფერ ბაგეებზე თრთოდა სიყვარულის შუქი... და შემეყვარდი... უსა-  
ზღვრო... გამოუთქმელი სიყვარულით...

\* \*  
\*

გაზაფხულის მშვენიერ საღამოს ერთად ვისხედით...

შორს, შორს მიჰქროდა ჩვენი ფიქრები...

სიყვარული, სიხარული, აღტაცება, თავდავიწყება გვაერთებდა ჩვენ...

და როიალის მომხიბვლელი მელოდია ატკობდა გულს, გვიტაცებდა ჰაერში...

\* \*  
\*

გავიდა გაზაფხული...

მშვენიერ საღამოს დაჰქროლა მძაფრმა ქარმა...

და დაფლითა ჩვენი სიყვარულის ძველი რვეული...

დღეს ჩვენ უცხონი ვართ...

შენ ვერ მცნობ მე...

მე კი შორიდან ვტკბები შორეულ წარსულით...

და ეხლაც სტირის, სტირის ჩემს ყურში შობენის გამოსათხოვარი პრელიუ-  
დია...



\* \*  
\*

შემოდგომაა...

ყომრალ ღამის საიდუმლოებას არღვევს სადღაც ჭოტის კივილი.

გული დანისლულა...

არსით სინათლე...

არ სჩანს განთიადი...

გაჰქრა გაზაფხული...

და ყურში წივის გედის სიმღერა...

საიდანღაც ყურს სწვდება ნაღვლიანი ჰანგი მუსიკისა... და ვფიქრობ:

— ნუ თუ კიდევ მოვა გაზაფხული?... ნუ თუ კიდევ ვიქმნები ოდესმე ბედ-  
ნიერი?!

— არა! არა!..

— დადუმდი, გულო, შესწყვიტე ტოკვა!..

ჩამძახის იღუმალი ხმა... და მიმღერის საშინელ სიმღერას...

შემოდგომაა...

შავი ნისლი ჰფარავს არე-მარეს.

ვიგონებ შორეულ წარსულს...

და ოცნებაში კვლავ გეაღერსები, კვლავ შენთან ვარ...





ფ ს ბ მ ბ



ტრიზონ რამიზვილი

# ფრთა მოტახილი ყორანი

დრამა 3 მოქმედებად

ამ ნაწარმდებზე ვუძღვნი ჩვენს ძვირფასს დემოკრატობას ნიშნად ძმური სიყვარულისა

## მომხმედნი პირნი

იასე ბროგიშვილი . . . . .	50 წლ.
ფარნა შავგულიძე . . . . .	36 წლ.
სიკო ჩხირაძე . . . . .	28 წლ.
კოწია უმანიძე . . . . .	31 წლ.
ივანე ზოსიაშვილი . . . . .	29 წლ.
ჯამლეთ ინგერაძე . . . . .	29 წლ.
შალვა ანდრიაძე—(ინჟენერი) . . . . .	32 წლ.
ნესტორ კირსანიძე . . . . .	40 წლ.
მიქელა ინგერაძე—(ჯამლეთის მამა) . . . . .	60 წლ.
ქერაბინა მინდაძე . . . . .	65 წლ.
კომისარი—კოტე მეხაძე—(რაიონის კომისარი) . . . . .	28 წლ.
მარიამი . . . . .	60 წლ.
ერმისა—(ჯამლეთის დანიშნული) . . . . .	20 წლ.
არეთა—(და ერმისასი) . . . . .	16 წლ.
ირინე—(დედა ერმისასი და არეთასი) . . . . .	50 წლ.
თამრიკო—(ნესტორის ქალი) . . . . .	17 წლ.
ორი მანდილოსანი	
პავლე თეთრაძე	
თედო—(სოფლის მილიციელი)	
სამი გლეხი—I, II და III	
ეფრო . . . . .	35 წლ.

(ხალხი, სახალხო გვარდიელები, მილიციელები და სხვანი).



მოქმედება პირველი

(სტენა წარმოადგენს სასოფლო მეფედანს. მისჩანს მამხიბლველი ბუნება. მარცხნივ მისჩანს სათემო გამგეობის სამმართველოს წინა მხარე აივანით, რომელსაც პირი მარჯვნივ აქვს მარათული. შუაღვს. ფარდის ახდისას სტენა ცარქიდაა. მცირე ზაუზას შემდეგ შემოდის სამი კაცი და შედიან სამმართველოში. მოდის მარჯვენა მხრიდან სადათ, მაგრამ შნოზე ჩატმული ტურფა ერმისა წვეილი დოქით ხელში. მივა წყაროსთან და შეუდგამს ერთ-ერთს. გამოდის მარცხენა მხრიდან მოხუცი მიქელა, მოზრდილი ცუფით ხელში. აცვია სადა ახალუხი, საეულო გახსნილი, ფეხთ წეღები და თავზე განიერი განსიანი ძველი ნაბდის ქუდი მსურავს. ჭვავანი და სერაობული კაცია. რა შენიშნავს ერმისას, სახეზე დიმილი ადებეჭდება და მიუხდოვდება).

**მიქელა** გამარჯობა ერმისა...  
**ერმისა** (შეკრთება და ფიცხლავ მისკენ მოტრიალდება) ახ, ეს თქვენა, ბატონო მიქელ.

**მიქელა** მე ვარ, შენი კირიმე,—შეგაშინე განა...  
**ერმისა** ცოტათი—მაგრამ არაფერია...

**მიქელა** მწყინს, რომ ისევ ბატონს მეძახი და არა მამას...  
**ერმისა** ნუ მიაქცევთ ამას ყურადღებას... ჩვეულების ბრალია, თორემ ისე, რა თქმა უნდა, ჯამლეტის მამა ჩემი მამაცაა... სხვა, დღეს აღრე გამოგვიშვიათ უქმის ძალი.

**მიქელა** ჰო... შაბათობით მუდამ ასე ვიცი... სხვა დღეს ჯამლეტს თქვენსა არ შემოუვლია?..

**ერმისა** არა თუ დღეს, გუშინაც არ ყოფილა; არ ვიცი კი, რა მიზეზია...  
**მიქელა** ბარემ უნდა, მუდამ შენთან რომ იყოს, მაგრამ რას უზამ, შვილო, ამდენ დავიდარაბას. განა იმის გზა-კვალს გაიგებს კაცი... ხან სად უკრავს გარემოება თავს და ხან სად... მაგრამ არაფერია... მაგიერში ხალხი აჯილდოებს მას განუზომელი ნდობით და სიყვარულით.

**ერმისა** ეს კი დიდი ნუგეზია.  
**მიქელა** (დიმილით) სხვა, ამ დღეებში ჩემს უქალო ოჯახში ვინ უნდა შემოიტანოს სიცოცხლე და ბედნიერება...

**ერმისა** (ოდნავ თავდასწილი) არ ვიცი...  
**მიქელა** ვითომ. ახ, რომ იცოდე, როგორ მახარებს თქვენი მომავალი შეუღლება... ვინ იცის, გაის ამა დროს ფუფალამ ოქროს კალათით ერთი ფუნჩულა შვილის-შვილი ჩამოგიგოროს. (იციანის).



- ერმისა მიქელა** (თვალებზე ხელს მიფარებული ჩაიკისკისებს) აბა ამას რას ამბობთ...  
 შენი მხიარული კისკისის ჭირიმე, შენი, შეილო! ხუმრობა იქით და შენ უთუოდ უნდა მომიშინაურო ჩემი გარეული და როგორმე სოფლისკენ მოუბრუნო პირი... თორემ მე რომ იმისი ამბავი ვიცი, საბოლოოდ აქ არ გაჩერდება... რაკი აქაურ საქმეებს მიაღაგ-მოაღაგებს, ან, როგორც თითონ ამბობს, აპარატს მოაწყობს, ისევე ქალაქს მიაშურებს და მე ისევე აქ დავრჩები ყველსაგან მიტოვებული.
- ერმისა** არხენათ იყავით... არაფერია. როგორმე ორივეს შევათავსებთ, ჩვენში ასეა მუდამ... ქალაქის მუშა სოფელთანაც დაკავშირებულია.
- მიქელა** შენს პირს შაქარი... თქვენ იცით, თუ კერას არ გამიცვივებთ...  
**ერმისა** (ავსებულ დოქებს განზე მიდგამს).  
**მიქელა** მართლა, რა გითხრა... ხვალ, ან ზევ სირეთში მივდივარ... მოყვარეს შემოუთვლიათ დაპირებული ფური და ხბო წაიყვანეთო...
- ერმისა** მართლა?  
**მიქელა** მართლა... ყველაფერი შენთვის, ჩემო ციციანათელა.— ყველაფერი შენთვის.
- ერმისა** (დოქებს მოკიდებს ხელს).  
**მიქელა** (ერთ დოქს მოკიდებს ხელს) ამას მე წამოგიღებ.  
**ერმისა** არა ნუ სწუხდებით... მე თითონ...  
**მიქელა** შენგან არ მიკვირს. აბა ეს რა შეწუხებაა (მიღიან მარჯვნივ და მიუთარებია. იმავე დროს ფეხ აკრეფით მარცხნით შემოდის ისე ბრტყილი და ფარნა შავკულიძე, ფარნას აღეგება ეტყობა).  
**ფარნა** (გამოიღებინებს ნერვიულად) ახ... შენ და შენი ტაქტიკა. (ფარევი გაფაციცებით გადაეწევენ თვალს მიმავალთ).
- იასე** ღინჯად, ფარნა... ცუნცრუკი საქმეს ავნებს... (ერმისას თვალი გადაეგონა) ახ, მართლა რა ლამაზია გასაქრობი... კიტრია, ნამდვილი კიტრი... გააგორე და გამოაგორე... გააგორე და გამოაგორე... (ფარნასაც იქით გასწვდებს) აბა, შეხედე რა ეშხით მიაქნევს ალვის ხესავით ჩამოქნილ ტანს... არა, ძმაო, რაც გინდა სთქვი და აზნაური მაინც აზნაურია... აბა შენი მაჯა ვნახო. (ფარნა ახ ანებებს) ეს ხომ არის და არის, შენ მეორე, კუდრაქა არეთა უნდა ნახო... ჯერ თუმც მკვანება, მაგრამ გაის იმის ჩახრამუნებას არა ემჯობინება-რა.
- ფარნა** ხომ ნახე, რა გუნებაზე იყო ბებერი ძაღლი.  
**იასე** არაფერია... კაცი ბჭობდა, ღმერთი იცინოდაო, ნათქვამია... იასე მოვიკვდეს, თუ ამ ორს დღეში მაგას მე თმა და წვერები არ ვაგ-



ლექინო... ხუმრობა იქით და თუ ჩვენ დროზე არ ვიყოჩაღეთ და კვირია მეტოქე შემოგხლართება შენს ციკუნისა უსურვანის წნელივით... და მერე უყარე კაკალი. აგერ ჩემი შტაბიც (შემოდან სიკო, კაწია) სხვა როგორ გუნებაზე ხართ... მოგხვდათ განა გვერდებში... (სითხითებს).

**სიკო** დალახვროს ღმერთმა... რა ვიცოდი, თუ ასეთი ღონიერი იქნებოდა...

**იასე** სიკვდილი რომ მოგანათებს თვალებში, მოდი და ნუ გაღონიერდები. ერთი ისეთი მთხლიშა ყურის ძირში, რომ ეხლაც მიწივის...

**სიკო** მე, ცოტას ვაწყდა, კინალამ ყბა მომიქცია (ფანას) მგონი შენც გაგკრა სადღაც კბილები...

**იასე** ნიშანი ხომ არა დარჩა-რა?

**ფარნა** ისეთი პირდაღებული იარა, რომ შენი მოწონებული (მაჯდუბა წაცხვის ძაძში... წუთით შეჩქურათ კამათებენ. ფანას სიფაცხე ემჩნევა).

**იასე** აი ახირებული კაცი... ვინ უნდა გაგვცეს. ვინც ვიყავით ერთის გარდა ყველანი აქა ვართ... არა მგონია ვინმე ჩვენგანმა გაღესილ დანას ყელი მიუშვიროს...

**სიკო** ჯერ არ გავვიყებულვართ (ჩამაჯდუბა კაწიას გვერდით).

**ფარნა** ჭირისუფალნი?

**იასე** უკვე აწრიალებულან და საცაა მოირბენს მამა მისი ქერაბინა გამგეობაში.

**კოწია** მეგონა გუშინ ღამ საუკუნოთ შევეწებეთ ერთმანეთს მეთქი (ფანასზე) და ეს კი ისევ თავიდან გვაწყებინებს...

**იასე** რას იზამ მოდგმის ბრალია... მაგის თავში ყველაფერი ძნელად შედის, მაგრამ თუ როგორმე შეაკიტინა, მორჩა—მეორედ მოსვლამდი ჩაეკირება. მაგრამ არაფერია; რაკი ნასვამი ყოფილა, ჩვენი ბრალია, ერთხელ კიდევ აუხსნათ, (ფანას) ყური მიგდე. სიტყვა ჩემი იქნება მოკლე და საქმიანი... (აქეთ-იქით მიიხედ-მიიხედავს) ამ ჩემმა შტაბმა (სიკოზე და კაწიაზე მიუთითებს) ამას წინად კოსტა მინდაძეს სიკვდილი მიუსაჯა.

**ფარნა** რისთვის?

**იასე** მრუშობისათვის. (სიკოს და კაწიას) ვითომ მართლა არ ახსოვს... აბა ერთი ჩამოსწიეთ, ხა, ხა, ხა, ხა. ჰო და ხომ იცი ქალებში რა მსუნავი იყო ის ცხონებული. ერთსა და იმავე დროს ამის (სიკოზე) ცოლსაც უცაცუნებდა ხელს და რძალსა... რამდენიმე მხურვალე კოცნა



დასტყუა ორივეს და რომ დასცლოდა, ამას ხომ იცი, რა მარცხი მოყვებოდა. თქვენთან დიდი ბოდინი და თუ დედაკაცმა, რაც უნდა პატიოსანი იყოს იგი, ერთხელ მაინც გაიხსნილა, მორჩა... ბიჭი ხარ და შეაჩერებ... სიკო, თუ შენ ამ ნიადაგზე დაია მაროსთვის რამე დაგიშავებია—იცოდე ჩემთან გექნება საქმე... (ფანანს) მე რომ ეს გავიგე, გულზე გადამიარა და ცოტაოდენი ფიქრის შემდეგ—ამაში ჩვენი საერთო მომავალი ჩავაქსოვე და რა კუდიც გამოვაბი ხომ ნახეთ გჯერდებოდა.

ფანანს

დიდ ხათბალაში გამაბი, შე წყეულო, და არ ვიცი, რა ვიფიქრო.

იასე

რა კაცია. (ხათხათებს) ბიჭო, ხალხი კოსტას გვამს იმის საბძელში ნახავს და არ გაცოფდება!? ესეც რომ არ იყოს, სად წაუვა მტერი ფეთიან ნათესავებს, იმავე დღეს გააგორებენ... ხალხი, რომ აირდაირევა, აი მაშინ ვეცდები, რომ მოჰკლან და ჩავასვენოთ ჩვენი დიქტატორი ცივ სამარეში ხალხისა და დანიშნულის თვალში—სახელ გატეხილი, შერცხვენილი და თავსლაფ დასხმული.

სიკო

ჩვენი მიზანიც ხომ ეს არის სწორედ,

იასე

იმისი მზე, რომ ჩავსვენება—ამოვა შენი—სხვა გზა არაა, ჩემო ძმაო. ხომ ხედავ მტერმა რა საფუძვლიანად დაისადგურა ხალხის გულში, იმის იქიდან ძირ ბუდიანად აღმოსაფხვრელად საჭირო იყო რაიმე განსაკუთრებული საშვალეობა და ამას ჩვენ უკვე მივაგენით... არა უგვიანეს სამი დღისა აქ მე ისეთ კოცონს დავაგუზგუზებ, რომ მისი ალი ზეცას სწვდებოდეს.

სიკო

ზემო უბანი ჩვენია... მარტო იმათი ახმაურებაც კი შეანძრევს არემარეს.

კოწია

ადვილი შესაძლებელია, ეს ჩვენი შეგნებულებიც ავიყოლიოთ...

იასე

არა. ეს ამბავი მეხივით გავარდება და აბა ნახეთ როგორ ავადრიალოთ ეს მურტალი თემი... (ფანანს) ისარგებლე შემთხვევით.

სიკო

თავის მოჭრაა, რომ ჩვენს ბედს განაგებდეს ვილაც თავადებული მუშა ინგერაძე.

იასე

ოდესღაც-კი შენ იყავი აქ პირველი კაცი... სოფლის მსუქან სუფრას შენ ეჯექ თავში... მოვიდა ის და ბერი ქედანივით ბოლოში მიგქყლიტა. დღეს ის ყველაფერია, შენ კი მისი მაჩანჩალა.

სიკო

საცოლოც წაგართვა.

იასე

ყოჩალი ბიჭია. იცის ცხოვრების ფასი... არა, რაკი ითქვა „ან“ ამას





- ბარემ „ბანიც“ თან მივაყოლოთ. დაუმთავრებელი და შუაზე გაწყვეტილი არა ვარგა-რა. რას იტყვი?
- ფარნა** ღმერთმა ქნას ფონს მშვიდობით გავიდეთ, თუ ეს მოხდა, მაშინ მე ვიცი და ჩემმა კაცობამ, მით უმეტეს... ინგერაძე მეც ჭირივით მძულს.
- იასე** ჯან. (იმათ) ძლივს არ მოიხსნა ანგელოზის წამოსასხამი. აკი გეუბნებოდით, ადრე იქნება თუ გვიან, თემის „პოლიცმეისტარს“ ჩვენკენ გადმოვიტრევ მეთქი...
- სიკო და კოწია** } დაგაფასებთ ფარნა, დაგაფასებთ...
- იასე** (ფაჩნას) დაჰკა ხელი... რისკი, ამხანაგო, რისკი... პირველობისთვის ბრძოლაში ყველაფერი ნება დართულია... ეს ქვეყანა ჭიდილია— ვინც მოერევა ქვეყანაც იმისია... ამხანაგებო, ვინც ჩვენ შორის ერთმანეთს უღალატოს, დედა ბუდიანათ გადავწვათ...
- სიკო და კოწია** } ამინ, ამინ.
- სიკო** რამდენია ფული?
- იასე** არც იმდენი, რომ გვეგონა... 120 ათასი... დღეს საღამოს გამოიარეთ ციხესთან და გაგინაწილებთ...
- სიკო და კოწია** } კარგი... კარგი...
- იასე** (ფაჩნას) შენც მოდი. აბა ეხლა ენას მაგარი კლიტე. ისე მაგრად ჩაჰკეტეთ, რომ მისი გაღება ეშმაკმაც ვერ შეიძლოს... (მაჩნხნიდან მარჯვნივ მიემართება ჰატაა ბოხჩით დედაკაცი ეფრო).
- ეფრო** (შენიშნავს იმათ) იასეს გაუმარჯოს.
- იასე** ღმერთმა შენი თავი მიცოცხლოს, ჩემო ეფრო. საით ამ დროს?
- ეფრო** მე აგერ მეწიეთში...
- იასე** გავიგე, ბიჭი გყავს მძიმე ავათო და უნდა გითხრა ძალიან შევწუხდი... როგორაა ეხლა?
- ეფრო** მადლობა უფალს, გადამირჩა...
- ი** აი გიშველა ღმერთმა...
- ეფრო** ნახვამდის, ჩემო ბატონო (შიდის).
- იასე** ნახვამდის, ნახვამდის, ეფრო ჩემო (შატრიალდება) აი ეშმაკმა კი წაგიღოს, რა შენი მცხელა.
- სიკო** ვინაა ეს ჩხიკვი. თითქოს მეცნობა...





- იასე** ზამბახიძიანთ ეფრო—ქვრივია... თავის დროზე ესეც კი საკნატუნე-  
ბელი იყო, ბევრი ვეხვეწე და არ ქნა. ეხლა პირიქით თითონ მეხვინ-  
ტრიცება და მე არ მინდა...
- ფარნა** ქინკაა ეს წყეული, ქინკა.
- იასე** შენ კი სული წმინდა ხარ, მამა გიცხონდება. (სამმართველოს აივნიდან  
ერთი გლეხი ეძახის).
- გლეხი** ფარნა, ფარნა.
- ფარნა** მოვდივარ, მოვდივარ,
- იასე** ამხანაგებო, ეხლა დავიქსაქსოთ... ამ საქმის დანა კი მე მომან-  
დეთ... თქვენ დრომდე გაინაბეთ და შორიდან სეირს უყურეთ...  
აბა, ფარნა, აღი შენს საქმეს მიხედვ. (ფარნა აივანზე ადის) ეს კარგი  
ვინმე გადმოვიბირეთ.
- სიკო** ჯიუტია, ოჯაქორი...
- იასე** მუტრუკის თავი აბია და მიტომ. ინგერაძეს რომ მოვსპობთ... მე-  
სვეურობას ვიცი მაგას დააკისრებენ და მეც იმიტომ გავაბი მახეში,  
რომ გაქირვების დროს წინ ავიფაროთ. (უეცრად) ეხლა სად არის თუ  
იციო?
- სიკო** ინჟინერი მოსულა და დიდი წყაროს სათავეს ათვალიერებენ...
- იასე** ქვეყანას აშენებენ. ხა, ხა, ხა! აბა ეხლა აქედან თქვენც მარშ...  
(სიკო და კაწია გადიან მარცხნივ, ასე სამმართველოში მიმავალ გლეხს),  
ონისიმე! პაპიროსს გიქებენ, მოდი ერთი გავაბოლოთ, (მოუკიდებენ და  
ადიან აივანზე და იქ მოკამათე გლეხებში შეერევიან, მარჯვენა მხარედან შე-  
მადიან ჯამლეთი და ინჟინერი ანდრიაძე).
- ჯამლეთი** (შემოიღებაჩაკებს) დროებით ამ შენობაშია მოთავსებული ჩვენი სათე-  
მო გამგეობა...
- ინჟინერი** (აივანზე მდგომ გლეხებს) გამარჯვებათ, მოქალაქენო... (გლეხები უხასუ-  
ხებენ, ინჟინერი ათვალეულებს მიღამას) მართლაც ჩინებული მოედანი  
გქონიათ... ოჰო, წყაროც. (შიაწეგს წინ) ვიშ, რა გადასახედია.
- ჯამლეთი** მთელი მაზრა ხელის გულივით მოსჩანს...
- ინჟინერი** ახ, რა ლამაზია ჩვენი ქვეყანა...
- ჯამლეთი** (უჩვენებს მარცხნივ) აგერ, ჩვენი სკოლა. (შეარე მხრივ მიუთითებს) იქ  
გვექნება სახალხო სახლი ბიბლიოთეკით... იქ კი ერთ შენობაში  
გვინდა მოვათავსოთ სათემო გამგეობის სამმართველო, ფოსტა-ტელე-  
გრაფი და ტელეფონი... თუ ამას წყალსადენიც მივმატება, მაშინ  
ხომ სულ რა...



- ინჟინერი** გვექნება, ყველაფერი გვექნება...
- ჯამლეთი** ეხლა მე თქვენ გაგაცნობთ ზოგიერთ საპატიო პირთ... სხვათა შორის იმასაც...
- ინჟინერი** ვის იმას?
- ჯამლეთი** რეაქციის ფრთა მოტეხილ ყორანს, იასე ბროგიშვილს...
- ინჟინერი** მართლა?
- ჯამლეთი** დიახ, ბედზე ისიც აქ ყოფილა.
- ინჟინერი** ამ კაცით თქვენ და სიომ ძალიან დამაინტერესეთ... ჰო, ეს ძალიან საქმეა...
- ჯამლეთი** ვინ იცის, წყეულმა ნამეტნავათ 905-ში რამდენ ჩვენგანს უტირა დედა და ციმბირს გაუყენა. ოდესღაც მეტად მძვინვარე, ამ ჟამად ცუდ დღეშია ჩავარდნილი... რაკი ინათლა, გაბრაზებული აქეთიქით აწყდება... პოლიცია არა ჰყავს და არ იცის სად შეაფაროს თავი.
- ინჟინერი** სიოს თითქოს მის შვილებზედაც უნდა ეთქვა რაღაც საინტერესო და შეაწყვეტინეს...
- ჯამლეთი** სამაგალითო ვაჟების მამა იყო... ბევრს ეცადა იმათ გათანსირებას, მაგრამ მე დავასწარი და სამუდამოთ მოვსწყვიტე ბიჭუნები იმის დამლუბველ გავლენას... მან ძალზე გააცოფა და ამოიქაშა...
- ინჟინერი** რა ბედი სწია უბედურებს?
- ჯამლეთი** შური იძია, განსაკუთრებით უფროსი ამოიღო ნიშანში... დასწამა დედასთან კავშირი და ჩინებულ ყმაწვილ კაცს თავი მოაკვლევინა... უმცროსმა მაშინ იკრა ტყვია შუბლში, როცა უტყუარის საბუთით დამტკიცდა მამის სამაზრო პოლიციის ჯაშუშობა.
- ინჟინერი** საოცრებაა. ხალხმა იცის ეს და არას ამბობს.
- ჯამლეთი** ხალხმა ამ შემზარავი ამბებისა არა იცის რა...
- ინჟინერი** დაუმაღეთ?
- ჯამლეთი** დიახ... გულის მკვლელ გამოსათხოვარ წერილებში ორივემ ცალ-ცალკე, გვთხოვეს ამხანაგებს, იმათი ოჯახური ამბავი საიდუმლოთ შეგვენახა და ჩვენც პატივი ვეცით სპეტაკი და ნაზი ყმაწვილების წმინდა სახელს... ყორანი კი ჩუმად არის, ვერას მიბედავს, მაგრამ თუ ერთი მიხელა, მზეს დამიბნელებს. ისე კი გარეგნულად დიდი დოსტები ვართ... მან იცის, რომ მე ეს საიდუმლოება შეტყობილი მაქვს. და ესაა, რომ უფროთხოვს ძილს. ეშინიან, არ იცის, როდის ან საიდან წამოუქროლებს... (ემხის აივანზე მდგომ გლეხებს) პეტრე,



ივანე, ბესო, მამუკა, იასე, მოდით გაგაცნოთ ჩვენი მახარის ინჟინერი. (ისინი ჩამოდიან და მივლენ ახლას, რომელთაც ჯამლეტი აცნობს ინჟინერს) ესენი თემის საპატიო პირნი არიან... პეტრე ბურჯანაძე, ივანე ცინცაძე... ბესო მახარიაშვილი... მამუკა ივანიძე... (ინჟინერმა ხელს ათმეკვს ვუქვას) ეს კი (იასეზე) ჩვენი სახალხო მოღვაწე—რევოლუციონერი იასე ბროგიაშვილია... დიდი დამსახურება მიუძღვის დემოკრატიის წინაშე, განსაკუთრებით 905-ში...

**ინჟინერი** (ხელს უჭერს მოწიწებით) მოხარული ვარ... მოხარული თქვენის გაცნობით...

**იასე** არ ვღირსვარ, ბატონო, არ ვღირსვარ. ჯამლეთს ეს გულკეთილობით მოსდის, თორემ ვინ მე და ვინ ასეთი ცაში აყვანა... თვითონ რომაა თვალის ჩინი, სხვაც ასეთი ჰგონია...

**ჯამლეთი** არ დაუჯეროთ, მორცხვია...

**ინჟინერი** მეც ასე მგონია... ჭეშმარიტ მოღვაწეებს თავის გამოჩენა არ უყვართ...

**იასე** (განზე) თუ შეგიტანე სიაში დედა გეტირება (იმათ) აი, გიდი რა არის მემკვიდრეობა... (ჯამლეთზე) ზედგამოჭრილი ბაბუა მისი მახარება...

**ჯამლეთი** გამიგონია ისა და მამა შენი დიდი მეგობრები ყოფილან...

**იასე** სული სულში ჰქონდათ გაყრილი...

**ჯამლეთი** ალბათ ესაა მიზეზი, რომ მას მემრე ჩვენ შორის არ შეწყვეტილა ეს იშვიათი კავშირი...

**იასე** და არც შეწყდება... სანამ თავები მხრებზე გვაბია, მე ასე მგონია და თქვენი კი არ ვიცი... (ამ ღამასაკის დროს თან და თან ემატებიან გლეხები აქეთ იქადან, იმათთან ერთად კაწია და სიკაც).

**ჯამლეთი** (გლეხებს) აი, ძმებო, მოქალაქე ინჟინერმა ჩვენი წყაროს სათავე ძალიან მოიწონა... და თუ ჩვენ როგორც ყოველთვის—ეხლაც დავტრიალდებით, მალე წყაროსადენიც გვექნება.

**ინჟინერი** უეჭველად. ბარემ ესეც დაავიროვინეთ. ვიშრომით ყველამ და ხელი-ხელ ჩაკიდებული გავსწიოთ საუკეთესო მომავლისაკენ; ამ დროებაში რის გაკეთებაც შეიძლება გავაკეთოთ—დანარჩენს მოგვცემს განათლება, მუდმივი შრომით საქვეყნო განვითარება. სხვათა შორის ამხანაგ ჯამლეთის გეგმები. გისურვებთ წარმატებას თქვენ მომავალ მუშაობაში და ფრიად კმაყოფილმა აქ ნახულით, ნება მომეცით გითხრათ, — ნახვამდის.



- ყველანი** დაგაფასებთ, დაგაფასებთ...
- იასე** დაგაფასებთ თქვენ ამაგს, ღმერთმა გვიცოცხლოს თქვენი თავი...
- ყველანი** გვიცოცხლოს, გვიცოცხლოს...
- ინჟინერი** აბა, ჩემი ეტლი.
- იასე** ეტლი, ბიჭო!
- მილიციელი** ეტლი მზათ გახლავს...
- ინჟინერი** (ჯამლეთს) ნახვამდის, ჯამლეთ, დიდი მადლობა პატივის-ცემისათვის...
- ჯამლეთი** აბა რასა ბძანებთ.
- ინჟინერი** (ხელს უჭერს) სიო დიმიტრადეს საპასუხო მოკითხვას გადავცემ და როგორც დამავალეთ მეჯვარეთაც დაიპატიებთ...
- ჯამლეთი** იმასთან ერთად თქვენც მოგვლით...
- ინჟინერი** უსიკვდილოთ... მაშ ამ კვირას, არა?..
- ჯამლეთი** დიახ... რა თქმა უნდა, თუ რამე საიმისო არ გამომეკრა... (გადაან. გლეხები წადაცას ჯანაჯავახუნ.
- I გლეხი** არა, ძმაო, რაც მართალია, მართალია, ჩვენი თავმჯდომარე შეტად ყოჩალი ბიჭია...
- II გლეხი** ჯამლეთი ჩვენი სიამაყეა.
- ყველანი** მართალია, მართალი.
- იასე** კარგი რამაა, იმიტომაც მივანდეთ მას ჩვენი ბედი (შემოდან მარჯვენა მხრიდან ინტელიგენტი ნათავადრა ნუსტორ კირსანიძე, რომელსაც შემოუყვება 17 წლის ქალიშვილი თამარ, სტუმრად მოსული შეგობანი და ორი მანდილასანი).
- ნესტორი** ესეც ჩვენი მოედანი. აქ აღბათ იმასაც ვნახავთ. მანდილოსნებო, ფრთხილად... ლამაზი სულით, ის ლამაზია გარეგნობითაც.
- I მანდილოსანი** ეს ჩვენ მოგვანდეთ.
- ნესტორი** წინდაწინვე გიცხადებთ, იმედი გაგიცრუვდებათ. იმისი გული ერთმა ადგილობრივმა „პრიმადონამ“ მიისაკუთრა...
- I მანდილ.** გული-კი გაწყალდა და... გუშინს აქეთ სულ იმაზედ გველაპარაკებოდა... მოიღეთ მოწყალება და გვიჩვენეთ, ბატონო, ის კაცი, გვიჩვენეთ...
- ნესტორი** (შალიციელს) აქ არის ჯამლეთი?
- მილიციელი** დიახ, ბატონო. ინჟინერი გააცილა და საცაა ვიახლებათ... აგერ მოდის კიდევ (ნესტორი გახედავს).



**ნესტორი** მართალია. მოდის ჩვენი თეთრ ყაბალახიანი რაინდი თავისებური სიარულით... (ჯამლეოს) გამარჯობა, ბატონო ჯამლეთ.

**ჯამლეთი** (შემოდის) აა. სალამი თავადს.

**ნესტორი** ეხ, ბატონო ჯამლეთ, ღვთის გულისათვის, ნუ შეძახით თავადს... რალა ფასი აქვს... თქვენმა დეკრეტმა ის სულ ჩაჰყლაბა. იყო და გაჰქრა. ეხლა მე თუ მკითხავთ თავადებიც თქვენა ხართ და ყველაფერი... აბა გაიცანით ჩემი სტუმრები... მასწავლებელი ქალი ელენე იორამიშვილისა, ჩემი ცოლის და ქეთევან მაქსიმოძისა, ჩემი მეგობარი პავლე თეთრაძე. ეს კი ჩემი ქალი და თქვენი მეგობარი პიანისტკა თამრიკო... (ჯამლეთი უკვლავს ხელს ათმევეს, თამრიკოს ზურგზე ხელს მოუთათუნებს).

**ჯამლეთი** მოხარული ვარ, ბატონო, თქვენის გაცნობით. მხოლოდ ვწუხვარ, რომ აქ ამ ალაგას მოკლებული ვარ საშვალებას შესაფერი პატივი გცეთ...

**მანდილოსნები** ნუ სწუხდებით. ჩვენ მალე გიახლებით.

**ჯამლეთი** (ნესტორს) სხვა, როგორ გიკითხოთ ოჯახობით და ყოველი თქვენი კეთილებით.

**ნესტორი** ჯერ-ჯერობით არა გვიშავს-რა... ჩემმა მეუღლემ გისურვათ ჯანმრთელობა და დიდხანს სიცოცხლე...

**ჯამლეთი** გმადლობთ... მერე ხომ არავის შეუწუხებინართ?

**ნესტორი** ის იყო, ის. თუ თქვენი ყურადღება კვლავაც არ მოგვაკლდება, ჩვენი ოჯახის მყუდროება უზრუნველყოფილია.

**იასე** (თავისთვის) მეგობრებს, დამიხედე, მეგობრებს...

**I მანდილ.** ბატონო ჯამლეთ, ვერ დაგიმაღავთ, რომ ჩვენ თქვენი გაცნობის უზომო სურვილმა მოგვიყვანა აქ.

**II მანდილ.** ნესტორმა იმდენად დაგვიანტერესა თქვენით, რომ სხვა გზა არ იყო...

**ჯამლეთი** რა დაგიშავეთ, ბატონო ნესტორ, რომ მუდამ ასე მაწითლებთ. მართლა (ნესტორს) თქვენ თითქოს გული გწყდებათ თავადობაზე, არ მოველოდი.

**ნესტორი** პატიოსნებას გეფიცებით არა. ვიხუმრე, თორემ განა არ ვიცი, რომ ანაქრონიზმის განამდვილება უაზრობაა, სხვა არაფერი...

**ჯამლეთი** მეც ასე მგონია. გავერთიანდეთ, გავერთიანდეთ, და როცა საჭირო იქნება კარზე მომდგარ მტერს მეტის სიმტკიცით შეუცაცხანოთ. თუ







- ჯამლეთი** აბა, მარიამ, სთქვი, ყურს გიგდებ. ან იქნებ ცალკე გინდა მარიაში
- მარიამი** არა, მაგათთანაც შეიძლება...
- ჯამლეთი** ხალხნო აქეთ მოიხედეთ, მარიამს უნდა რამე გვითხრას.
- ხალხი** ბრძანოს, ბრძანოს...
- ფარნა** (ჩამოდის აივნიდან ძირს).
- მარიამი** (ჯამლეტს) შენ ალბათ იცნობ ქვემო უბნელ გოგია როსტომადის ქვრივს—აშარ, აყვია მაგდანეს.
- ჯამლეთი** ვიცნობ... მერე?
- მარიამი** ალბათ ისიც გეცოდინება, რომ იმას ყავს 15 წლის გერი, ჩახატული სოფიკო.
- ჯამლეთი** ვიცი...
- მარიამი** ცით მოწყვეტილი ვარსკვლავია საწყალი გოგო, მაგრამ წყეული მაგდანე ეხლა ათხოვებს ვილაც მდიდარ ჩარჩხე „50 წელს“ გადაცილებული ნამდვილი მაჯლაჯუნაა...
- ჯამლეთი** ბიქოს, ბიქოს!
- მარიამი** სამაგიეროთ მისგან იღებს დიდ-ძალ ფულს და სხვა საჩუქრებსაც.
- ჯამლეთი** ერთი სიტყვით ჰყიდის.
- მარიამი** ჰო, შეილო, გამოიცანი, ეხლა შენ იცი და შენმა კაცობამ, როგორც უპატრონებ... შენ ხომ ჩვენი შემბრალებ შამა ხარ და ბარემ იმასაც გადააფარე მადლიანი კალთა...
- ჯამლეთი** რა თქმა უნდა... რა თქმა უნდა... ამის წაყრუება უდიდესი დანაშაული იქნებოდა.
- ხალხი** მართალია, მართალი (ფარნა ჩამოდის შენობიდან და ძირს ჩამოდის).
- ჯამლეთი** (ერთ ერთ გლეხს) კეთილო სიმონ! იმ ქალს დრომდე შენს ოჯახში დაეაბინავენ.
- სიმონი** ბატონი ბრძანდები... შენი სიტყვა ჩვენთვის კანონია...
- ჯამლეთი** ამხანაგო ფარნა! ეხლავე მოიყვანე სისრულეში ეს განკარგულება. ბავშვი რომ დააბინავო, ის დედაკაციც წარმომიდგინე გამგეობაში...
- ფარნა** ავასრულებ...
- მარიამი** (ჯამლეტს) ვენაცვალე ბიჭუნასა... იფ ძლივს არ მომეშვა! (გადის მარამა ისმას კულისებში მხსუფი ქერაბინას სმს) „ხალხო“, ჯამლეთი აქ არის, თუ იცი?
- ხმები** აქ არის, აქ არის.
- ქერაბინა** (შემოიღებს მარჯვენას) აქა ხარ, ჯამლეტ, მადლობა ღმერთს, მოგისწარი...



- ჯამლეთი** რაშია საქმე, ქერაბინა?
- ქერაბინა** უბედურება და დაქცევა ჩემი... კოსტა დამეკარგა და მიშველვე შენი ქირიმე. (ხალხში ჩაჩქვდა).
- ჯამლეთი** (ხალხს) სიჩუმე, ხალხნო! რას ამბობ, როგორ თუ დაიკარგა.
- ქერაბინა** ამ ორი დღის წინად, ესე იგი ხუთშაბათ დილით ირმეთში წავიდა თუთუნის ფულის მისაღებათ... უნდა იმ დღესვე დაბრუნებულიყო, მაგრამ ჯერაც არა სჩანს...
- ჯამლეთი** ვაი, შენ ჩემო თავო...
- ქერაბინა** გუშინ ზალიკო ვაფრინე ამბის გასაგებათ—იქ უთქვამთ ფული მიიღო ას ოცი ათასი მანეთი და იმ დღესვე გამობრუნდაო... რა ვქნა. რა წყალში გადავარდე.
- ჯამლეთი** ახ, ეს ვერაა კაი საქმე, ვერაა კაი საქმე (გაფელ-გამოიფლის).
- ქერაბინა** ჯამლეთ, ჩვენი გაჭირვების ტალკვესო, გვიშველვე, შენი ქირიმე.
- ხალხი** (ჩაჩქვდა).
- ჯამლეთი** უთუოდ... უთუოდ... სხვა რომ არა იყოს რა, ეს ჩვენი პირდაპირი მოვალეობაცაა...
- იასე** ჩვენც დაგეხმარებით.
- ყველანი** დაგეხმარებით... დაგეხმარებით...
- ჯამლეთი** აქა ხართ, მილიციელნო...
- მილიცი.** აქა ვართ, აქა.
- ჯამლეთი** იარალი აისხით!
- მილიცი.** ეხლავე... ეხლავე... (რამდენიმე კაცი შედის გამგეობის შენობაში).
- ჯამლეთი** ფარნა! ზარები! მეზობელს უჭირს, შევსძრათ ხალხი.
- ფარნა** ეხლავე... ეხლავე... (ერთ ერთ გლეხს) პეტრე, გაიქე ყარაულს ამ წუთას ზარები დაარეკინე (გლეხი გადის მარცხნივ).
- ჯამლეთი** (ერთ ბიჭს) ვასო! აირბინე ჩვენსა და ცხენი მომგვარე ეკლესიის გალავანთან... მამა ჩემი შინ არის... ჩქარა თუ ძმა ხარ! რა ნელა მიდინხარ. ჰეი, ბიჭებო, სად დაიკარგეთ!
- მილიცი.** (გამოდიან) მზადა ვართ... მზადა ვართ...
- ჯამლეთი** (ხალხს) აბა გავსწიოთ გალავნისკენ. იქ სხვებიც მოვლენ, მოვილაპარაკოთ შეერთებული ძალით, მოვედვათ მთა და ბარს.
- ხალხი** ბატონი ბრძანდები... ბატონი ბრძანდები.
- ერთი ხმა** მაშ გავვიძებ წინ, წავიდეთ.
- ჯამლეთი** აბა მომყევით.



- ხალხი** მოვდივართ... მოვდივართ... (გადის ეგვიპტის დრამით მარტენიუმი).  
 ლაზე ბოლას იასე, რომელიც ერთის წამით შესდგება).
- იასე** აბა, იასე, ერთხელ კიდევ შენებურათ და მერე თუნდ შეხმა ჩანგ-  
 რიოს ეს ქვეყანა. (გადის მარტენიუმი, ამავე დრამის ისმის ზარების რეკვა).

## შ ა რ დ ა

### მომხედება მეორე

(სცენა წარმადგენს ეზოს. მარტენიუმი სხელი აივანით. პირდაპირ დაბალი დობე, შუაში ჭიშკარი. ფარდის ახდისს შუა ეზოში ზეწარ გადაფარებულ მაგიდას ერთი მეორის პირ-  
 დანირ უსხედან ერმისა და არეთა, არეთა ქარგვაშია გართული, ერმისა კი ახალუსს დიდებს  
 აკერებს. მცირე ზაუზის შემდეგ კულისებში მოისმის ირინეს ხმა: „საღამე, საღამე“  
 დედაშვილობას არ დაივიწყე, რაც დაგვაჯე)...

- არეთა** დედა დღეს დიდ ფაცაფუცშია... რაც კი რამ სურნელოვანი იყო  
 ჩვენს ბაღში, სულ მოჰკრიფა; რა არის სასიძოს ვასიამოვნოვო...
- ერმისა** ვინ იცის, როგორ უჭირს და ჩვენ კი ვერ მივხედეთ.
- არეთა** შენი რა მოგახსენო და მე კი ვალი პირნათლად მოვიხადე... წყალი  
 მიუტანე, ნიგოზი დაუნაყე, ქათამი გაუბუტე და სხვა... (უჩვენებს ერ-  
 მისსს ნაშუშეგარს) აბა, ქრაკერვის პროფესორო, ერთი ეს მინახე...  
 ვისწავლე?
- ერმისა** (ათვალიერებს) რა ვითხრა... ისწავლე და ვერც ისწავლე... (ერთ ად-  
 გილზე თითს მიადებს) ჩემი აზრით აქ ასე ემჯობინებოდა... (ჩუმათ  
 უსწნის).
- არეთა** (ხამარათმეგს) ღმერთო, რა უნიქო რამა ვარ.
- ერმისა** გულს ნუ გაიტეხ—საქმე გამოსწორდება... (განაგრძობენ მუშაობას).
- არეთა** ირაკლის წერილისა ჯამლეთმა იცის რამე?
- ერმისა** ჯერ არა, დღეს კი გაიგებს.
- არეთა** ვენაცვალე ლეიტენანტ ძამიკოსა... ამ სასიხარულო ამბავს რომ  
 თქვენი ქორწინებაც ზედ მიბმიყო—ავშენდებოდით სწორედ... მაგ-  
 რამ დახე უბედობას—ისევ გადაიდო...





- ერმისა** თვალი დაუდგეს გარემოებას... რა ვქნათ, უნდა მოვითმინოთ...
- არეთა** თქმა ადვილია — მოვითმინოთ... ვინ იცის, როგორ ვოცნებობდი ჯამლეტის შენზე მიკერებაზე...
- ერმისა** ნუ გეშინია, ის მაინც ჩვენი იქნება...
- არეთა** „ჩვენი იქნება!“ ერთიც ვნახოთ კვანტი გამოგდგეს და წაგართვეს, მაშინ!
- ერმისა** ვითომ რატომღაო.
- არეთა** მამაკაცების კრიზისია და მიტომ.
- ერმისა** (ჩაიკისკისებს) ახ, არეთა, არეთა, რა სასაცილოო რამა ხარ...
- არეთა** გენაცვალეთ, სადაური კანონია... „რაკი კოსტა მინდაძეს სახლში მისვლა დაგვიანებია, ჯვარი არ დაიწეროთო“...
- ერმისა** არეთა... ვინ შენ და ვინ ასეთი უგულობა...
- არეთა** ჰო, მართლა, ძალიან შევეტოპე... სხვანაირად არ იფიქრო... წამომცდა, თორემ ძია კოსტას დაკარგვა მეც ძლიერ მაღონებს...
- ერმისა** რამდენჯერ მითქვამს, უაზრო ლაპარაკს გადაეჩვიე მეთქი...
- არეთა** თავის ღროზე ასეც იქნება. ჯერ ხომ ბავშვი ვარ...
- ერმისა** ბავშვი კი არა... (მწიფე ჰაუზა).
- არეთა** ერმისა! ერთი რამ მინდა გკითხო და მეშინიან...
- ერმისა** რისა?
- არეთა** ვაი თუ კიდევ სისულელე წამომცდეს...
- ერმისა** სთქვი, ვნახოთ.
- არეთა** ეს გადატრიალება რომ არ მომხდარიყო, ჯამლეტი და მისი ამხანაგები ეხლაც ხომ ციმბირში იქნებოდნენ?
- ერმისა** ალბათ.
- არეთა** არც საქართველო იქნებოდა ხომ თავისუფალი?
- ერმისა** ლაპარაკი რომ არ გავაგრძელო, გეტყვი: ურევოლიუციოთ არაფერიც არ იქნებოდა... ამასაც მოგჩი, აბა ეხლა გაისაჯე და უთო მომიტანე...
- არეთა** სადღეისოთ მეც მოგჩი...
- ერმისა** აბა უთო ჩქარა.
- არეთა** მოიცა ქა... ცეცხლი ნუ მოგეკიდა... (აიღებს თავის საქნარს და შედის სახლში. ერმისა გაშლის ახალუხს. არეთა უთოს გამოუტანს, მაგიდაზე დასდებს და გაბრუნდება. ერმისა შეუდგება დაუთოებს დიდის მზრუნველობით. ამ დროს მოადგება ღობეს ჯამლეტი. შუა ღამის ჰარკით ხელში და, რა დასასახვეს ერმისას, ნაზი დიმილით შესდგება ერთის წამით).



ჯამლეთი ვაშა! ვაშა!..

ერმისა (შეკრთება და ფიცხლავ მისკენ მიბრუნდება) ახ, ჯამლეთ, შენ...

ჯამლეთი დიახ, ერმისა, მე ვარ შენი ჯამლეთი... შენი კაცი... (შემოდის და მხურვალეთ აკცეხს) ახ, დავიწვი... დავიწვი. უნდა გითხრა, ჩემო ყველავ, რომ ეს სიყვარული დიდი ახირებული ვინმე ყოფილა და არ ვიცოდი... ბიჭი ვარ და ქვეყანას ვატრიალებო—იმას ეთქმის სწორედ; შემოგეპრება ოჯახში და დააბრიგინებს აღმა-დაღმა... თუ მაგრათ არ დახვდი, ერთს ისე ჩაგცხებს, რომ იმ შენს იდეებს სულ პანტი-პუნტათ ვიქცევს.

ერმისა (უჩვენებს ახალს) როგორია?

ჯამლეთი ჩინებულია, ჩინებული.

ერმისა აბა. ეხლა დაჯექი და მიაშვებ ქვეყნის ამბები.

ჯამლეთი რა გითხრა ჩემო კარგო... ამ ჟამად ჩემი ფიქრი და გონება კოსტა მინდაძემ შებოჭა...

ერმისა ღმერთო, რა საწყენია ეს. ნუ თუ არავითარი იმედი არაა?

ჯამლეთი რა ვსთქვა... რა ვიცი... ჩაიყლაბა კაცი... გაპქრა უკვალოდ.

ერმისა ხალხი რას ამბობს?

ჯამლეთი რა უნდა სთქვას... თუმცა ზოგნი თურმე ჩემზე უკმაყოფილონი არიან და შეხვედრისას რაღაც აღმაცერად მიყურებენ...

ერმისა ბიჭოს, რას გერჩიან?

ჯამლეთი აღბათ მემდურთან, რომ იმავე წამს კვალს ვერ მივაგენი...

ერმისა როგორ ფიქრობ... რა მოუვიდოდა?

ჯამლეთი მოჰკლეს უთუოდ...

ერმისა ღმერთო, რა საშინელებაა...

ჯამლეთი (ადგება, მანძილს გახელებს და ბოლთას სცემს... უკერათ უბიძან იდეებს შუა ზომის წიგნს და გადასცემს ერმისს) აი, ესეც „გაბზარული გული“, თამრომ გამოგიგზავნა...

ერმისა (ფურცლავს) აი ყოჩაღ, თამრიკო. ვმადლობ. იმათსა იყავი?

ჯამლეთი ჰო, ცოტა ხნით საქმე მქონდა... რაც ქალაქიდან მოვიდა, განა თქვენსა არ შემოუვლია?

ერმისა ჯერ არა, მაგრამ იმედია, არ დაგვივიწყებს... აღბათ შეგებულება-შია... ის ვგონებ რომელიღაც სამინისტროში მსახურობს...

ჯამლეთი უმსახურნია მხოლოდ ათი დღე...

ერმისა ასე ცოტა... მიზეზი?

ჯამლეთი წარმოიდგინე, ქართული ენა...

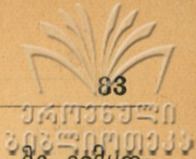


- ერმისა** როგორ?..
- ჯამლეთი** მეტად ახირებულ ამბავს გეტყვი... თამროს, რა თქმა უნდა, იქ თვისი ლამაზი ქართულიც შეუტანია... ეს თურმე ვერ მოინელეს ჩვენმა მოპარუსკე ბარიშნებმა და მეთვლე დღეს აჯანყებულან... „სული წაიღო ამდენი ქართულით, გვიშველეთ, ვინ ხართ ქრისტიანიო“ (იგინის).
- ერმისა** ვაი ჩვენი ბრალი... ნუ თუ, ჯამლეო, ჩვენი ცხოვრება მუდამ ასე იქნება გაოხრებული?
- ჯამლეთი** სრულიადაც არა, ეს მარცხი ინტელიგენციისა... ერის ბურჯი დემოკრატიაა... იქ ამაშიც ყველაფერი თავის რიგზეა... არაფერია... პოლიტიკური თავისუფლება სულ ამოკაფავს ღვარძლიან ბალახს...
- ერმისა** შენს პირს შეაქარი. მართლა რა მოვიაზრე, ჯამლეო, მოდი თამრიკო გაურვივე ამ ჩვენს რაიონის კომისარს.
- ჯამლეთი** ბიჭოს! ეს კარგი რამე მომაგონე... ფერი-ფერსა—მადლი ღმერთსაო—ეს იქნება სწორეთ... აბა ნახავ, თუ ამ ბოლო დროს მაქანკლობა არ დავიწყო...
- ერმისა** ვფიქრობ, უარს არ ეტყვის.
- ჯამლეთი** არა მგონია... აბა რისთვის... კოტე მესხაძე ძალიან კარგი ყმაწვილია... კაცი იურისტი, თვალტანადობით მიმზიდველი, ნიჭიერი, პატიოსანი.
- ერმისა** მიკვირს—სად ის და სად კომისარი.
- ჯამლეთი** დემოკრატიულ ქვეყანაში ყველანაირი თანამდებობა საპატიოა... ყოველ შემთხვევაში ის იქ დროებითაა... როცა ჩვენი მილიციის დეზინფექციას მოათავებს—მაშინ მსაჯულის ადგილზედ გადაიყვანენ, ან იქნებ როგორც ნიჭიერი ადმინისტრატორი ინსპექტორადაც დანიშნონ. სხვა თქვენსა რა ამბებია?
- ერმისა** არაფერი ისეთი... რატომ მამაც არ წამოიყვანე.
- ჯამლეთი** მამა დღეს დილით სირეთში წავიდა.
- ერმისა** რომ იქიდან მეწველი ფური და ხბო მომიყვანოს?
- ჯამლეთი** (გაოცებულად) ბიჭოს! მერე შენ საიდან იცი?..
- ერმისა** ამას წინათ წყაროსთან შეხვედრისას მითხრა...
- ჯამლეთი** ჰო. გამიკირა საქმე. ამ დღეებში სულ მაგაზე მელაპარაკებოდა... მეწველე ფური და ხბო... ხბო და მეწველე ფური...
- არეთა** (აივანზე გამოდის) ახ... მოსულა ჩვენი დაუდგარი... (გასძახებს შიგნით) დედა, დედა... სიძე ბატონი უკვე მოსულა...



- ირინე** (ივანზე გამოდის) ოხ, შენ კი გენაცვალე უღვაშებში, რომ მოხვალ და აქაურობას აახმაურებ (ჩამოდის ძიხს და გადაკოცნის).
- არეთა** (ჩამოდის ძიხს) ეი, შენ... სიძევ... დედაში ნუ გვეცილები, თორემ...  
**ჯამლეთი** როგორ, არეთა?
- არეთა** ისე... მაგას მგონი ჩვენზე უფრო შენ უყვარხარ...
- ირინე** ვინ მოგახსენა...
- არეთა** რა ვიცი... გემრიელ სადილს მხოლოდ მაშინ აკეთებ, როცა მაგის მხოლოდინი გაქვს...
- ირინე** ხმა ჩაიწყვიტე... თქვენც მიყვარხართ და ესეც ვენაცვალე სულში, ეს ხომ ჩვენი ოჯახის მფარველი ანგელოზია...
- ჯამლეთი** უთუოდ, შენი ქირიმე, უთუოდ...
- ერმისა** ჯამლეთ... დედა დღეს ძალიან გახარებულია, მოულოცე...
- ჯამლეთი** რა მოულოცო?
- ირინე** იცი, ჯამლეთ, ირაკლისაგან წერილი მივიღეთ...
- ჯამლეთი** მართლა? მერე და, ერმისა, რატომ წინათ არ მითხარი.
- ერმისა** მართლა, იმ ლაპარაკში სულ დამავიწყდა...
- ჯამლეთი** (იჩინეს) რას იწერება?
- ირინე** უკვე დაუსრულებია სამხედრო სკოლა...
- არეთა** და ისიც ეროვნული... პირველი ხარისხით...
- ირინე** მოიცა, ნუ მიშლი (ეჩმისას) რა მიუციათო, შეილო?
- ერმისა** ლეიტენანტობა.
- ირინე** ჰო, „ლეიტენანტობა“ და სანაპირო ჯარშიც გაუმწესებიათ...
- ჯამლეთი** (ხელს უჭერს) მომილოცნია, მომილოცნია. მოგესწრათ შეილი—მოქალაქე და რესპუბლიკის თავდადებული მუშაკი...
- ირინე** ეს სულ შენი წყალობაა, შენ შემოგვევლე... თუ ვიცოცხლე, არც მე დაგრჩები ვალში...
- ჯამლეთი** არა, ბატონო, ეს პირადათ მისი ღირსების საქმეა და არა ჩემი.
- არეთა** გაგონილა ასეთი ბედი! კაცი, რომელიც ყველას უყვარს... ყველა პატივს სცემს, ამის მეტი არ მინახავს ჩემს სიცოცხლეში... საითაც მივიხედვ, ყველა მაგის ქებაშია (ჯამლეთზე სთქვას).
- ირინე** ეს გასაქრობი ესა... კარგია, ნუ ატლიკინებ მაგ ენას...
- არეთა** ტლიკინისა რა მოგახსენოთ და ჯამლეთის აწმყო ძალიან მაფიქრებს...
- ერმისა** რატომ?





- ჯამლეთი** ალბათ იმიტომ, რომ მდგომარეობა, რომელშიც ეხლა მე ვიმყოფები, უდრის ქარიშხლის წინ ზღვის დაწყნარებას... ხომ ეს უნდა გეთქვა, არეთა?
- არეთა** არა. ამ ბოლო დროს ძალზე გბერავენ და მეშინიან ტვინში სიცხემ არ აიწიოს (უგუჯანი იცინიან).
- ჯამლეთი** ყოჩაღ, ჩვენო ცქრიალა, ყოჩაღ... (უეცრავ აადებს ჰაჰკს და მააწადებს ირანეს) მიირთვით ჩემგან ეს მცირე ძღვენი...
- ირინე** (ჰაჰკს სიხჯავს) რალაც მძიმეა, რა მოგვიტანე?
- ჯამლეთი** ბევრი არაფერი... ჩემი წილი შაქარი, საპონი, ძაფი და ოთხიოდე არშინი ჩითი.
- არეთა** ჩითი ალბათ მე მომიტანა, ჩემი სიძიკო...
- ირინე** შენ ბოლოკის კუდი და მეტი არაფერი, (ჯამლეთს) ეს ხომ ამაშენე ქალი...
- ჯამლეთი** არაფერია... არაფერი.
- ირინე** რასა ბრძანებ... ეხლანდელ დროში ეს მართლაც იშვიათი საჩუქარია... (არეთას აძღვეს) ჯამლეთს რომ სურდეს, ყველაფერი თავსაყრელად ექნებოდა...
- ჯამლეთი** გვასწავლეთ, რა გზით შეიძლება ამის მიხწევა.
- ირინე** მიმოიარე სხვა თემები და ნახე, რა მეფურად სცხოვრობენ იქ შენი ამხანაგები.
- ჯამლეთი** (ერმისას) ა, პა—პა, პა—პა! აი ეხლა-კი დამაქცია კაცი... ეხლა-კი გამომჭრა ყელი (უგუჯანი იცინიან).
- ერმისა** დედა, დედა, აბა რას ამბობ.
- ჯამლეთი** არა, ბატონო, ეს არაა ჩემი ხელობა.
- ირინე** განა რა ვსთქვი ისეთი, რომ ყველანი შემომგსიეთ...
- ჯამლეთი** ისა სთქვი, ბატონო, რომ ჩვენში რიგიანობა მეტი ბარგია და ურიგო ხალხის ურიგო ქცევამ, ლამის გადახრას ტურფა ქვეყანა, ახლმერთო ჩემო, რამდენი შრომა და რაოდენ დაბრკოლების გადალახვაა საჭირო ჩვენი ცხოვრების მოსაგვარებლათ.
- ერმისა** მიუხედავად ამისა, საბოლოო გამარჯვება მაინც ჩვენია.
- ჯამლეთი** უთუოდ, ჩემო კარგო, უთუოდ. დემოკრატია ამას შესძლებს.
- არეთა** (ირანეს) მოგხვდა?! ასე გინდა შენ... ისე გაგხდა როგორც საპონი... არა მგონია ამის შემდეგ შენ მაგას ნაირ-ნაირი საცივები ჩაუბუზბუზო...



- ჯამლეთი** არეთა... პროვოკაციას ნუ ეწევი... ყოველივე რაცა ვსთქვი ძვირფას ირინეს არ ეხებოდა...
- ირინე** რა თქმა უნდა... მე რა შუაში ვარ... (აჩუთას) შენ ამ ბოლო დროს, ქალბატონო, ძალიან გამითამამდი... წყნარათ თორემ, ხომ იცი, ჯერ კიდევ შეიძლება შენი წათაქება.
- არეთა** მოდი ეხლა და ამისი გაიგე რამე... (ერმისს) ამისათვის დიდი ვარ, ამისათვის პატარა... აი გიდი დაბალო ღობეც.
- ჯამლეთი** მდგომარეობა მართლაც კანდრაკულია...
- ირინე** (აჩუთას) გეყო რატრატი. წაიღე სახლში (აჩუთას მიაქვს ჰარკიტა და უთოც და ისევ გამოდის. ამ დროს ღობის გადაღმა ვიდაცამ დასხვედა. ერმისს გადასხვდავს).
- ერმისა** იასე ბროგიშვილი მოდის.
- ირინე** ფუი, ეშმაკს... ნეტა ამ დროს რას მოეხირება... მამა უცხოონდა, რაც მე იმას სადილი არ ვაქამო...
- ჯამლეთი** ალბათ ჩემთან მოდის... წელან დავიბარე გამგეობაში...
- იასე** (ღობის გადაღმა) ეი, მასპინძელო! (ახალგაზრდები განმარტებით დახარკავენ).
- ირინე** მობრძანდი, იასე, შინა ვართ... (იასე შემოდის და ირინეს მოწიწებით ორივე ხელს ატამევს).
- იასე** (ირინეს) ირინე ჩემს ძმური სალამი... როგორ მყავს თქვენი თავი?.. (ახალგაზრდებს თავს უკრავს) თქვენც გაგიმარჯოთ, ახალგაზრდებო. (ისინი თავის დაკვრით უმასუსებენ).
- ირინე** დაბრძანდით.
- იასე** (ჯდება) უნდა გითხრა, დაია ირინე, რომ ჩვენში მხოლოდ ერმისა გამოდგა ყისმათიანი (აჩუთა მოახედებს ჯამლეთს და ერმისს და ანაშნებს, რამ იმათზე დახარკავენ).
- ირინე** კარგია ერთი .. თვალი არა ჰკრა... ფუი ეშმაკსა... ფუი ეშმაკსა!.. (ახალგაზრდები იცინიან).
- იასე** არ ვიცოდი, თურმე კულიანიც ვყოფილვარ... ხა, ხა, ხა, ხა, სხვა, ერმისა, როგორ გუნებაზე ხარ? ამაყოფ განა მეტოქეებზე უმაგალითო გამარჯვებით! მიუხედავად იმისა, რომ მთელ ჩვენს ბარიშნობას (ჯამლეთზე უჩვენებს) ამისკენ ეჭირა თვალი, შენ ყველანი ძირს დაანარცხე და აღმასივით ბიჭი ხელიდან გამოსტაცე... მაღადეც მე და ჩემმა ღმერთმა, მაღადეც... ასე უნდა მაშ... ეს ცხოვრება კილილია, ვინც მოერევა ქვეყანაც იმისია.



- ირინე** სხვა, როგორ გიკითხო.
- იასე** (ხელს ჩაიქნევს) ეხ, ღირს კი მაგაზე ლაპარაკი...
- ირინე** როგორ?
- იასე** ისე... განა არ იცი, რა გუნებაზე იქნება იმ ცოლ-შვილის დამკარგავი... მართლა, როდის უნდა შევავდოთ ქუდები ჭერში?
- ირინე** რა ვიცი... გადაიღო...
- იასე** რატომ?
- ირინე** აი, ჩვენი კოსტას დაკარგვის გამო.
- იასე** ჰო, მართლა. სულ არ მომგონებია... საწყალი ბიჭი, ძალიან მენანება... სოფელში დღეს ამის თაობაზე. რალაც ფაცი-ფუცი და მიტქმა-მოტქმა (ამ ლაპარაკს ახალგაზრდები უუჩს ან უგდებენ).
- ირინე** რაო? რას ამბობენ?
- იასე** ამბობენ, თითქოს კვალს მიაგნესო... ბევრი უთვალთვალე, მარა ვერც თავი გაუგე და ვერც ბოლო. (უგერაჲ) ხა, ხა, ხა, ხა. მეც რას ვჩნახავ (ჯამლეტისკენ) „ქმარი ლაშქარს იყო და ცოლი ამბავს ახვედრებდაო, „ნათქვამია“. თუ რამეა ახალი ამ ჩვენ თემის თავს უკეთ არ ეცოდინება: (აღგება) აბა, ჯამლეთ, მიბრძანე, რისთვის დამიბარე.
- ირინე** (შვილეს) აბა, წავიდეთ. ჩვენ ეხლა აქ მეტნი ვართ (ქალები შედიან სახლში).
- ჯამლეთი** მე დაგიბარე გამგეობაში და არა აქა.
- იასე** თუ ჩემი აქ მოსვლა გეწყინა, წავალ.
- ჯამლეთი** რალა დროსია... დარჩი. ბარემ მოვილაპარაკოთ.
- იასე** აბა, აბა!
- ჯამლეთი** მე ის მინდა გითხრა, რომ მიუხედავად ჩემი სასტიკი გაფრთხილები-სა შენ მაინც არ ისვენებ და აშკარად სცილდები იმ ფარგალს, რომელშიაც მე ოდესღაც ჩავაყენე.
- იასე** შენ ალბათ იმაზე ამბობ, ჩემზე რომ რალაც კორი გაუვრცელე-ბიათ.
- ჯამლეთი** რა კორი?
- იასე** თითქოს მე რესპუბლიკის მტერი ვიყო და რუსის მთავრობის კვლავ ჩვენზე გაბატონების მომხრე...
- ჯამლეთი** (გაკვინება) არა, ეს მე არ გამიგონია, მაგრამ მართალი კი იქნება.
- იასე** ვითომ რატომ?
- ჯამლეთი** მიტომ, რომ ეს შენი მუდმივი ფიქრი და ზრუნვაა.



- იასე** ჰმ, მოდი ეხლა და ასეთ კაცს ელაპარაკე.
- ჯამლეთი** ნუ ირჯები, ნუ ირჯები... შენ ხომ იცი, მე ის კაცი ვარ, რომელმაც ბოროტი ხალხის გულის წიგნის წაკითხვა იცის. თუ იმ დიადი ამბების შემდეგ, კიდევ გიღვივის იმედი გულში, სჩანს დაბერებულხარ და ჭკვიან კაცს ჭკუა შეგთხვლებია. ეს კმარა, საქმეს შეუდგეთ.
- იასე** ასე ემჯობინება, თორემ მეც საქმეზე მიმეჩქარება.
- ჯამლეთი** იმ ობოლი ქალის ბებერ ჩარჩზე მითხოვებას მართლა შენ აქაზრაკებდი?..
- იასე** (გათამ და ადწეფთებუღა) ეხლა კი ვადვირევი სწორეთ.
- ჯამლეთი** კარგი, კარგი. ყველაფერი ვიცი, ამის უტყუარი საბუთებიც ხელში მიჭირავს...
- იასე** რა თქმა უნდა, როცა საქმე მე შემეხება, მაშინ შენთვის ყველაფერი უტყუარია...
- ჯამლეთი** კიდევ კარგი, რომ როგორც ყოველთვის, ეხლაც ჩაგიშალე მზაკვრული განზრახვა... მაგრამ ეს რომ ასე არ მომხდარიყო, მაშინ ხომ უნდა ჩაგეჩხრიალეებია უმანკო ბავშვის ხარჯზე ათასები?!. ა—შე პირშავო, შე ჯამბაზო შენა! როგორ მინდა, გათახსირებულო, მოგიქნო და იმ დიდ ხეს მიგანარცხო, მაგრამ აგერ შენი ბიჭები წინ აგეფარნენ და უღირს მამას თვისი კალთები გადაგაფარეს.
- იასე** რაღას აგვიანებ... დღეს მეფე ხარ ჩვენი და რაც გინდა იმას გვიზამ. მიკვირს რათ არ სარგებლობ შენის უფლებით...
- ჯამლეთი** უკანასკნელად გაფრთხილებ დაეტიო შენს ტყავში, თორემ ჩამოგხსნი ნიღაბს და წაგაყენებ ხალხის წინაშე მთელი შენის ავლა-დიდებით... ამასთან მოგაგონებ, რომ თუ დღეს სული გიდგია, უმადლიდევ შენი შვილების წმინდა ხსოვნას. ეხლა წადი და ჩემი ნათქვამი არ დაივიწყო... ხომ იცი, ხუმრობა არ მიყვარს.
- იასე** კარგი ბატონო... ყველა ამის შემდეგ რა, თქმა უნდა, მე გავშორდები ამ გაუტანელ წუთი-სოფელს... სხვა ვზა არაა, ძლიერი კაცი რომ პატარას ჩაემტერება, იმას სიკვდილის მეტი ვერა იხსნის-რა. მხოლოდ გეტყვი, ჯამლეთ, რომ ვაი თუ უჩემობა მალე ინანო და საფრთხე იქიდინ მოგვევლინოს, საიდანაც არ მოვლოდევ. ქორებზე თუ მიდგება საქმე, ჩვენი მელაკუდები სოფლის ორღობებში დღეს შენზედაც ბევრს რამეს ლაქლაქებენ, მარა ამით რა! მშვიდობით...



- ბედის წერას აუტანიხარ და ღმერთი იყოს შენი მფარველი. და  
დის ჭიშკარში და მიეფარება. ჯამლეთი თვალს გაყოფებს).
- ერმისა** (შემოდის) ოჰო, ის კიდევ წასულა. (ძიხს ჩამოდის) რაღაც ცხარე  
კამათი გქონდათ. X
- ჯამლეთი** ჰო...
- ერმისა** რაზედ? არ შეიძლება გამიზიარო.
- ჯამლეთი** ისე, საქმე იყო...
- ერმისა** მაინც?
- ჯამლეთი** ეხლა ნუ, ქირიმე, თავის ღროზე ყველაფერს გეტყვი.
- ერმისა** კეთილი.
- ირინე** (აივნიდან) აბა, შევიღებო, მოდით სადილი მზათაა...
- ერმისა** მოვდივართ (ჯამლეთს გზას უჩვენებს. ამ დროს შორიდან მოისმის ნახა  
მუსიკა).
- ყველანი** სუს... (სმენათ გადაიქცევიან).
- ჯამლეთი** ვაშა თამრიკოს! იასეს შემდეგ ეს მუსიკა სულზე მისწრებაა...
- ირინე** (შეგნით გასძახებს) არეთა, არეთა! კარში გამო (არეთა გამოდის აივნი-  
ზე) გესმის?..
- არეთა** ახ... (წუთით ყველანი ისმენენ... შემდეგ მოისმის შორიდან ურუ ხმაურობა,  
რამეჟიც იმ წუთშივე შეწყდება... ამავე დროს მადგება დობეს მახუცი ქე-  
რბინა მინდაქ).
- ქალები** ქერაბინა. (ჯამლეთი ფიქრულად იქით მიიხედავს).
- ქერაბინა** ჯამლეთ ინგერაძე!
- ჯამლეთი** ბატონო.
- ქერაბინა** სად არის ჩემი შვილი?
- ჯამლეთი** მემდური განა, რომ პოვნა მისი დაგიგვიანე? მგონი შენც ნახე, რო-  
გორ ერთგულათ დაგიტრიალდი, არ დარჩენილა ამ მიდამოში ერთი  
კუნჭული, საცა მე არ შემეხედოს, მაგრამ რა ვქნა თუ ჯერ ჯერო-  
ბით მაინც ვერას გავხედი.
- ქერაბინა** ხმა ჩაიკმინდე, მატყუარა, პირმოთნე, ქლესავ...
- ირინე** უი დამიდგეს თვალები...
- ერმისა** }  
**არეთა** { დედა, დედა... რას ამბობს ეს კაცი!?.
- ჯამლეთი** გონს მოდი, ქერაბინა... ვინ შენ და ვინ მეგობრის ასეთი ლანძღვა.  
ფიცავ დედიჩემის მუსეს, რომ ამ თავხედობას სხვას არავის ვაბატებ-



- დი, მაგრამ რა გიყო შენ, ვისთვისაც, როგორცა სჩანს, დიდ მწუხარებას წაუტომეგია ყოველივე ის, რაც მაგ ქალარას ასე ამკობდა. დინჯათ, მოხუცო... მოთმინებიდან ნუ გამომიყვან... გარკვევითა სთქვი, რას ითხოვ ჩემგან.
- ქერაბინა** იუდა! ეხლა მაინც ნუ აფუჩეჩებ... ყველამ გაიგო, რა კაციც ყოფილხარ... იქ შენს საბძელში, ყელში თოკით ვინ დაგიმარხავს?..
- ყველანი** ახ!
- ქერაბინა** იყავ წყეული, კაცის მკვლელი... იყავ წყეული! (გარბას და მუსიკაც შესწუდება).
- ქალები** ვაიმე, ვაიმე, ვაიმე!
- ჯამლეთი** (შუბლში შემოაქრავს ხელს) ღმერთო მომკალი... ღმერთო მომკალი... არიქა ჩქარა ჩემი ყაბალახი... (მივარდება შაჯირს, გაღიგებს ყაბალახს მხარზე და მოტრიალდება).
- ერმისა** (გზას გადაუღობავს) ჯამლეთ, საით! მეშინიან... ვერსად გაგიშვებ...
- ჯამლეთი** რომ მომკლა, მაგ თხოვნას მაინც ვერ აგისრულებ... (ისმის ზარების რეკა).
- ერმისა** დედა... არეთა... უთხარით... სთხოვეთ... დაიღუპება...
- ჯამლეთი** არ შეიძლება. იქ ნაღმი ჩაუწყვიათ, რომ არ წავიდე ამაფეთქებენ... აშკარაა აქ საქმე გვაქვს ჯოჯოხეთურ შეთქმულებასთან... ყოჩაღათ, სიცოცხლე... ყოჩაღათ, მზეო... ნუ გეშინიან... გამარჯვებული მოვალ... ჩემი ფარხმალი—ჩემი სიმართლეა... გზას გამინათებს სიყვარული ჩემი საუნჯის... დედა ირინე, ერმისა, არეთ! იმედინათ... იმედინათ... (გარბის. ქალები გასდგენ დაბის გადაღმა და შესდგებიან. ისმის შარეული სმაურობა და ზარების რეკა).
- ჯამლეთი** (შორიდან) იმედინათ... იმედინათ... (შეიფარება).
- ირინე** მეორედ მოსვლა... მეორედ მოსვლა... ღმერთო, შენ იყავი ჩვენი მფარველი...
- ერმისა** უზენაესო... გვედღრები—მაჩუქო მე მისი სიცოცხლე...
- არეთა** და შინ მშვიდობით დაგვიბრუნე საყვარელი ჩვენი რაინდი... (ისმის ძლიერი სმაურობა და ორი გასრდება).
- ქალები** ახ...
- ხმები** (კულისებში) რა ამბავია? რა ამბავია?
- საპასუხოდ ხმები** (კულისებში) მოჰკლეს—მოჰკლეს...



**ხმები** (კულისებში) ვინ მოჰკლეს? ვინ მოჰკლეს?  
**საპასუხო ხმები** (კულისებში) ჯამლეთი მოჰკლეს... ჯამლეთი მოჰკლეს... (ქალები სასწრაფოდ შეჭკივლებენ და გარბიან საიდანაც ხმაურობა ისმის. ამ დროს მოსწანს ცეცხლის ალი და კვამლი შორიდან).

ფ ა რ ლ ა

მ ო ჭ მ ე ლ ე ბ ა მ ე ს ა მ ე

(სტენა წარმოდგენს იმ გაშლილ ადგილს, სადაც ჯამლეთი მოჰკლეს. შიდაშო ორივე მხრით მაღალი ხეებითაა გარშემორტყმული. შირდაპირ მისჩინს კლდოვანი შთა, რამდის ძირში მოჭეხს ზატარა მდინარე და შიიკლანება გზა ტკეცილი... ფარდის ახდისს სტენასზე შემდეგი სურათია: შირდაპირ ცოტა მარჯვნივ ამდლებულზე ასეენია ჯამლეთი. ზემოდან ნაბადი ხურავს და შირზე მისი თეთრი უბადასი აქვს გადაფარებული. შიცვალბულს ვარაულობს თოფიანი კოწია. მარცხნივ მხარეს კულისებში დრო გამოშვებით ისმის ხალხის ურუგუგუნი. შემოდის საში გლეხი და ასე).

**ოთხივე** (შიცვალბულის დანახვასზე) ვაი ამ დღეს, ვაი ამ დღეს!..

**I გლეხი** ღმერთო, ეს რა მეხი დაგვატეხე თავს...

**II გლეხი** ბიჭო ჯამლეთ, ეს რა დღე გაგვითენე...

**იასე** რა დამაჯერებდა, რომ ეს ასე შეირცხვენდა თავს. აფსუს! ჩვენო წინამძღოლო, აფსუს...

**I გლეხი** ხედავ, რა ძნელი ყოფილა ადამიანის გამოცნობა?

**III გლეხი** დავიჯერო—ეს უბედური მართლა ურევია ამ საქმეში?

**იასე** მოდი და ნუ დაიჯერებ... ეხ, ძველი დრო გვერჩინა, ძმაო, ძველი დრო. ჩაუვარდით ამ ქალაქის მუშებს ხელში და როგორც ნებათ ისე გვათამაშებენ... მომავალს ჩვენა ვქმნითო“, შითხრა ამას წინათ ერთმა იმათგანმა... სოფელი მეთქი? ამაზედ წასკდა სიცილი და მუცელზე კანი არ შერჩენია. „ავგიშენდებოდა ოჯახი, ქვეყნის ბედი რომ თქვენს ხელში ყოფილიყო“... მაშ ჩვენ ვინა ვართ, შენი ახრით მეთქი... „ემმაკმა იცის თქვენი თავი, რა ვიცით ვინა ხართო...“





არც თავადი, არც ბურჟუა, არც პროლიტარი. არავის არ ენდობით—საესებით არც ჩვენი ხართ არც სხვისი და გარდა გაძლომისა არა გაინტერესებთ-რაო\*... არა, ჩვენ თუ არ გიკამანდრეთ, კლდეში გადაიჩეხებითო. ჩვენი არა სწამთ-რა და წაღებით კი ყველაფერი ჩვენგან მიაქვთ... \*გიკამანდრებთო“ და აი მაგათი კამანდრობაც ხომ ნახეთ. ვაი თუ ერთი პირი გვექნებოდა!..

III გლენი ფუ როგორ წახდა ხალხი...

II გლენი ჩვენ დროში მართლაც არ ეცხოვრება კაცს... უმჯობესია მოვიხუროთ მგლის ტყავი და ტყეში გავიქცეთ.

იასე კეშმარიტად... კეშმარიტად... დაბალ ლობედ ვართ მიჩნეული... ყველა ჩვენ გვატყუებს და გვცარცვავს... სიტყვით რას არ გვპირდებიან—საქმით კი ამასავით შანტაჟისტობენ. საქორწილო ფული სჭირდებოდა, ნახა შემთხვევა და ასწაპნა. მაგრამ დიდია ღვთის განგება, იგი ყველაფერს ხედავს და არავის არაფერს შეარჩენს...

II გლენი ხალხი რას ამბობს?

იასე რა უნდა სთქვას... (მიუთითებს მარცხნივ) აი, მიდი ნახე, თავხარდაცემულნი როგორ ენარცხებიან ერთმანეთს...

I გლენი (კაწიას) კაწია, ვინ უნდა მოვიდესო?

კაწია რაიონის კომისარი.

III გლენი ვიცი ეხლა ამ საქმეზე მთელი ქვეყანა შეინძრევა...

იასე შეინძრეს, არ შეინძრეს—ეხლა გვიანლა...

I გლენი ამბობენ მთელი მაზრა დაძრულა და ქალიან კაციანათ ყველანი აქეთკენ მოეშურებიანო.

II გლენი ვაი ჩვენი ცოდვის ბრალი...

I გლენი მიქელა ჯერ კიდევ არა სჩანს?

იასე სირეთში ყოფილა, ფარნამ წელან კაცი აფრინა... საწყალი ბერი კაცი, როგორ მებრალემა... იცით, სახლი არ უნდა დაეწვათ უნამუსოებს... ეს მეტის მეტი თავხედობაა... მე და ჩემმა ღმერთმა (შემოდის ფარნა და კაწიას ეტყვის რადაცას).

I გლენი ვერ გაიგეთ, ვინ ესროლა?

ფარნა (შოახედავს) ესტატე მინდაძემ... ხომ იცი რა ფეთიანია... (გლეხები გადან მარცხნივ).

იასე (ფარნას) სხვა, როგორ გუნებაზე ხარ, მომავალო თემის თავო? სახე თითქოს მოგღრეცია... რა მიზეზია? ხომ არ გინდა გითაქო... გაიხედე, იქ ცის კიდურზე შენი მზე უკვე ამოდის. (მიტყაფებულისკენ



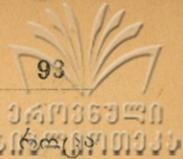
შიხედავს) მეტი ჩარა! ეხლა ხომ ნახე რა შესძლებია „ერთა მოტყუებით“ ხილ ყორანს“... (ხოხითებს).

- ფარნა** ქალის რა გაიგე?
- იასე** თითქოს გონება შერყევია, მაგრამ არაფერია. როგორც წესია, ცოტა ხანს გიჟობანას წაითამაშებს—მერე, როცა ყველაფერე თავის კალაპოტში ჩადგება, მიიხმე და დაგაქორწილებ... ჩვენები ყველანი აქ არიან თუ იცი?
- ფარნა** ყველანი—გარდა ზოსიაშვილისა.
- იასე** იქნება ხალხშია არეული.
- ფარნა** არა, არსად არა სჩანს.
- იასე** მერე რა! დიდი ამბავი მომხდარა.
- ფარნა** ნუ მასხრობ, მავის დრო არ არის. იმის საქციელი მე ძლიერ მაფიქრებს...
- იასე** როგორ?... შენ გგონია ის ჩვენ გაგვცემს? არა... დაგარწმუნებ, ჩემს მოწაფეებში ყველაზე სანდოთ ის მიმაჩნია... ცოტა გულ ჩათხრობილი ბიჭია და მიტომ გეჩვენება ასე. (ისმის სმუწრება სჯლის მხრადან).
- ფარნა** ეჰე... ამ საქმეზე ახლა იქ დიდი კამათი და აურ-ზაურია.
- იასე** რა გენაღვლება... ერთმანეთიც დაუჭამიათ... გამიგონე, რა გითხრა...
- ფარნა** აბა...
- იასე** ქალაქიდან ისინი მოსულან ყორანძის მეთაურობით.
- ფარნა** რომელი ყორანძის?
- იასე** აი, ცნობილი რაზმელი... 905-ში რომ თარეშობდა და კანაფის ძაფზე აცმულ აღამიანთა გამხმარ ყურებს ჯიბით დაათრევდა... (ჯამჯეთზე მიუთითებს) მაშინ ამითთან იყო, ეხლა კი იმათთან.
- ფარნა** მერე?
- იასე** დახმარებას ითხოვენ... რაკი ეს მოვიშორეთ... (ჯამჯეთზე) და იმედია თემსაც შენ ჩაუდგები სათავეში, რა დაგვიშლის ფარულათ ხელი შეუწყოთ, მით უმეტეს ფულებს ჩეჩქივით არიგებენ...
- ფარნა** რაში უნდა დაგეხმაროთ?
- იასე** ყველაფერში... ფარნა! ბედი კარს მოგვდგომია და აბა შენ იცი როგორ მასახელებ... ეს ის ხალხია, რომელიც, რა თქმა უნდა, დიდხანს ვერსად ვერ იბოგინებს... მაგრამ ძველ რუსეთს კი ჩქარა დაგვიბრუნებენ... მაშინ კი სამკალი ბლომათ გვექნება... ვინ იცის, მაშინ რამდენ ამისთანას (ჯამჯეთზე) ჩამოვაპროწილებთ თოკზე.



- ფარნა** ვინ არიან?
- იასე** სულ ქართველები, მაგრამ ისე სძულთ საქართველო, როგორც ურის ღორის ხორცი. დიდი შტერი და აბრაგი ხალხია, მაგრამ ჩვენ რა, მგლებსაც დაუჭამია ყველანი...
- ფარნა** კარგი... მაგაზე შემდეგ... წელან ხომ ნახე, თავადებმა როგორ იტირეს...
- იასე** დაგვაცადონ... ჩვენ მაგათ თავის დროზე სულ სულ სხვა ხმაზე ავატირებთ... (ისმის ჩხქელი მარჯვენა მხრიდან, იასე გაიხედავს) ეჰე—შენიძრა ხალხი... ალბათ მობრძანდება მაგათი „პრისტავი“, ყველაფერი ისეა, როგორც ძველად. პრისტავი და კომისარი—რა განსხვავებაა. თავის კუთაში ვითომ ცხოვრებას სხვა იერი მისცეს... (ხითხითებს) თუმცა სიმართლე უნდა ითქვას, მოქალაქე მენახე მართლაც რომ მეხი ვაჟკაცია. (შემოდის სოფლის შიდაციელი თეღი).
- ფარნა** რა ამბავია, თეღო?
- თეღო** კომისარი ერთი როტა მილიციელთა რაზმით...
- იასე** (ფანას) რა მოგდის, თითქოს ვაფითრდი.—ახ, ღმერთო ჩემო, რა უწნო კაცს გადავეკიდე, გასწი შეეგებე. (ფანას გაღის).
- თეღო** (ხაღსს ვასძახის) ხალხნო! მანდ რას უდგეხართ. აქ მოდით ჩქარა... (ხაღსი ზღრიალით შემოდის) ამხანაგებო! ნუ ხმაურობთ, დაირაზმეთ. (სულით აჩვენებს და ისინაც ჩამწვერივლებიან სულ განხუდი. ისმის კული-სებში კომისარის მკვეთრი ბრძანება) „გარს შემოგრტყით და ვინც გაიქცეს, ტყვია გულში“... (შემოდის შეიარაღებულნი შიდაციელი და ხაღსს გაწმომო კრტემიან).
- კომისარი** (შემოდის და წა დაინახავს მიცვალებულს, შუბლში ხელს შემოაკრავს) ახ, ღმერთო ჩემო, ამას რას ხედავს ჩემი თვალები... ეს იყო, ბიჭო, შენი ქორწილი! (გულ ამსკვნით) ჩვენო სიამაყევე, ვინ წყეულმა შეანგრია შენი სპეტაკი შუბლი და კეთილშობილი გული. ჯამღეთ! ჩვენო უბადლო რაინდო, ჯამღეთ! (კომისარს სიტყვებზე ხაღსშიაც გაისმის ჭკითინი, ხაღსს) ხალხნო, ეს რა საშინელება დატრიალებულა აქ. იცით თქვენ ვინ იყო ეს ადამიანი? ჩვენმა მოწინავე დემოკრატამ დამხმარე ძალათ ახალ ცხოვრების მოწყობაში შემოგთავაზათ თვისი ბალიდან უმშვენეირესი თაიგული. კაცი, რომელმაც მთელი თავისი ნორჩი და ფრიალ ლამაზი სიცოცხლე საუკეთესო მომავლისათვის ბრძოლაში გაატარა, მაგრამ თქვენში კი ის მოჰკლეს.
- ეთი ხმა** ამხანაგო კომისარო! საშინელია თქვენი ბრალდება. ხალხი აქ არა-





ფერ შუაშია... ის მოჰკლეს კოსტა მინდაძის ნათესაებმა...  
 ხარის ხმაზე ჩვენ მოვგროვდით, საყვარელი კაცი უკვე მკვდარი  
 ეგდო სწორეთ იმ ალაგას, საცა ეხლა ასვენია... ჩვენ ამ საქმისა არა  
 ვიცით რა... თავზარდაცემულნი ველით თქვენგან ამ საქმის გაშუ-  
 ქებას... თუ რამე იცით, გვითხარით ღვთის გულისთვის...

**ხალხი** გვითხარით, გვითხარით.

**მეორე ხმა** თუ იცით დამნაშავენი, ჩვენ მოგვეცით, რომ აქვე გამოვლადროთ  
 ყელეები...

**ზოგი ხმა** მოგვეცით, მოგვეცით.

**კომისარი** დიახ, მე ყველაფერი ვიცი... ეს შეიქმნა მსხვერპლი საზარელი შე-  
 თქმულობისა... ეხლა თქვენს წინაშე გადაიშლება მომხდარ ამბავთა  
 საზარელი სურათი... მე მეშინია ამ გარემოებამ არ დასწყვიტოს  
 თქვენი მოთმინების ძაფები, ვინაიდან ყოველივე, რასაც აქ გაიგო-  
 ნებთ, გამოიწვევს თქვენი სინიდისის უკიდურეს აღშფოთებას... მაგ-  
 რამ გთხოვთ მოიკრიფოთ ძალ-ღონე და ბოღმა-ვარამი გულში ჩაი-  
 კლათ... მოიქეცით ისე, ვით შეჭფერის შეგნებულ ხალხს... (ამ დროს  
 მიღიციელებს უკან შემოყურებდა რამდენიმე ათეული შეიარაღებული კაცი)  
 თქვენ ვინა ხართ, ყმაწვილებო?

**ერთი იმათგანი** ჩვენ ახლო-მახლო თემების გვარდიელები ვართ. მოვედით, რომ  
 გავიზიაროთ საერთო უბედურება...

**კომისარი** კეთილი. აბა, დინჯათ, წესიერება არ დაირღვეს, მე ვიწყებ: შე-  
 მოიყვანეთ ის კაცი... (ორი მიღიციელებს შემოაყვანს ზარ ახვეულ ზოსია-  
 შვიდს) მოხადეთ ყაბალახი... (მისდინ) აი მინდაძის ერთი მკვლელ-  
 თაგანი, რომელიც დღეს გამომეცხადა და თუმცა გვიან, მაინც ყვე-  
 ლაფერი აღიარა. (მიღიციელებს) რკალი მაგრათ... არავენ გაბედოს  
 გაქცევა... (ზოსიაშვიდს) ზოსიაშვილო! როდის მოხდა მინდაძის მკვლე-  
 ლობა?

**ზოსიაშვილი** ხუთშაბათ საღამოს.

**კომისარი** რამ გაიძულათ უეჭველათ მოგვეკლათ?

**ზოსიაშვილი** ერთი ჩვენთაგანის ცოლს ყვარობდა თურმე და შური ვიძიეთ.

**კომისარი** ფულებიც ხომ წაართვით?

**ზოსიაშვილი** დიახ 120.000.

**კომისარი** კარგი, მაგრამ იმას რაღას ერჩოდით, საბძელში რომ დაუმარხეთ მო-  
 კლული? (ჯამლეთზე).

**ზოსიაშვილი** თავდაპირველათ ეს ჩვენ ფიქრდაც არ მოგვესვლია, მაგრამ ჩავგა-



გონა ერთმა წყეულმა: ის ჩვენი მტერია, მოჰკლავენ და ხალხზე ჩვენ გავბატონდებითო.

**კომისარი** შენ რანაირი მონაწილეობა მიიღე მკვლელობაში?

**ზოსიაშვილი** მე მხოლოდ საბძელში საფლავი გამათხრევინეს... კოსტას დახრჩობას თუმც დავესწარი, მაგრამ მონაწილეობა არ მიმიღია. ამხანაგებს ვყარაულობდი.

**კომისარი** დასახელები განმეორებით მონაწილენი.

**ზოსიაშვილი** ბატონო კომისარო, რა საჭიროა... აკი იქ მოგახსენეთ.

**კომისარი** (შკადავთ) სთქვი... მე მსურს ხალხმა შენი პირიდან გაიგოს ყველაფერი. დაიწყე.

**ზოსიაშვილი** სიკო ჩხირაძე.

**კომისარი** გამოდი! (გამოდის ხაჯნიდან ჩხირაძე და განცალკევებით დგება) მერე?

**ზოსიაშვილი** კოწია უმანიძე (კომისარი შესედავს კოწიას თოფით მდგანს მიტვალუბულთან).

**კომისარი** ახადეთ იარაღი! (ერთი მიდიცეული იარაღს ახდის და ჩხირაძეს ამოუყენებს გვერდში. უმანიძეს), ვისი განკარგულებით ყარაულობდი მიცვალუბულს?

**კოწია** ფარნა შავგულიძის ..

**კომისარი** (დაჰკვესავს) წყევლა და კრულვა! (ზოსიაშვილს) შემდეგი?

**ზოსიაშვილი** მე...

**კომისარი** შემდეგი?..

**ზოსიაშვილი** სათემო გამგეობის წევრი ფარნა შავგულიძე...

**კომისარი** გამოდი, გათახსირებულო... (ფარნა გამოდის, კომისარი ზოსიაშვილს) დასახელები შეთქმულობის მოთავე...

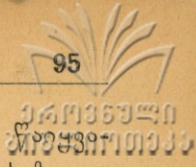
**ზოსიაშვილი** იასე ბროგიშვილი... (გამოდის იასე).

**კომისარი** (იასეს) შესაძლებელი რომ ყოფილიყო, ათას სიკვდილსაც არ გაკმარებდი, კაცთა შორის უსაზიზღრესო.

**ხალხი** სიკვდილი მაგათ, სიკვდილი!

**კომისარი** სიჩუმე, ხალხო... (ხალხი დაწინააღმდეგება) გადაჭრით ვაცხადებ, რომ ეს ავსულნი თქვენ კვლავ აღარ დაგიბრუნდებათ... მაგათი სუნთქვა შემზარავი ამ მიდამოს ვეღარ მოშხამავს... აღბათ დაჰყნოსეს ვერაგებმა აღსასრულის მოახლოება და, ერთი ვინმეს თქმისა არ იყოს—კარებიც მიტომ ისე მაგრად მიაჯახუნეს... (დამნაშავეებს) ჩვენი ცხოვრების ტარტაროზნო, ესლა ხომ ნახეთ, რომ ის კაცი, (ჰამლეტზე) თვენ ვერ დაამარცხეთ ვერც ცოცხალი და ვერც მკვდარი... გამოეყოს მი-





ლიციას რამდენიმე კაცი... (გამოყვავიან) გარს შემოერთებით! წინააღმდეგობა  
ნეთ ესენი გამგეობაში და ელოდეთ ჩემს განკარგულებას. ფიზიკათ  
იყავით. (გაჭყავთ. მოისმის შორიდგან ქალთა ერთა-ორა შეკავლება).

თელა

(შემოდის სსსწრფოდ) ბატონო კომისარო, მიცვალებულის მამა და  
დანიშნული მოდიან თავიანთ ნაცნობ-ნათესავებით. წინ მოუძღვით  
სამაზრო ერობის გამგეობის თავმჯდომარე დიმიტრადე და ახალი ინ-  
ჟინერი, რომელთაც ირმეთიდგან თან მოჰყვა გვარდიელთა ორი  
ასეული მუზიკით. (ჩამოდება).

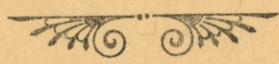
კომისარი

(ჯამბლეთს) გაიღვიძე, ჩვენო არწივო, შენს მჩქეფარე ბუნებას არ შეჰ-  
ფერის ეს მღუმარება, ხომ გაიგონე მოდიანო, „ყველანი მოდიანო“.   
მაშ წამოხტი და შენებურათ დაგვიტრიალდი. ახ, ამის მომსწრეს  
ბევრათ მიჯობდა, ეს დღე რომ არც მე გამთენებოდა. (ხაფს მკვეთ-  
რი ხმით) სახელოვანი მოქალაქის, მებრძოლის და მამულიშვილის  
დიდ მწუხარებაში მყოფნი მამა და დანიშნული მობრძანდებიან...  
გთხოვთ ქუდები მოიხადოთ ყველამ... (მიღიციას და გვარდას რხინათ)  
ამხანაგებო! სახალხო გვარდია და მილიცა, სმენა! (თითონ ხელს მიი-  
დებს ქუდთან და ისე ჩერდება, მიღიციელნი და გვარდიელნი ფიცხლავ კას-  
წოდებთან რაგზე. ამ დროს ორკესტრი კულისებში სიმკვრივით მარშს  
დაუკრავს. მცირე ხანის შემდეგ გამჩნდებიან უზომო მწუხარებაში მყოფნი:  
წინ მაქელა, რამელსაც მიურდნობა თაფს კაბაში გამაწყობილი ერმისა, იმათ  
მკვლელებიან ირინე, არეთა, ნესტარ კირსანიძე ცოლ-შვილით, დიმიტრადე,  
ინჟინერი და იმათ უკან ირმეთელ გვარდიელთა თოფიანი რხში).

მიქელა

(მიცვალებულის დანახვისას) ვახ ჩემს სიბერეს! ვახ ჩემს მოსწრებას! (იმა-  
ვე დროს დიანნი ერთს შეკავლებენ და შეისვენ ჩამოშვებას)

ფ ა რ დ ა



სარედაქციო კვლევიას:

ივ. გომართელი  
ს. აბაშელი  
ვარ. რუნაძე  
არ. რუნაძე  
ობოლი მუშა